

V znamenju Olimpijskih iger in počitnic! Privoščite si oddih za telo in dušo!

To je naša zadnja številka pred dvotedenskim poletnim oddihom, na katerega gre tudi naše uredništvo. Kot vsako leto tudi tokrat zapiramo za dva tedna, podobno kot naši kolegi po Italiji, tudi zaradi zasluženega dopusta delavcev tiskarne, prevozov in upravnega osebja.

Današnja naslovnica je drugačna, bolj slikovita, ker smo jo namenili že 24. Romanju treh Slovenij na Svete Višarje, kjer se nas je ob Višarski Ma-

teri Božji zbralo več sto slovenskih vernikov in prisluhnilo vrhunskemu strokovnjaku, zdravniku ter predsedniku Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Jožetu Trontlju in pridigli upokojenega koprškega škofa msgr. Metoda Piriha, ki nam je med mašo spet naročil, naj živimo krščansko, in povedal, da je edino vredno življenje tisto, ki sledi navodilom evangelija. Višarsko romanje, ki se ga udeležujemo tudi Slovenci iz Italije,

je z leti zrastle v enega ključnih poletnih dogodkov za ves slovenski narod. Tokratno predavanje akademika Trontlja objavljamo v celoti, ker vsebuje tudi odlični program za prenovno slovenske družbe.

Prav prenovi duha in obnovi telesnih moči pa so namenjene tudi počitnice, ki jih letos zaznamujejo Olimpijske igre v Londonu, kjer so

slovenski športniki dosegli izjemne rezultate in si zato zaslužijo tudi našo naslovnico.

Naj bo potreben počitek za vse vir navdih za prihodnost, ko se bomo tik pred jesenjo spet znašli skupaj na straneh Novega glasa in nadaljevali skupno delo za dobro in lepo! Srečno!

Bronasta veslača Luka Špič in Iztok Čop

Srebrn metalec kladiva Primož Kozmus

Urška Žolnir, zlata v judu

Bronasti strelec Rajmond Debevec

47. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 2012

Park Finžgarjevega doma - Opčine (TS)
Dunajska cesta 35

petek, 31. avgusta 2012
ob 16.30: Roberto Battelli, Rudi Vouk, Damijan Terpin
MANUŠINA IN ZAJAMČENO POLITIČNO ZASTOPSTVO
ob 21. uri bo na prireditvenem prostoru koncert zboru
ALFA IN OMEGA Z INSTRUMENTALISTI

sobota, 1. septembra 2012
ob 16.30: dr. Lučka Kajfež Bogataj
PLANETARNE MEJE - OVIRA ZA RAST, IZZIV ZA RAZVOJ

nedelja, 2. septembra 2012
ob 10. uri: dr. Branko Klun
NEMIR SPRAŠEVANJA. TEMELJNA DUHOVNOST IN RELIGIJA
ob 16. uri: prof. dr. Žiga Turk
**PRETEKLOSTI NAVIDEZNE RESNIČNOSTI. KONSTRUKCIJE
SLOVENSКИH RESNIČNOSTI**

v nedeljo, 2. septembra, ob 9. uri bo za udeležence Drage sv. maša, ki jo bo daroval škofov vikar za slovenske vernike Anton Bedenčič

v nedeljo popoldne ob 16. uri bo prva podelitev nagrade Jožeta Peterlina

DSI - Ul. Donizetti 3 - 34133 Trst (Italija)
tel. +39 040 370846 - faks +39 040 633307, el. naslov: redakcija@mladika.com

Piran

G. Zorko Bajc je z življenjem in duhovnostjo prek Pastoralno kulturnega centra Georgios oživil mesto

5

Obvestilo uredništva

Uredništvo Novega glasa sporoča cenjenim bralcem in bralcem, da bo prihodnja številka Novega glasa izšla v četrtek, 30. avgusta.

Praznik briških vin in srečanje z zanimivim astrofizikom

Toplo vabljeni v Števerjan na "Čaše pod zvezdami"!

Vsaka zvezda na nebesnem oboku ima svoje oblike. Kdor je doslej mislil, da so ta skrivnostna in oddaljena nebesna telesa le svetle pike na nočnem svodu, in bi v prijetni poletni noči rad pogledal zvezdam v obraz, je toplo vabljen v petek, 10. avgusta, od 20.45 dalje na razgledno točko parka baronic Tacco ob gostilni Dvor v Števerjanu, kjer bo potekala tretja izvedba večera z naslovom Čaše pod zvezdami. Gre za prireditve, ki je na državni ravni že utečena, v Brdih pa jo v zadnjih letih prireja Vinoteka Števerjanski griči v sodelovanju s krajevno občinsko upravo in državnim združenjem pokaševalcev vina ONAV.

Na predstavitvi praznika - pod lipami pred občinsko hišo v Števerjanu - je podžupan in predsednik Vinoteke Robert Prinčič v ponedeljek obrazložil pomen enogastronske pobude, ki na naravni terasi, od koder se razteza čudovit razgled po vinorodnih gričih in Furlanski nižini, želi ovrednotiti lepoto in vrednost briškega ozemlja ter njegove odlične pridelke, zlasti vino članov Vinoteke, ki predstavljajo kar tri četrtine tamkajšnjih vinogradnikov in vinarjev. Vinoteka Števerjanski griči organizira Likof in Čaše pod zvezdami, sodeluje pri organizaciji festivala narodnozabavne glasbe, prisotna pa je tudi na goriški prireditvi Okusi ob meji, je povedal Prinčič. Na dan sv. Lovrenca želi ob pokušnji vin in okusnih prigrizkih ponuditi še nekaj več: letos bo to posebni gost, astrofizik Steno Ferluga, profesor na tržaški in videmski univerzi. V 30 letih javnega delovanja je imel preko tisoč predavanj, več desetletij je bil gost poljudnoznanstvenih televizijskih oddaj, med drugim je pred nekaj meseci izdal knjigo z znano astrofizičarko Margherito Hack. Zaradi te bogate izkušnje je prof. Ferluga izredno uglašen in prijeten sogovornik, ki se je po predstavitvi petkovega večera rad ustavljal s časnikarji in člani pripravjalnega odbora Čas pod zvezdami. In razvil se je izredno zanimiv pogovor.

Prof. Ferluga o zvezdah, vesolju, podnebju, horoskopu in še čem...
"Nebo zame ni le služba, temveč prava ljubezen in poezija", je dejal. Noč padajočih zvezd je ena izmed posebnih naravnih lepote, ki sili k razmišljanju o našem planetu in sploh o vesolju. Ferlugov petkov poseg bo imel naslov *Obraz zvezd*. "Nerad se ponavljam, vedno skušam pripovedovati o nečem novem". Tokrat bo med drugim gotovo spregovoril - s poglavljenimi in ažurirani

mi podatki - o sondi, ki je pred nekaj dnevi pristala na Marsu. V zadnjih časih se znanstvenik na poseben način posveča raziskovanju zvezd in njihovega videzu. "Zvezde se na nebu zdijo nezmatne pičice, so pa kot naše sonce, ki ga imamo vsak dan pred očmi. S posebnimi instrumenti je mogoče videti njihovo obliko in detajle površja. Iz te raziskave so izšla izredna dognanja". Tako obdelanih in poznanih zvezd je sicer malo, so pa izjemno zanimive. "Obstajajo zvezde jajčaste oblike, take, ki jim rotacijska sila spreminja obliko". S pomočjo diaporojektorja bo prof. Ferluga pokazal v istem merilu oblike različnih poznanih zvezd, povečanih milijonkrat. Govor bo

Prof. Steno Ferluga

tudi na splošno o vesolju: šlo bo za "tradicionalno" popotovanje od Zemlje prek meteor in t. i. padajočih zvezd pa vse do galaksij in zadnjih meja vesolja, do katerih pač segajo teleskopi. "Vse to bomo storili na lahkoten način, saj ne gre za intelektualno predavanje, temveč za prijetno družabno noč", na katerem bodo udeleženci lahko postavljali tudi vprašanja. Noč, ko je največ t. i. padajočih zvezd, že nekaj časa ni več 10. avgust, temveč 12. t. m. Same padajoče zvezde pa so "prašni delci komet, zrnce peska, ki se 50 km nad površjem zemlje, ob stiku z atmosfero, zableščijo in se zdijo velike kot zvezde, oddaljene tudi 50 svetlobnih let". Zaradi trenja v ozračju se segrejejo do pet tisoč stopinj Celzija, zato oddajajo podobno svetlobo kot zvezde.

"Naše sonce je majhna in umirjena zvezda; obstajajo dosti bolj nemirna nebesna telesa". Kot druge zvezde, se tudi sonce spreminja. "Vsi mislijo, da je človek edini odgovoren za spremembe v podnebnju; malokdo pa ve, da na podnebje v znatno večji meri vpliva sonce s svojimi spremembami, ki se dogajajo vsakih enajst let. Sonce ni vedno enako; trenutno je v

fazi, ko se spreminja"; in z njim tudi povprečna temperatura na Zemlji. Prof. Ferluga je bil tudi veliko let predsednik Italijanskega odbora za nadzor nad trditvami o paranormalnih pojavih CICAP. "Bili smo nekaki hudičevi odvetniki, ki smo vedno iskali dokaze, ko je kdo govoril o marsovcih, o branju misli, o prerokovanju prihodnosti itd. Ničesar ni nikdar zmožni dokazati nič podobnega... Po 25 letih sem se prepričal, da teh pojavov ni". O horoskopu: "Astrologija nima znanstvenih temeljev, saj je geocentrična, medtem ko ima naš sončni sistem v središču Sonce in ne Zemljo. Astrologija je torej vezana na ptolemajski sistem (zemlja je središče vesolja; op. p.)! Je edina, ki še vztraja na trditvah iz časa pred Galileom Galilejem, torej se je ustavila pri Aristotelu!"

Marsikaj zanimivega je prof. Ferluga povedal o kolegi Margheriti Hack, ki je po njegovem mnenju zelo prijetna oseba, ki si je sicer - s pomočjo moža - "zgradila" prepoznavno javno podobo. Gre za pošteno osebo, o kateri pa le malokdo ve, da je doslej naredila ogromno dobrega za najrazličnejše potrebne ljudi. "Ni pomagala s sto evri, ampak tudi z več sto tisoč evri". In to preprostim ljudem, bolnim, priseljencem itd. Kaj pa prof. Ferluga meni o astrofiziku Antoniu Zichichiju? "Zichichija sem spoznal osebno, name je naredil odlični vtis. Prej sem imel izkrivljeno podobo o njem, saj sem mislil, da se rad nastavlja, da je malce napihnjena, pač tak, kot so ga opisovali mediji. Ko sem ga spoznal,

sem razumel, da je človek z zelo veliko kulturo. Govoril je zelo globoko, brez napak, sposoben velikih sintez. Ima veliko karizmo in je izjemno inteligenten. Popolnoma sem spremenil mnenje o njem. Za norca so ga imeli, ker se javno opredeljuje za katoličana. Morda se je preveč izpostavil in se je zdel fundamentalist, licemerski pobožnjak. To pa ni. V medosebnih pogovorih je izjemno prijeten, v javnem nastopu pa si je izbral neudobno intelektualno stališče. Šel je proti toku, proti medijem in kolegom. Biti znanstvenik in obenem veren človek ni lahko, je pa mogoče. Margherita Hack je osvojila militantno ateistično stališče; jaz nisem veren, sem umirjen - ne pa militanten - ateist. Krščanstvo je 'neizogibno', je del naše kulture. Imam simpatijo in veliko spoštovanje do nekaterih duhovnikov, ki npr. veliko delajo na socialnem področju. Trditev, da vera ni kompatibilna z znanostjo, ni resnična! To je le razširjeno mnenje. Ni res, da so vsi znanstveniki neverni. Če govoriš z vernimi znanstveniki, razumeš, da je možno. Imam tudi take kolege in vidim, da je mogoče, pa čeprav res ni zelo lahko". / DD

Kako je z družino na dopustu v avtokampu?

Majhne strategije za boljše sobivanje

Za nami je letošnji dopust. Prinesel nam je zelo zanimive izkušnje. Po dolgotrajnem odločanju in skrbnem preverjanju družinskega proračuna (z vsakim letom bolj!) smo se odločili za preživljanje dopusta v avtokampu skupaj s sestrično družino: tako smo poleg njihove prikolice (službene, sicer) postavili dva naša Sotora. Kot kdo, ki je vse svoje dopuste preživel predvsem v zaprtih hišicah, se mi je bilo najtežje navaditi na to, da praktično vse življenje poteka vsem na očeh. V živo. To poudarjam, ker smo imeli med dopustovanjem velike debate o temi družabnih omrežjih, kjer tako ali drugače dajemo svoja življenja na ogled, čeprav pri tem vendarle opravljamo neke vrste samocenzuro in lahko napišemo tudi izmišljotino ali provokacijo. Že takoj na začetku sem si morala priznati, da sem še zelo prizanesljiva do svojih otrok, v smislu tega, kaj pri svoji starosti lahko postorijo sami. Sestra in svak, z veliko več izkušnjami kampiranja z otroki, sta tako prevzela pobudo, prvi dan postavila pravila obnašanja v šotorih in razdelila dolžnosti. Če so se mi katera izmed njih zdela pretirana, pa sem se ob reakciji otrok, ki so omenjeno sprejeli brez večjega odpora, hitro ugriznila v jezik. Seveda ni šlo tako zlahka, kot se bere. Kmalu smo se bili prisiljeni soočiti z diplomatskimi poskusi zmanjšanja obveznosti ... Pa naj še kdo reče, da ne potrebuješ medžerskih sposobnosti za vodenje družine ... Ko se je izkazalo, da pogajanja ne bodo obrodila sadov, so se otroci posluževali odkritega upora, trmarjenja in podobnih znanih prijemov izsiljevanja ubogih staršev, ki bi radi uživali na dopustu, hkrati pa "mulce" tudi naučili, da je za lep dopust potrebno sodelovanje vseh. To ne gre zlahka in ne gre potihoma. To pomeni, da dogajanje spremljajo tudi tvoji sosede. Predvsem se zato zanimajo tisti, ki nimajo svojih otrok. Tisti, ki so jih imeli, so imeli svojih težav popolnoma dovolj in se z našimi niso imeli časa ukvarjati.

Drug drugemu smo delili predvsem sočustvujoče in ohrabrujoče poglede in nasmeh, ko je "zagu-stilo". Zato pa so imeli prvi pogosto čas pokomentirati, kako vzgajamo. Predvsem sta se na plaži razgovorili dve italijanski gospe, ki sta predvidevali, da ju ne razumemo, in vneto komentirali in ugibali, kako so ti otroci razporejeni po starosti, saj sta sestra in svak zaradi "porazdelitve dolžnosti" na plažo sama odpeljala vseh

magati razdalje treh metrov. Seveda lahko razpravljamo o tem, da je to pač gesta prijaznosti. Ampak prijaznost mora biti obojestranska - tudi do mame, ki verjetno ni imela cel dan čas brati knjige ali preprosto poležavati na soncu. Ampak če mama tega svojemu fantu niti ne omeni in molče naredi, kdo ga bo opozoril? Pretirano se mi je zdelo tudi pobiranje desetletnikovih kopalnih potreščin, ki je ob družinskem

sedem otrok. Še bolj smo se zabavali naslednji dan, ko sta olajšano (!) ugotovili, da sta to dve družini in ugotavljali, kateri otrok spada h kateremu paru. Malo teže je vztrajati in ignorirati, ko si deležen glasnega komentiranja, ker ob padcu nisi šel takoj pobrat otroka, ampak si samo vprašal, ali je vse v redu, in pustil, da pride sam do tebe "počuhat" koleno ali komolec (kar je bilo največkrat na udaru, seveda). No, priznati moram, da tudi jaz rada opazujem ljudi, njihovo obnašanje in njihove reakcije. Seveda sem najbolj opazovala obnašanje staršev do otrok (in obratno). In vedno bolj se čudim temu, koliko stvari odrasli naredijo namesto otrok, čeprav so čisto sposobni, da to naredijo sami. Resnično nisem mogla razumeti mame, ki je odložila knjigo, vstala, pobrala plavutke, jih odnesla svojemu približno dvanajstletnemu sinu v vodo, ker jo je poklical in se mu očitno ni dalo pre-

odhodu s plaže posrbel samo za svojo masko, vse drugo pa prepustil staršem. Potem pa sem skoraj zaploskala mami, ki se je po nekaj metrih obrnila, odložila njegove stvari na prejšnje mesto in mirno odkorakala stran. Ne vem, ali se je spomnil sam ali mu je kdo rekel, čez nekaj minut je pristočno priskakljal nazaj in pobral svojo "prtljago". "Pa kaj je to tako pomembno"?! ko kdo zdaj pokomentiral. Verjemite - je. Iz lastne izkušnje. Daleč najpomembnejša izkušnja, ki jo lahko damo otroku (in to čim prej), je izkušnja, da lahko nekaj naredi sam in je tudi za rezultat odgovoren sam. Pomagati pa le, ko je nujno potrebno ali varno. In začne se z majhnimi stvarmi, ki sicer trajajo dvakrat dlje, kot če bi jih mi opravili sami, a bo ta čas bogato poplačan - z veliko boljšo otrokovo samopodobo in bolj odgovornim ravnanjem.

Alenka Hvalica

Povejmo na glas

Da bi Evropa zares zaživela

Med željami v prazničnem času se zdi več kot utemeljena tista, da bi Evropa zares zaživela. Utemeljena zato, ker smo pač del nove Evrope in ker je ta nova Evropa v nemajhnih težavah. Resda je kriza planetarna, toda dobra misel, namenjena naši Evropi zajema prav življenje njenega velikega prostora, ki je naša usoda. Da bi torej Evropa zares zaživela in takšna razrešila vse bolj nakopičene probleme. In zanimivo je in nikakor slučajno ni, da za dvig Evrope in torej našega skupnega doma predvsem potrebujemo več tistih vrednot, ki so bistvene, da ne rečemo duhovne, in presejajo vsakršno stisko, tudi gospodarsko. Če kaj namreč lahko ublaži sedanje krizne udarce proti novi Evropi, potem so to duhovne vrednote, ki pa se do sedaj še niso uresničile. V tej luči bo Evropa zares zaživela le, če se bo npr. okrepila zavest skupnosti narodov in držav. Če bo ta zavest še naprej šibka oziroma narodnostno in državno vase zaprta, egoistična, skupnost evropskih narodov ne bo dobila vetra v svoja jadra. Trenutno je zapiranje posameznih narodov in držav vase dosti preveliko, da bi bil prepotreben vzgon sploh možen. Misel zgolj nase, lahko rečemo, je za evropskega človeka očitno še vedno prevladujoča kljub siceršnjemu sklicevanju na vrednote, med katerimi je misel na drugega, misel na druge zagotovo prva na lestvici. Kaj je torej s to temeljno vrednoto, ki bi nas edina mogla strniti in nas napraviti trdne v viharju vse napadalnejše krize? Se nam zdi, da vrednote veljajo le za

osebno življenje, medtem ko ne odločajo o uspehu ali neuspehu narodnih in državnih prostorov? Če mislimo tako, naša misel ne seže daleč in ne premore jasnovidnosti, saj smo vrednotam v svojo lastno škodo odmerili premajhen prostor in jim na ta način odvzeli velikanski del njihove moči. In potem je tu še druga temeljna vrednota, pravičnost, ki je tudi zanemarjena. Teško bo nastala čvrsta nova Evropa, če bo v sebi dopuščala družbo, v kateri so vse močnejši bogati in vse bolj številni revni sloji in v kateri se že razrašča revščina v dobesednem pomenu besede. Poglobljanje te krivice pa ni samodejno, ampak je podkrepljeno z ustrezno zakonodajo, ki takšno dvodelno družbo omogoča, kar je milo rečeno nedopustno, saj je s strani zanemarjena. Politika pač ne bi smela podpirati bogatih, ampak bi morala z vlaganjem v socialno državo poskrbeti za vse, predvsem tiste, ki so najbolj pomoči potrebni, sicer bo zaupanje v skupnost vse bolj spodjedeno. Tu pa smo že pri tretji vrednoti, ki se seveda stika s prejšnjima in se ji pravi solidarnost, kjer bi morali začeti popravljati tisto, kar je bilo v odnosu do mlade generacije neodgovorno zamujeno. Tudi za Evropo ni prave prihodnosti, če so za slednjo oropani mladi. Da bi torej nova Evropa zares zaživela, uredila stvari navznoter in bila zgled vsemu ostalemu svetu; z odločnim upoštevanjem vrednot, ki edine lahko med ljudmi ustvarijo pogoje za planetarno sožitje in mir.

Janez Povše

24. Romanje treh Slovenij na Sv. Višarje

Letos o etiki in prenovi

Na Svetih Višarjah je bilo minulo nedeljo, 5. t. m., že 24. Romanje treh Slovenij, na katerega vsako leto hodimo Slovenci iz Slovenije, zdomstva in zamejstva. Predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) dr. Jože Trontelj je spregovoril o temi Etične vrednote - up za prihodnost, medtem ko je v Marijinem božjepotnem svetišču daroval sveto mašo upokojeni koprski škof Metod Pirihi.

V izjemno lepem vremenu se nas je na stičišču treh držav in narodov na Svetih Višarjah zbralo več sto Slovencev, ki smo se udeležili letošnjega romanja in srečanja

Višarjah povzpeli že zgodaj zjutraj peš, drugi so se udeležili križnega pota, velika večina pa je na vrh prišla z žičnico in se zbrala na ploščadi za cerkvijo, kjer je imel predavanje predsednik SAZU dr. Jože Trontelj.

Opoldne je bila v božjepotnem središču slovesna maša, ki jo je nabito polni Marijini cerkvi skupaj z izseljenskimi duhovniki daroval upokojeni koprski škof Metod Pirihi. Že od desetih so sicer slovenski verniki napolnili cerkev, mašo je daroval videmski nadškof Andrea Bruno Mazzocato, petje pa je bilo slovensko. Po maši je bil na ploščadi za cerkvijo kulturni program, ki ga je izo-

la državni sekretar Ministrstva za Slovence v zamejstvu in po svetu Matjaž Longar ter državni sekretar obrambnega ministrstva RS Peter Stavanja, bil pa je prisoten tudi slovenski evropski poslanec Lojze Peterle; med udeleženci je bil tudi direktor Urada za verske skupnosti RS Silvester Gabršček ter več drugih uglednih gostov. Tradicionalno romanje treh Slovenij sta tudi letos organizirala Rafaelova družba in Zveza evropskih izseljenskih duhovnikov.

JUP

Nagovor škofa Metoda Piriha na srečanju treh Slovenij na Svetih Višarjah

škofov prav pristrčno pozdravljam. Vsem, ki ste pripravljali in izpeljali letošnje srečanje treh Slovenij, se iskreno zahvaljujem. Letos mineva 70 let od umora žabniškega rojaka prof. dr. Lam-

berta Ehrlicha, duhovnika in velikega Slovenca. Še danes nam je za vzor, kako je potrebno delati za narod in za sočloveka. Naj ta mučenec in svetnik prosi za ves slovenski narod, da bi nam zasijalo sonce pravice, resnice in pravega miru.

Danes mnogi, ki so prejeli sv. kr-

Prepričan sem, da lahko kot katoličani največ naredimo za duhovni in kulturni napredek našega naroda s svojo zvestobo evangeliju in z življenjem iz evangelija. Vsaka slovenska katoliška sku-

Foto JMP

Foto JMP

treh Slovenij. Nekateri so se do s freskami Toneta Kralja okrašene božjepotne cerkve na Svetih

blikoval cerkveni mešani pevski zbor iz Podbrezj. Na Svetih Višarjah sta RS zastopa-

Vse tu zbrane duhovnike in vernike iz zdomstva, zamejstva in Slovenije v imenu slovenskih

Predavanje Jožeta Trontlja na srečanju treh Slovenij na Svetih Višarjah

Etične vrednote - up za prihodnost

Spoštovani, hvala prirediteljem za povabilo, da povem nekaj misli ob današnjem Romanju Treh Slovenij: romarjev iz naše sedanje domovine, iz zamejske Slovenije in izmed Slovencev po svetu. Geografski okvir mojega nagovora bo spričo tega tako lokalni kot globalni.

Sedma božja zapoved ukazuje, da govorimo resnico. A pomembno je tudi, kako jo povemo. Naj to osvetlim s kratko zgodbo. Mlad grešnik pride k spovedi, pa si ne more kaj, izrablja priložnost in duhovniku ukrade uro. Na povabilo, da se izpove, reče: "Prečastiti, še najbolj me je sram tatvine. Ukradel sem uro". "Upam, da si jo vrnil", reče duhovnik. "Še ne", je bil odgovor. Spovednik ga strogo opomni: "Uro moraš brez odlaganja vrniti"! Grešnik odgovori: "Prav, prečastiti. Jo lahko izročim kar vam"? Spovednik se začudi: "Kaj ti pade na pamet? Kaj naj jaz počnem z ukradenim uro? Vrni jo lastniku"! In grešnik odvrne: "Saj sem jo hotel, pa je noče vzeti nazaj"! In reče duhovnik: "Če je tako, ti dam odvezo, uro pa lahko obdržiš". S to zgodbo, spoštovani, sem hotel povedati, da smo pogosto prevarani, ne da bi vedeli. Novinarju ali politiku ni treba lagati. Dovolj je, da spretno izbere in razvrsti dejstva.

Živimo v času velikih sprememb. Spremembe pogosto pomenijo nekaj dobrega za ene in nekaj slabega za druge. Za vse pa pomenijo negotovost. Naenkrat opazimo, da se ne moremo več zanašati na stvari, ki so se zdele stabilne, ki so pomenile neko stalnost, neko varnost. Pa čeprav je to bila, denimo, samo menjava letnih ča-

sov, bolj ali manj napovedljivo vreme brez izrednih ujmov, varno naložen prihranek v banki, zaposlitev za nedoločen čas. Dolge stalnosti pa ni bilo nikoli ne v naravi ne v družbi. A konec je bilo vedno boleče presenečenje. Rušilen potres je človek vedno dojemal kot nekakšno izdajalsko dejanje narave. Sedanja kriza doživlja kot posledico izdajalskega ravnanja nekaterih posameznikov in delov človeške družbe, tako v svetu kot pri nas doma. Vzroki potresa so v ogromnih globinah podzemlja, pa tudi korenine krize so globlje, kot lahko seže odgovornost posameznika ali posameznih skupin. In to je zdaj bolj ali manj jasno vsem.

Kljub temu so ljudje globoko prizadeti in jezni. So razočarani nad tem, kako človeštvo ravna s svetom in s samim seboj. Težko sprejemajo, da se je naenkrat, v manj kot letu dni, sesula splošna vizija neke razmeroma varne ali vsaj napovedljive prihodnosti. Že danes, še bolj pa malo pozneje bo posebej težko sprejeti dejstvo, da je civilizacijsko krizo začela spremljati še kataklizma, v katero drvi narava. Vsaj na naravo smo se ljudje vse doslej zanašali kot na nekaj razmeroma stabilnega, samostojnega, neodvisnega od človeškega početja. Komaj verjetno se nam zdi opozorilo, da pred našimi očmi zaradi nas izumirajo množice živalskih in rastlinskih vrst, da je to izumiranje 100- do 1000-krat

hitrejše kot v preteklih podnebnih krizah.

Vse to se marsikomu zdi kot hude sanje. Posebno tistim, ki so jih posledice kriz zadele že neposredno, osebno. Te omenjam najprej, ostali pa še pridemo na vrsto. Omenjam tiste, ki so izgubili premoženje, zaposlitev, pričakovanje varne starosti. Seveda so izgubili tudi zaupanje v državo, v mehanizme družbe, slovenske in globalne. Zato ni presenetljivo: ljudje se odzivajo z vse bolj ma-

Dovolj je, da vas spomnim na televizijsko prerokovanje iz kart, astrološke nasvete, sleparsko alternativno zdravilstvo. A to so še manjši, navidez nenevarni pojavi. Bolj resno je, da je postalo poljubno, kaj človek verjame in česa ne. Ljudje lahko izbirajo med množicami goljufivih ali čudaških prepričanj, na tržišču se pojavljajo tudi nevarni novi kulturi. Nekdaj splošnega zaupanja vredni naravni zakoni se podobno kot zgodovinska dejstva relativizirajo. Čisto normalni ljudje, tudi izobraženi, si privoščijo poljubno, neodgovorno zanikanje splošno priznanih dejstev in pričakujejo, da bo to

like vojne. Predvsem zaradi negotove prihodnosti. Večina nas še ni dosegla tistega trenutka v življenju, ko nam ne bi bilo treba več skrbeti niti zase ne za otroke ali vnuke, ne za druge najožje svojce. Redko kdo ravnodušno, brez zaskrbljenosti in strahu pričakuje, kaj bodo prinesli meseci in leta pred nami. Zato se ljudje oziramo naokrog, iščemo oporo, ob kateri bomo bolj pripravljeni pričakali in sprejeli tisto, čemur ne moremo uiti. Govorim o izhodu iz krize, ki nas bo postavil v znatno slabši položaj, kot smo ga bili vajeni doslej. Seveda, dodajamo sami pri sebi, če se bo kriza iztekla za nas neugodno. In na

slej. To velja za ves razviti svet. Zdaj se že večina ljudi zaveda, da velik del človeštva že desetletja živi, kot rečemo, nad svojimi razmerami. Prekoračili smo tako imenovano nosilnost planeta. Zemlja je prenaseljena z ljudmi, ki zahtevajo zase več dobrin, kot jih lahko odvzamemo živi in neživi naravi brez trajne škode. Če želimo spodobno preživeti, ne da bi trpeli lakoto, raznovrstna pomanjkanja in razrast nasilja, potrebujemo novo svetovno ureditev. Globalizacija po njej naravnost kliče. V času, ko se že dogajajo in se bodo še naprej dogajale drastične spremembe, je nedvomno še bolj

kot prej potrebna solidarnost in dobrotelost. Ne bo se nam smelo zgoditi, da bi zaradi sebičnega pehanja za čim boljšim lastnim preživetjem žrtvovali ti dve vrednoti. Še manj bomo smeli zaradi kratkovidne pohlepnosti popustiti pri pravičnosti in poštenju. Oboje je v slabih časih dogaja v obilni meri. In naposled, vse bolj škodljivo, neumno in neetično bo, če bomo še naprej hoteli pridobivati stvari, ki jih prazaprav ne potrebujemo. Prav želja po materialnih rečeh je zaslužila človeka, ga spremenila v ubogljivega porabnika in ga vpregla v sistem, ki je moral voditi v krizo. Čeprav tega pogosto ne ve, mu je prav ta želja vzela dobršen del sreče. Še več - tej želji na ljubo se je marsikdo odrekal svoji moralni in etični doslednosti. To pa ni majhna stvar.

Foto JMP

sovnim begom od razuma, ki naj bi bil podlaga današnji civilizaciji, pa tudi od tega, na kar današnja družba stavi: od znanosti. Ta dvojni beg, od pameti in znanosti, traja že nekaj časa, a se širi.

sprejeto kot njihova osebna, legitimsna resnica. Beg od znanosti in razuma bo prej ali slej pospremil tudi beg od vrednot. Vsekakor je današnji človek zbežgan skoraj tako kot ob začetku do-

tihem upamo, da se ne bo. Vendar lahko z gotovostjo pričakujemo vsaj to, da se bo treba, vzeto v povprečju, sprijazniti s precej bolj skromnim življenjskim slogom, kot smo ga bili vajeni do-

V času vsestranske krize, ki najbolj pesti revne

Hrana Evropske unije za pomoč najbolj ogroženim osebam

Slovenska karitas bo na podlagi ukrepa pomoči ogroženim iz intervencijskih zalog v treh dobavah prejela 2.203.780 kilogramov oz. litrov osnovnih prehranskih artiklov, kot so moka, testenine, riž, pšenični zdrob, olje in mleko. To predstavlja polovico od vse dobavljene hrane iz tega naslova v Republiki Sloveniji. Ostalo polovico bo prejel Rdeči križ Slovenije. Vrednost celotnega ukrepa je 2,53 milijonov evrov, maloprodajna cena dobavljene hrane pa bi presegla 5 milijonov evrov. Prva dobava hrane iz intervencijskih zalog za najbolj ogrožene osebe v Evropski uniji (EU) je potekala v teh

dneh in je že dobavljena v vseh šestih Centralnih skladiščih Karitas po Sloveniji: Celje, Ajdovščina, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota in Novo mesto. Karitas je za potrebe socialno ogroženih družin in posameznikov v prvi dobavi prejela 914 ton hrane EU.

Istočasno z dobavo poteka tudi razvoz ustreznih količin hrane na 272 razdelilnih mest Karitas po celotni Sloveniji. V razdeljevanje pomoči je vključenih 4.867 prostovoljcev. Zaradi velikega števila prostovoljcev so stroški razdeljevanja minimalni. Prav zaradi dobro razvite mreže Karitas je pomoč dosegljiva tako v urbanih sre-

diščih, kot tudi na odročnih krajih. Pomoč se deli na podlagi kriterijev, ki jih je potrdilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Pravilnikov Karitas. Med več kot 110.000 prejemniki pomoči so v glavnem družine in posamezniki, ki so brez zaposlitve, kakor tudi tisti, ki sicer delajo, pa redno ne prejmejo plače oz. dobivajo prenizke dohodke za preživetje. Večina med njimi je tudi prejemnikov drugih oblik denarnih socialnih prejemkov. Sodelavci Karitas niso le razdeljevalci te pomoči, pač pa z vsakim prejemnikom opravijo individualen razgovor, svetujejo in pomagajo pri vključevanju

v druge oblike pomoči in programe, predvsem pa ga vzpodbujajo k samopomoči. V drugi dobavi bo oktobra v Centralna skladišča Karitas dobavljeno mleko, in sicer 326.880 litrov. Tretja dobava 962.690 kilogramov oz. litrov vseh artiklov pa bo v decembru. Pri Karitas ocenjujejo, da je, glede na število prejemnikov pomoči in prejete količine, hrane EU dovolj, zato ni bojzani, da bi v letu 2012 in še v prvih mesecih leta 2013 skladišča ostala prazna. Obenem pa se zavedajo, da za pomoč družinam in posameznikom z najnižjimi prejemki to ni dovolj. Zato pri Karitas dokupijo hrano in higienski material iz sredstev, ki jih zberejo v različnih akcijah (predvsem *Klic dobrote*, *Pomagajmo preživeti* in na-

birkami *Nedelje Karitas*), izdaten vir dohodkov za nakup hrane in higienskega materiala so tudi sredstva Fundacije invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO), pomagajo pa tudi lokalne skupnosti.

Pojavljajo se pomisleki, da je hrana EU premalo raznolika, kar lahko vpliva na zdravje prejemnikov pomoči. Sodelavci Karitas menijo, da so to osnovni prehranski artikli, ki so sestavni del redne prehrane prebivalcev, niso pa edini. Prav zato po svoji zmožnosti nabavijo še drugo hrano, po župnijskih Karitas zbirajo kmečke pridelke, kot so krompir, sadje, ponekod tudi zelenjavo. Istočasno pa se je potrebno zavedati, da hrana EU ni edini vir, saj jih večina prejema denarno socialno pomoč in druge oblike socialnih prejemkov, ki jih zagotavlja država. Poleg tega pa je potrebno delati tudi na tem, da si vsak zdrav in za delo sposoben človek skuša zagotoviti last-

na sredstva za preživetje in v tem smislu vzpodbujajo prejemnike pomoči, da primerejo za vsako delo.

Sodelavci Karitas se trudijo za spoštljiv odnos do hrane, ki je dar zemlje in dela človeških rok, kakor tudi za spoštovanje dostojanstva vsakega prejemnika pomoči, ne glede na njegovo narodnostno, versko ali politično pripadnost. Poleg prostovoljnega dela je to dodana vrednost vsakega razdeljenega paketa hrane.

Odgovorne osebe po škofijskih Karitas, ki so na voljo za dodatne informacije:

- ŠK Celje, Matej Pirnat, GSM: 051/658-133

- ŠK Koper, Jožica Ličen, GSM: 041/429-713

- ŠK Ljubljana, Jože Kern, GSM: 051/693-322

- ŠK Maribor, Darko Bračun, GSM: 051/370-699

- ŠK Murska Sobota, Jožef Kociper, GSM: 031/538-028

- ŠK Novo mesto, Gregor Vidic, GSM: 040/236-811

Jožica Ličen

Vi sprašujete, duhovnik odgovarja

Andrej Vončina

Večkrat imamo občutek, da imate duhovniki dnevno preveč maš, še posebej ob nedeljah; se ne bi dalo omejiti njihovega števila? Zanima nas tudi, ali je res, da sobotne večerne maše nadomeščajo nedeljske svete maše?

Kakor pogosto drži, imate verniki dober občutek. Seveda bi se število maš dalo omejiti, to število tudi je omejeno, pa vendar marsikateri duhovnik to ne gane. Naj najprej povem, da duhovniki nismo dolžni maševati ne vsak dan ne vsako nedeljo, saj tega nismo obljubili, smo pa, recimo, obljubili molitev brevirja, ki ga moramo tako vsak dan moliti. Pa vseeno praviloma mašujemo vsak dan, ker je to praksa in izročilo katoliške Cerkve. Evharistija je namreč središče krščanskega življenja, liturgija je "vir in vrhunec" našega

življenja. To torej pomeni, da je sveta maša najprej velika milost in privilegij. Je nekaj velikega in upravičeno molimo pri 2. evharistični molitvi k Bogu: "Zahvaljujemo se ti, da smemo biti tu pred teboj in ti služiti". Žal se zdi, da je mnogim duhovnikom in vernikom maša postala neka pravica in celo rutina, o čemer pričajo tudi takšne "ljubkvalne besede", ki jih slišimo: "eno maš'co stisnemo". Zdi se torej, da pridemo, odmašujemo in gremo, kot bi šli po kavo na avtomat. Pa vendar je dejal sv. Janez Vianney, da je maša tako velika skrivnost, da bi umrli, če bi jo razumeli...

To pomeni, da se je treba temeljito pripraviti na sveto mašo, se res potruditi, da jo sveto in ponižno ter pokorno mašujemo. Zato je pravilo, da duhovnik med tednom na dan mašuje samo enkrat, dvakrat pa le izredno, redno s posebnim dovoljenjem. Tri maše na navaden dan so nedopustne. Ob nedeljah duhovnik lahko mašuje dvakrat, izredno trikrat, redno lahko trikrat mašuje s posebnim dovoljenjem. Pred 2. vaticanskim koncilom je bila seveda dnevno dovoljena samo ena maša na duhovnika, ob nedeljah pa dve. Mislim, da bi ka-

zalo to omejitev zopet uvesti. Kakor bi spet kazalo prepovedati maše ob nedeljah zvečer, pa tudi "predpraznične" maše ob sobotah zvečer. To pa zato, ker potem to ni nobena nedelja, nobeno pravo krščansko praznovanje. Nedelja je zares prava, če se začne ob mizi evharistije, nadaljuje pri družinski mizi za kosilo, potem pa je lepo, če družina preživi skupaj nedeljsko popoldne. Morda bo o sami nedelji še možnost spregovoriti. Maša tako ni pravica ali rutina, temveč velika, velika milost in privilegij, zato se moramo zanjo zelo potruditi in biti veseli, če jo v domači župniji sploh imamo. Mi duhovniki pa se moramo izjemno potruditi za vsako sveto mašo, to pomeni, da se moramo tudi truditi za čim bolj sveto življenje, v katerem je izredno pomembna molitev. Že ko imam drugo sveto mašo, nisem tako pri stvari, kot pri prvi, kaj bi šele dejali za morebitno tretjo. Kdor pa ima še več kot tri svete maše, je v velikem prekršku. Ena maša je dovolj, če damo res celotne same seboj. Zato se ne nazadnje maše tudi udeležimo, da položimo na oltar "vse, kar smo in kar imamo".

Izšel je ponatis knjige Luigija Zoje Paradoks očeta (I. del)

Iz zadnje raziskave, ki so jo pripravili Združeni narodi, izhaja, da je v družinah v Evropi vsaj sedem žensk vsak dan žrtev nasilja ali celo umora; storilci so njihovi partnerji. V družinah se žal dogajajo še druge vrste nasilja: med brati, med očetom in sinovi, med sorodniki... Vse to potrjuje že dolgo napovedan počasen razpad družine. Prav v zvezi s tem je pred dnevi izšel ponatis knjige *Hektorjeva gesta* (Il gesto di Ettore), psihoterapevta in poznavalca Carla Gustava Junga, Luigija Zoje, pri založbi Libri S. p. A. iz Milana. Iz analize vsebine je jasno, da se v naši družbi vedno bolj izgublja vloga očeta, in to postavlja na kocko tudi vso našo zahodno civilizacijo. Knjiga se deli na štiri dele: Prazgodovina, Antika in miti, Moderna doba, Oče v današnji družbi.

Iz antropoloških raziskav izhaja, da se je Sigmund Freud

zmotil, ko je v knjigi "Totem in tabu" pisal, da je v prazgodovini nastala družba oziroma monogamna družina šele tedaj, ko so se moški uprli poglavarju in si tako porazdelili ženske. Prej naj bi bila družba poligamna. V njej je imel glavno besedo najmočnejši moški. V resnici so si moški res porazdelili ženske, kot dokazujejo tudi miti, pravi

Zoja, a le zato, da bi odpravili nasilje med seboj. Ko je družba iz poligamne postala monogamna, se je začela razvijati očetovska figura. Prej naj bi oče ne imel skoraj nobene vloge. Pri vseh višjih sesalcih

in tudi pri človeku je bila vloga otrok izključno domena matere. Podoba ženske je bila v prazgodovini vedno dominantna, tako da razni arheologi zatrjujejo celo, da je bila družba v prvi fazi prazgodovine matriarhalna. Ženska se je vedno borila sama za obstoj otrok in potomstva; ta skrb je bila pri materi najprej nagonška. Moški ni skrbel za otroke. Očetovstvo v dejavnem smislu se je razvijalo polagoma tudi s pomočjo ženske-matere in v tem procesu so se tudi "gradili glavni stebri" današnje družine in zahodne civilizacije. Pojem očetovstva je od vsega začetka nastal iz nekega "namenja", ki predpostavlja neko mišljenje, ne pa iz nagonškega vzgiba. Propad očetovstva nam nakazuje obstoj in prihodnost moškega le kot odsotnost ali prisotnost agresivnosti. Poglejmo npr. najbolj priljubljene heroje današnje mladine, ki jih orisujejo tudi razne televizijske nadaljevanke: zaželjen moški mora biti "lep, bogat, agresivno učinkovit..."

Kdor hoče razumeti paradoks očeta, mora usmeriti pogled v antično Grčijo, saj je patriarhalna družba, kakršno poznamo in je še dominantna, dobila dokončno obliko

prav v stari Grčiji, točneje v mitih. V mitih se odsevajo vodilne družbene vrednote. Knjiga jemlje v pretes predvsem mite, ki se sučejo okoli trojanske vojne, opisane v Iliadi in Odiseji, pa tudi ep Eneido. Trojanska vojna se je razvnela zaradi lepotice Hele, za katero se je marsikdo potegoval. To je bila vojna med moškimi za pridobitev ženske. Pesnitev dosega višek v opisu dvoboja med Ahilom in Hektorjem: Ahil je predstavnik agresivne strani moškega, Hektor pa predstavnik ljubeče, očetovske strani. Hektorjeve besede, namenjene ženi in sinu, dosegajo višek očetovstva. Njegov meč ni orodje, po katerem hoče priti do slave, ampak sredstvo očetovske dolžnosti, da se bojuje, ker hoče braniti mesto in družino. Njegova naloga se namreč ni izpela ob spočetju otroka. Ve namreč, da mora oče biti otroku vedno ob strani in se zanj boriti. V tem je Hektor zelo različen od drugih grških herojev. Njegov mit prehitava celo zgodovino, tudi v tem, da že predvideva razpad očetovstva. Hektor se pokaže bolj šibak kot Ahil, manj nasilen, manj podoben grškemu moškemu idealu. Ahil izpostavi Hektorjevo mrtvo telo psm in jastrebov; to je prispevilo k vrnitvi moškega v "poživinjeno obdobje" in propad očetovskega načrta v zgodovini.

Karlo Nanut

Slovenski verniki si tega ne zaslužimo!

Še naprej žolčne polemike v "zadevi Uran"

Da, slovenski verniki si tega, čemur smo pričeli v Sloveniji, ne zaslužimo. Upamo, da bo msgr. Alojz Uran, ki je na zdravljenju v ljubljanskem Kliničnem centru, čim prej ozdravel, kot tudi iskreno upamo, da se bodo polemike okrog njegovega "umika iz Slovenije" čim prej polegale, ker škodijo vsem, čisto vsem, cerkvenemu slovenskemu vrhu in tudi vsej Cerkvi, kot tudi zastrupljajo ozračje v Sloveniji.

Za golo kroniko povejmo samo to, da je 6. avgusta prišlo v javnost pismo upokojenega nadškofa Urana slovenskim škofom, v katerem kronološko opisuje zgodovino svojega "izobčenja". Šlo je za prepis pisma, ki ga je 11 slovenskih škofov prejelo 20. junija in ki je sicer krožilo že nekaj časa po svetovnem spletu. Msgr. Uran v njem piše, da je osebnost prepričan, da nima nobenega potomca, in to je pripravljen dokazati tudi z analizo DNK ali katerokoli drugo metodo.

Msgr. Uran v pismu ugotavlja, da so ga v cerkvenih uradih obsodili, nihče pa ga ni obvestil o vsebini obsodbe. Zato tudi ni imel nobenih možnosti, da bi se lahko zagovarjal. Kar zadeva "kazensko" bivanje v tujini, pa nadškof Uran "prosi za dovoljenje za svobodno gibanje" in "pisna navodila za čas prestajanja kazni". Ker so zadnji dogodki močno načeli njegovo psihofizično stanje, pa msgr. Uran prosi, da se upošteva njegovo zdravstveno stanje in naložena kazen omili v možnost čimprejšnjega stalnega bivanja v Zavodu sv. Stanislava. V ljubljanski nadškofiji so takoj potrdili, da so slovenski škofje prejeli omenjeno pismo, da pa je nadškof in metropolit Anton Stres pismo prejel šele 23. julija, kljub temu da je odtisnjeni datum na poštnem žigu 20. junij. Poudarjajo, da ljubljanski nadškof nima nikakršnih pristojnosti nad upokojenim nadškofom Uranom in da je to izključna pristojnost Svetega sedeža.

18. likovna kolonija Umetniki za Karitas

Pisan program na Dnevu odprtih vrat

Od 13. do 17. avgusta 2012 bo potekala na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino 18. Mednarodna likovna akademija pod geslom: "Lačen sem bil in ste mi dali jesti, žejen sem bil in ste mi dali piti, nag sem bil in ste me oblekli..." (prim. Mt 25, 35-37). V četrtek, 16. avgusta, bo Dan odprtih vrat, na katerega prireditelji vlnudno vabijo čim več obiskovalcev.

Ob 18. uri bo pester program. Nastopili bosta Gledališka skupina Mladi z gore pod vodstvom Irvice Vidmar in Pevska skupina Fantje s'pod velba. Pozdravne nagovore bodo imeli koprski škof Jurij Bizjak, ajdovski župan Marjan Poljšak in ravnatelj ŠK Matej Kobal. Poseben gost večera bo direktor Družine Tone Rode. Udeležence kolonije in nastala dela bosta predstavili Jožica

Ličen in Anamarija Stibilj Šajn.

Možen bo seveda ogled in nakup likovnih del. Ob koncu bo družabno srečanje. Udeleženci letošnje kolonije Umetniki za Karitas 2012 so Ivana Andrić Todič, Vesna Beneditič, Milena Gregorčič, Anka Krašna, Ede Posa in Buba Posa iz Madžarske, Darko Slavec, Karmen Smodiš, Bogdan Soban, Viktor Šest, Veljko Toman, Alenka Vicoljo in Vinko Železnikar.

Častna gosta bosta ilustratorka Jelka Reichman in kipar Mirsad Begič.

Pridružili se bodo tudi strokovni sodelavci in darovalci ob Dnevu odprtih vrat. Izkupiček prodanih del bo namenjen otrokom v stiski. Informacije: gsm 041 429 713 ali jozica.licen@rkc.si Spletna stran: http://karitas-kp.rkc.si/

Piranski duhovnik Zorko Bajc o PKC Georgios in prihajajoči 500-letnici prikazanja strunjanske Marije

“To je toliko, kot je stara Amerika!”

Dobrih dvanajst let je, odkar je Zorko Bajc, 42-letni umetniški fotograf, filmofil, strokovnjak za sakralno umetnost, nadzornik cerkvenih gradbenih del, izvedenec za javna naročila in piranski župnik prišel v to “fotogenično” in zgodovino polno mesto. Naredil

stitucija in od kod zamisel zanjo?

Pastoralno kulturni center Georgios deluje v sklopu župnije Piran. Ob mojem prihodu leta 2000 so bili prostori tik pred zrušenjem, ob njih pa ravnica za vrt. Od samega začetka sem koval zamisel za oživitve tega bo-

liko je gledališkega dogajanja, seminarjev, predavanj, sprejemov. Poleti na zunanjem odru, pozimi pa v sodobno opremljeni dvorani, ki premore 100 sedežev.

Kaj bi župnija brez vas...

Na srečo nam je uspelo mojo željo in zamisel uresničiti. V dobrem letu smo vse obnovili, brez pomoči občine, države ali koprške škofije, na ta način dali piranski župniji lepe prostore, mestu pa veliko obogatitev. Lokacija je izjemna, čisto ob klifu s čudovito veduto na cerkev sv. Jurija, v strogem centru in hkrati izven mestnega živčava, prava oaza za obiskovalce. Vsako sredo ob nizu poletnih filmskih predvajanj “Kino pod zvezdami” poslušam besede očaranih gostov.

Kaj pa se skriva za imenom Georgios?

Zanj sem se odločil, ker je to grški izraz za sv. Jurija, ki je zavetnik cerkve in mesta že 700 let. Izbral sem grško inačico iz časa, ko je on živel, ne pa latinskega Georgius. Hkrati pa je simbolični pomen: v grščini Georgios označuje kmetovalca, poljedelca, obdelovalca zemlje. Glede na to, da je bil tu prej župnijski vrt, sem si rekel: prej so tu predelovali zemljo, zdaj pa vrtnarimo na duhovno-kulturnem področju.

Kdo so vaši obiskovalci?

Domačini in ljudje z vsega sveta. Lokacija je očarljiva, programa pa dovolj. Župnijska spletna stran je najboljši način, da izvedemo vse o dogodkih, zgodovini, dejavnostih naše skupnosti.

Še turistični nasvet. Ker je piranska kulturna in sakralna dediščina izredno

Piranski duhovnik Zorko Bajc

bogata, česa ne smemo zamuditi?

Piran premore deset cerkva, kar je za majhno katoliško skupnost veliko bogastvo, zame pa večkrat breme (smeh). Obiskovalec naj se napoti do baročnega kompleksa stolne cerkve sv. Jurija, ki bdi na prelepem griču nad morjem od 12. stoletja dalje. Ob njej je 47 metrov visok zvonik, ki hrani “predkolumbovska zvonova” iz leta 1477, tam je tudi župnijski muzej. Na tem mestu se sprehodi-

mo skozi 2000-letno zgodovino, saj so arheološka izkopavanja odkrila temelje rimskega templja, ki ga lahko v sklopu muzeja vidimo v arheološki jami pod cerkvijo. Muzej sestavlja še Lapidarij, kjer je najstarejša lesena maketa cerkve v Sloveniji, stara več kot 400 let. Poleg tega so še kamen in ornamentika, od rimske, romanske, do gotske in renesančne. V čudoviti zakladnici pa so obnovljeni dragulji cerkvene opreme. Cerkev v mikrokomori hrani največjega in najbolj znanega piranskega gotskega križanega iz l. 1370. Do Georgiosa je par korakov.

V mestu so tudi patri minoriti.

Tako je, minoritski samostan s križnim hodnikom ter cerkev sv. Frančiška, v Piranu živijo tudi

500. obletnico Marijinega prikazovanja v Strunjanu. Prvič po 100 letih bomo originalno Milostno podobo strunjanske Matere Božje, tudi staro 500 let, z barko prenesli z glavnega oltarja v Piran v nedeljo, 12. avgusta. Sprejeli jo bomo na pomolu, sledila bo procesija do stolnice, po maši pa bo zvečer koncert na vrtu vokalne skupine Krila.

Kaj pa od ponedeljka do srede?

V ponedeljek, 13., bo čez dan čas za molitev pred strunjsko Marijo, zvečer pa bodo združeni zbori in orkester prvič izvedli uglasbitev “Ave maris stella” domačega glasbenika Saše Fajona. Vodil bo Patrik Greblo, ne smemo pa pozabiti, da bo na originalno Tartinijevo violino igral solist Zdravko Pleše. Tako bomo združili 320-letnico Tartinijevega rojstva s 500-letnico prikazovanja strunjanske Marije. V torko bo molitev in ob 17. uri slovesno romanje z barkami v Strunjan; vodil ga bo koprski škof dr. Jurij Bizjak ob spremstvu piranskih gasilcev in pihalne godbe iz Marezig. Na barkah bo

Odmevi večnosti v Piranu

je zelo veliko, zloščil dragulje župnijskega muzeja, postavil Pastoralno kulturni center Georgios, z življenjem in duhovnostjo

gastva, edini investitor, piranska župnija, pa je zbrala sredstva leta 2008. V enem letu je PKC že deloval in zdaj že četrto sezono

Dvorana sv. Peregrina

oživil mesto. Povabili smo ga na prijeten klepet pred slavnim praznovanjem 500. obletnice Marijinega prikazovanja v Strunjanu od 12. do 15. avgusta.

imamo v gosteh pastoralno dejavnost, župnijska srečanja, pred dvema letoma župnijski misijon, ob tem pa še kulturne dogodke, nekaj v lastni organizaciji, nekaj pa v najemu. Ponudba gre od filmov do koncertov resne, zabavne glasbe, klasike, jazza, ve-

Kakšna zgodba stoji za PKC Georgios? Koliko je stara ta in-

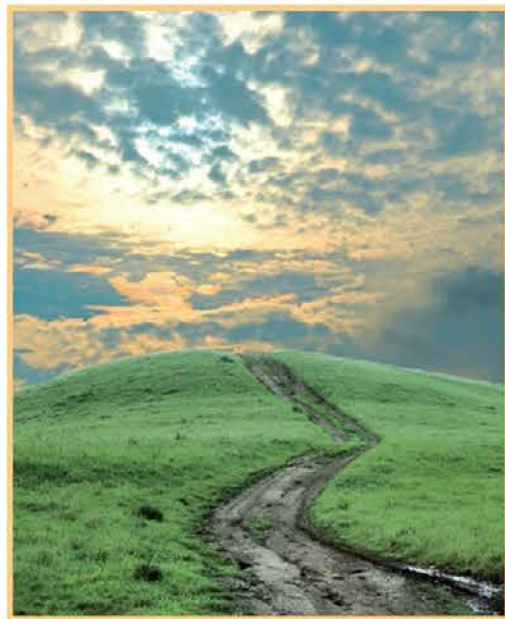
K Bogu vodi več poti Ostaja Pot, Resnica in Življenje

Pred leti me je iznenadila misel, ki pa mi danes ni tuja: K Bogu vodi več poti, ena je tudi “skozi Cerkev”. Misel, ki sicer ni nova, je pa prav, da se ob njej zaustavimo.

Kdor količkaj pozna sodobno teologijo, bo z veseljem pritrdil, da nobena religija noče več zahtevati monopola nad Resnico. Če bi zahtevala monopol, bi pomenilo, da ima edino ona v posesti vso resnico, da je druge nimajo. Tega po drugem vatikanskem koncilu ne učimo več, vsaj smelo bi se ne. Ob tem vidimo tri različne razsežnosti. Kristjan-verniki je prepričan o krščanskem oznanilu. Zanj je resnična religija krščanska vera in Jezus Kristus ali, kot pravi Janez v evangeliju: pot, resnica in življenje. Te tri poti se ne spremenijo niti tedaj, ko se pogovarjamo s pripadniki drugih religij.

Če bi juda vprašal: “Kaj je za vas pot, resnica in življenje?” bi na kratko odgovoril: “Tora (Postava)”, musliman pa bi dal odgovor: “Koran”. Budisti bi rekel: “Budova pot ‘osmihih stopenj’”. Čeprav ne moremo mimo dejstva, da imajo Jezusove besede čisto drugačno težo od sporočila, ki ga prinašata Koran ali budistične stopnje. Spoznanje pri človeku šele pride

iz življenja po teh naukih. Zato je Jezus rekel: “Jaz sem pot ...”, ni pa rekel, da so to svete knjige ali

ustno izročilo. Iz tega spoznavamo, da ima vsaka religija svojo lastno resnico, ki ni samo teoretična, ampak je tudi praktična. V to spoznanje ni vključeno samo resnično spoznanje, ampak tudi versko delovanje ali celo etos. V medverskem pogovoru je

pomembno, da smo pripravljene na medsebojno spoštovanje. Spoštovati moramo, da je drugoverec drugačen in da tudi drugače misli. K temu pridamo razumevanje, ko ga skušamo razumeti. Če jaz drugega skušam bolje razumeti, bo on enako skušal mene, vsaj tako bi moralo biti, ni pa to nujno! Ob tem pa odkrijemo veliko skupnega. Kristjan se v pogovoru ne more mimogrede posloviti od judovske tore (postave), kajti iz nje izhaja tudi krščanstvo. Isto je z islamom. To je religija, ki je prišla po krščanstvu in je zavestno navezana na judovstvo in krščanstvo. Islam kot religija priznava stare preroke in celo Jezusa sprejme kot preroka. Ob takšnem skupnem iskanju skupne verske

poti je nujno, da je kristjan prepričan o svoji veri, še več, o resnici svoje krščanske vere, istočasno pa odprti do drugih religij, pa tudi do kritike drugih. Krščanska vera ni samo teologija. Če bi bila samo to, bi bil to neki suhoparen nauk. Krščanska vera je tudi dogajanje človekovega os-

vobajanja. Teologija je veda ali nauk o Bogu in o stvareh v odnosu do Njega, ne pa vera, kot taka, ki zahteva svoje razumevanje. Vera pa je pred teologijo in teolog je predvsem vernik, ki razmišlja o svoji veri, da bi jo najprej sam (!) sprejel razumsko in tako lahko posredoval (oznanjeval) drugim. Ob tem se teolog izraža kot Božja moč in Božja Modrost ali kot beseda in sporočilo.

Vera je nekaj, kar je pred razmišljanjem ali pred posredovanjem drugim. Vera najprej prerodi tistega, ki jo ima, in šele potem (iz njega) lahko nastane razmišljanje nad tem dogajanjem v človeku. Zato ni krščanskega teologa, ki ni najprej sam preroben z Božjim sporočilom. To velikokrat zapazimo danes, ko poslušamo razna teološka predavanja, še zlasti če jih imajo laiki, kako se iz njih velikokrat pretaka neka “papirnata” teologija, ki je čisto nekaj drugega od predavanja, ki ga ima npr. menih.

Mnogovrstnosti poti do Boga lahko primerjamo s hribom in vzpenjanjem po njem. Poti do vrha je veliko, vrh pa je en sam in vsi, ki se trudijo priti nanj, pridejo na vrh skupaj in se zberejo na isti točki. Vsi mi živimo različno življenje v različnih okoliščinah in kulturah, imamo različna izhodišča in dediščine, še zlasti iz svojih družin, župnij in domovin, naše poti duhovnega iskanja pa nas na koncu pripeljejo skupaj in v tem je veličina tiste, ki je Pot, Resnica in Življenje.

Ambrož Kodelja

sestre dominkanke sv. Katerine Sienske. Za konec še pomemben praznik, ki nas čaka ob Marijinem vnebovzetju. V župniji Piran se pripravljamo na velik dogodek,

na voljo 1000 mest, zato predlagam čimprejšnjo prijavo.

Verjamem, da vas bodo obiskali tudi naši verniki.

Tega se nadejamo, saj je to praznik treh narodov in vseh, ki živimo na tem jezičku zemlje. Gre za zgodovinsko obletnico: vedno pravim, da je 500 let toliko, kolikor je stara Amerika...

Jernej Šček

Kratke

Štandreška dekanija / Tri romanja

Štandreška dekanija organizira v soboto, 11. avgusta, romanje na Svete Višarje.

V ponedeljek, 27. avgusta, bo skupno goriško-tržaško romanje na Barbano. Sveta maša ob 11. uri. Vodi msgr. Dino De Antoni. Avtobus in barka 15 evrov. Vpisovanje do 19. avgusta.

Romanje na Barbano za družine pa bo v nedeljo, 2. septembra popoldne. Ob 15. uri odpelje posebna barka za udeležence tega romanja. Mašo vodi msgr. Metod Piriš. Cena za barko 5,50 evra. Za prevoz do Gradeža poskrbi vsak sam. Vpisovanje v župnijah.

Na Sveti Gori sv. maša in koncert Marijinih pesmi

Frančiškanski samostan Sveta Gora in Škofijska karitas Koper vabita v nedeljo, 19. avgusta, na Sveto Goro pri Gorici. Ob 16. uri bo sveta maša; tej bo sledil koncert Marijinih pesmi. Nastopila bosta baritonist Zdravko Perger in organist Gregor Klančič. Prostovoljni prispevki bodo namenjeni brezposelnim.

Papež je končal trilogijo o Jezusu Kristusu

Papež Benedikt XVI. je nedavno končal zadnjo knjigo svoje trilogije “Jezus iz Nazareta”, posvečeno otroštvu Jezusa Kristusa. Iz Vatikana so sporočili, da se je že začelo prevajanje knjige iz nemščine v ostale jezike. V Vatikanu so si zadali za cilj izdajo knjige v več jezikih hkrati, predvidenega datuma izdaje pa še niso sporočili. Prvi del trilogije je izšel leta 2007, drugi pa marca lani.

Benedikt XVI.: “Obzorje človekovega bivanja presega vsakdanje skrbi”

Pri molitvi angelovega češčenja je sveti oče prejšnjo nedeljo spregovoril o času počitnic in dopustu. To naj bo priložnost za počitek in tudi molitev, še zlasti ko ljudje obiščejo kakšno cerkev ali kapelo. Obzorje človekovega bivanja presega vsakdanje skrbi, gre preko hrane, obleke in kariere, saj Jezus govori o hrani, ki ne mine ter je pomembno iskati in sprejeti, je povedal papež Ratzinger na dvorišču apostolske palače v Castelgandolfo. Jezus želi pomagati ljudem, da bi presegali takojšnje zadovoljevanje gmotnih potreb, pa čeprav so pomembne tudi te.

Odhod starega in prihod novega nadškofa

V nedeljo, 30. septembra, se bodo verniki goriške nadškofije s slovesno popoldansko mašo v oglejski baziliki poslovili od nadškofa msgr. Dina De Antonija, ki je krajevno Cerkev vodil od leta 1999 in se pred kratkim upokojil. Glavni somaševalci bodo ob njem duhovniki, ki jih je v teh letih sam posvetil. Dva tedna kasneje, **v nedeljo, 14. oktobra,** pa bo novi goriški nadškof msgr. Carlo Maria Redaelli s slovesnim bogoslužjem v goriški stolnici prevzel nadškofijo. Kot določa kodeks cerkvenega prava, se to zgodi, ko osebno ali prek pooblaščenega zastopnika

v škofiji predstavi apostolsko pismo kolegiju svetovalcev v prisotnosti škofijskega kanclerja. Da bi se obreda lahko udeležilo čim več ljudi, bodo na trg pred stolnico postavili velik ekran. Msgr. Redaelli bo prišel v Gorico iz Ogleja, kjer se bo ustavil v molitvi pred relikvijami svetih mučencev, ki so v prvih stoletjih krščanstva prinesli evangelij ljudstvom srednje Evrope.

Msgr. Redaelli je sedemnajsti škof goriške nadškofije, ki jo je ustanovil papež Benedikt XIV. z bulo Sacrosanctae militantis Ecclesiae 18. aprila 1752.

Števerjan / In memoriam Zdenko Terčič

V 89. letu starosti je stopil pred Božje obličje Zdenko Terčič iz Števerjana. Dolga, neozdravljiva bolezen ga je v teh letih postavila pred veliko življenjsko preizkušnjo, ki se je končala prejšnjo nedeljo v goriški splošni bolnišnici ob ljubeznivi prisotnosti vseh najbližjih. Zdenko Terčič je bil rojen 13. junija 1924. Bil je drugi izmed desetih otrok, ki so se rodili očetu Alojžu Terčiču in mami Frančiški Hlede. Od teh sta dva otroka umrla takoj po porodu, sestra Katica pa je umrla zaradi posledic letalskega bombardiranja Števerjana v drugi svetovni vojni.

Pokojni Zdenko je obiskoval osnovno šolo v Števerjanu; šolske obveznosti se seveda moral usklajevati z delom doma in na polju. V času vojne je bil nekaj časa tudi v partizanskih vrstah pri Ročinju.

Po vojni je kot najstarejši sin prevzel domačo kmetijo, na kateri so se preživljali s prodajo povrtin, grozdja, mleka in živine. Kosili so travo v Zavodu Sv. Družine in tamkajšnje šolske sestre oskrbovali z domačim mlekom, na goriški tržnici pa so prodajali domačo zelenjavo.

Zdenko se je dne 19. aprila 1966 v Logu pri Vipavi poročil z Elizabeto Čuk. Rodili so se jima trije otroci: Matjaž, Mojca in Vida. Starejši Matjaž je v letih devdeset prevezl kmetijo in se usmeril v vinogradništvo. Pri tem mu je oče Zdenko pomagal in stal ob strani. Hčerka Mojca je postala vzgojiteljica v slovenskih vrtcih na Goriškem. Tako Matjaž kot Mojca sta si ustvarila družini in očetu Zdenku darovala tri vnukinje in tri vnuke.

Globoka krščanska vera, ki sta jo gojila Zdenko in Elizabeta pa je leta 1992 obrodila še posebej mlad: mlajša hčerka Vida je sprejela božji klic in se odločila za redovniško življenje v Skupnosti Loyola. Njena redovniška pot jo je v teh letih popeljala najprej v

Rim, nato še na Portugalsko, v Brazilijo in pred kakšnim letom v afriški Mali.

Zdenko Terčič je izhajal iz trdno zavedne družine in se je tudi aktivno udeleževal v družbenem življenju na vasi. Po zgledu očeta in s ponosno slovensko zavestjo je stopil v vrste Števerjanske kmečke delavske zveze (KDZ se je leta 1975 preimenovala v SSK-Slovenska skupnost). Na listi KDZ je bil prvič izvoljen v občinski svet občine Števerjan na volitvah, ki so potekale 16. in 17. decembra 1956. Za občinskega svet-

nika je bil nato potrjen še trikrat (28./28.5.1961, 13./14.6.1965 in 7./8.6.1970). Za triletnje 1965-1968 je bil izvoljen tudi za predsednika Števerjanske sekcije KDZ. Pokojniku je bilo zelo pri srcu zborovsko petje. Iz ljubezni do petja in do slovenske besede se je več let udeleževal v domačem pevskem zboru in nato v MoPZ Mirko Filej iz Gorice. Z zborom Filej je tudi opravil več gostovanj po Evropi, v krajih, kjer živijo Slovenci v izseljenstvu. Življenjska pot pokojnega Zdenka Terčič, ki od srede, 8. avgusta, počiva na Števerjanskem pokopališču, je bilo označena s trdim delom med briškimi brajdami za preživljanje družine in s požrtvovalnim družbenopolitičnim in prosvetnim udeleževanjem v prid slovenskemu narodu. Bog naj mu obilo povrne za vse, kar je dobrega naredil. JČ

K večnemu pokoju je odšel nekdanji občinski svetnik in predsednik števerjanske sekcije KDZ

ZDENKO TERČIČ

Ženi Elizabeti, sinu Matjažu,
hčerkama Mojci in Vidi ter vsem vnukom
izraža iskreno sožalje

STRANKA SLOVENSKA SKUPNOST

POGOVOR Benedikt Kosič

"Mestno središče brez parkirišč, trgovin in izložb je mrtvo!"

Benedikt Kosič je znan goriški trgovec. Njegova družina ima v mestnem središču pet trgovin z obutvijo, športno obutvijo, športnimi artikli, otroškimi čevlji in trgovino Geox, v trgovskem središču Qlandia v Novi Gorici pa še trgovino z obutvijo. Ker v tem sektorju dela - ob bratu in treh sestrah - več kot 25 let, je že videl marsikatero spremembo...

Kako poteka delo v teh trgovinah?

Trgovino športnih artiklov vodim s sestro Tatjano. Sandra je zaposlena v upravi, Mirjam v trgovini z obutvijo s Simonom, ki pa sam skrbi še za trgovino v Qlandii. Tata Andrej je naš "supervizor", vedno prisoten tudi z nasveti. Moja generacija je od 80. let dalje doživela mnogo sprememb: od časov, ki so bili za prodajalce lahki, do današnje krize, ki je dokaj težka. Če smo danes še prisotni, smo ponosni na to, da smo v časih, ko ni nihče drug investiral, spremenili ponudbo, obnavljali naše objekte, ostali v centru z upanjem, da bo ta spet zaživel. Ponudbo smo spremenili tako, da smo dvignili kakovost; menili smo namreč, da majhne trgovine na majhnih metražah ne morejo konkurirati z veleprodajo. Zato smo se specializirali in še vedno skušamo nuditi dobro razmerje med ceno in kvaliteto. To je naš glavni princip.

Koliko občutite gospodarsko krizo v poslovanju zadnjih let?

Občutek krize je konkreten. Mi smo jo sicer začeli čutiti pred drugim, nekje leta 2007, zaradi obnovitvenih del v mestnem središču. Delo se je znatno zmanjšalo. Kmalu se je začela kazati še splošna kriza.

Kaj je za vas pomenilo zaprtje predora pod goriškim gradom?

Že od vsega začetka smo mislili, da je bil načrt obnovitvenih del na Travniku napačno zastavljen: od zaprtja tunela do tipologije samega projekta. Izbrali so 150 parkirnih mest; sicer nismo bili proti temu, toda če iz mestnega središča odzameš tako pomembno parkirišče in tam urediš zono za pešce, moraš vsaj v bližini urediti primerno parkirišče. To je princip, ki velja v vseh evropskih mestih...

Glede galerije Bombi, ki je vedno pomenila naravno povezavo s centrom, obstajajo tudi zanimivi načrti. Sicer pa se sprašujem, kdo bi se bil pripravil vlagati denar v to. Ker je trg na Travniku tako velik, bi predor po mojem lahko bil odprt za enosmeren prihod avtomobilov v mesto, zraven pa še za pešce, morda tudi ločen s posebnim steklom, primerno ozračen in dobro osvetljen. S kakšno manjšo spremembo na trgu bi to bilo še mogoče.

Kaj pa menite glede žičnice na grad?

Če ni rentabilna tista v Ljubljani, gotovo ne bo prinašala dobička niti goriška. Po mojem ta projekt ni imel smisla. Naraven prehod za obisk gradu je lep in urejena pešpot s Travnika po griču do gradu.

Danes se v turizmu večkrat "prodaja dim", senzacija. S kančkom domišljije bi lahko bil grad tudi dosti bolj privlačen.

Nekateri pravijo, da goriški trgovci vedno jamrate... Gorica nima ne industrije ne

drugih pomembnih dejavnosti. Od vedno je živelo od trgovine. Vsi tisti, ki imajo kaj reči na naše kritike, naj pomislijo na število delovnih mest, ki smo jih izgubili v zadnjih letih in jih še bomo izgubili. Prepričan sem, da veleblagovnice ne morejo nadomeščati manjših trgovin - kar se tiče uslužbencev - ne s sindikalnega vidika ne z vidika pravičnega sistema. Uslužbenci v veleblagovnicah so brez zaščit in jamstev; kdor je izgubil službo v tradicionalni trgovini in se je nato obrnil na veleprodajalne, je gotovo našel službo z najslabšimi sindikalnimi pogoji. Pomembno je, da to dobro razumejo tisti, ki nas kritizirajo. Naš odnos z uslužbenci je bil vedno zelo dober in resen.

Kar se tiče Travnika, se veliko pogovarjam s trgovci, z operaterji v tem delu mesta in s prebivalci. Leta 2014 naj bi odprli veletrgovsko središče v Vilešu: to bo gotovo dokončni udarec ne le za trgovino v našem mestu, temveč tudi za komercialne centre v Novi Gorici. O tem sem trdno prepričan, saj bo šlo za enega največjih objektov v severni Italiji. Vse to pa se dogaja v trenutku, ko se je kupna moč prebivalstva znižala za 50%, ko se je delo v našem sektorju znižalo za 15-50%, stroški pa so ostali enaki oz. so še narasli. Podjetja se skušajo reševati, kot morejo, a dela je vse manj. Mi se v tem trenutku borimo za obstoj: z velikim trudom, z vlaganjem, pa tudi z velikimi dvomi v prihodnost.

Naše poslovanje se je v zadnjih letih postopoma manjšalo, približno za 10% letno. Še vedno ohranjamo kar dober letni promet in obseg prodaje, problem pa je v tem, da to ne zadošča več, da "prideš skozi". Lahko je prodajati; ko pa ob koncu leta potegneš črto, moraš videti, če ti je kaj ostalo ali pa če boš moral še sam kaj določiti...

Kako pa je s poslovanjem poleti, ko je mestno središče še posebno prazno?
S sezonskimi znižanji smo začeli precej dobro v začetku julija. Ti popusti trajajo precej malo, ker je tudi velika "deregulation", promocije so bile močne že prej. Učinek sezonskih znižanj ni več tako velik kot pred leti. V povprečju je bil julij pozitiven, valovanja pa so zelo občutna. Kdaj pa kdaj se ti zdi, da delaš dobro in ti gre bolje kot v prejšnji sezoni; naenkrat se zniža in je zato povprečje malenkost nižje kot prej. Problem naše tipologije prodaje je, da moramo naročevati sezonsko: v tem času se naročamo blago za naslednjo pomlad in poletje. Zdjaj ne moremo še točno predvideti, kaj se bo še zgodilo, zato tudi veliko tvegamo. Ta problem je bil posebno močan v zadnjih letih, ko so potekala obnovitvena dela v mestnem središču, ko nismo vedeli, koliko bodo trajala itd. Zelo lahko je se uštetiti. Kavarna ali restavracija lahko nakupita tedensko, kar potrebujeta; mi moramo to storiti že sezono prej. Ko blago pride, moramo dobavitelja plačati in kupljenega ne moremo vračati. Marže so itak vedno nižje zaradi konkurence. Naš posel je tudi zaradi tega zelo različen kot pred 50 leti.

Kar se tiče davkarije in novic glede tega, da trgovci ne izdajajo

blagajniških računov, menim, da gre za veliko medijsko propagando; v naši zgodovini - naše podjetje je staro več kot 60 let! - nismo še nikdar prejeli nobene kazni zaradi česa takega. Sploh si ne moremo privoščiti tega, da bi ne izdajali blagajniških računov, saj moramo po davčnem sistemu točno dokazovati, koliko nabavl-

Foto DDP

jamo in koliko prodajamo. Medijska gonja zato nima nič kaj opraviti z našimi razmerami v naših krajih.

Raštel je bil pred leti srce goriške trgovine. Zdaj pa kroži po njem prav malo ljudi, vse več je zaprtih trgovin in izložb...

Načeloma nisem proti zonam za pešce. Treba pa je upoštevati to dejstvo: z razliko od nekaterih drugih mest, ki imajo jasno določeno središče, okoli tega pa se širi mesto, je Gorica ozko in podolgovato mesto. Občinska uprava je uredila za pešce delček mesta pod gradom, ki pa ni pravo središče. V Vidmu je npr. lepo urejeno: obstaja lep center, tik ob njem je kar nekaj zgledno urejenih parkirišč. V Gorici že 15 let nimamo primerne promotnega načrta; vse, kar je bilo narejenega do sedaj, je bilo storjeno "na spot", propagandno, brez programiranja, improvizirano. Sedanji župan je le uresničil že financirane projekte. V vseh teh letih pa niso postavili niti enega parkirišča. Če bi prej uredili parkirišča, potem pa cone za pešce, bi se zadeva popolnoma spremenila. Ko so tudi lani prišli na ogled v Gorico investitorji iz Lombardije in so v Raštel naslavili svoje osebe, ki so štele mimoidoče, so se kar prijeli in odšli...

S conami za pešce so se izpraznila tudi stanovanja, zmanjšala se je njihova vrednost; tam živijo le še osebe, ki nimajo avtomobila ali se zadovoljujejo z določenim standardom. Mi smo se borili za to, da bi pred zonami za pešce uredili parkirišča; delajo jih po vsej Evropi in tudi pod morjem, pod Travnikom pa ni bilo mogoče... Te izbire niso opravičljive. Zato je normalno, da so Raštel, Travnik in ul. Mazzini polne zaprtih trgovin. Mestno središče brez parkirišč, trgovin in odprtih izložb je mrtvo! Žal je Gorica vedno bolj taka. Evropska ekonomija je dosegla dno. Ni več razlik med t. i. nizkim, srednjim in visokim slojem. Vsi smo v isti barki, vsi drsimo navzdol. Tr-

govinski sektor in uslužbenci so vse manj zaščiteni; nimamo amortizerjev, kot jih lahko imajo določena podjetja, prepuščeni smo sami sebi. Banke zapirajo pipe; če hočeš imeti kaj od njih, tvegaš izgubiti vse, kar imaš. To je naša stvarnost. Mi imamo namen vztrajati; dokazali smo, da še vedno stojimo pokonci. Leta

2012 smo še vedno skupina trgovin v zasebnih rokah - ne franchising -, ki ima v Gorici najvišje število uslužbencev. Zakaj niso zadnje občinske uprave kaj več poslušale trgovcev in naredile pametnih izbir?

Bale so se, da bi si zakomplicirale življenje. Načrti obstajajo še iz uprave župana Valentija. Za njim nam je Brancati obljubil določene stvari, pa se obljub ni držal; trgovci smo z njim celo podpisali sporazum o odprtju predora... Romolijeva uprava je skušala uresničiti že financirane načrte; birokracija je zelo zapletena, a župan in njegovi očitno niso imeli dovolj poguma, da bi kaj spremenili, ker niso hoteli iti proti nekaterim obljubam. Pri obnovitvenih delih so tudi veliki interesi... Primer cone za pešce na Verdijevem korzu je zelo zgovoren. Župan bi se moral zavedati, da ne more vedno zadovoljiti vseh.

Ti si tudi občinski predsednik združenja Confcommercio...

To sem postal konec junija. Ustanova povezuje trgovce z občinsko upravo, kar se tiče organizacije javnih dogodkov, izbir skupnih datumov, problematik, vezanih na promet ipd. Moja funkcija je sekundarna, držijo me tudi malo pri strani; večjo vlogo ima pokrajinski predsednik Gianluca Madriz. Pomembno je, da smo prisotni, da "sodelujemo", kolikor moremo. Vsaj vem, kaj se dogaja in kakšni so mehanizmi.

Kako pa je v Qlandii?

Qlandia deluje dobro, kar se tiče prehranbenega sektorja, krizo močneje občutijo manjše trgovine. Tam smo odprli trgovino, da bi uvideli, kako se dela v Sloveniji. Brat Simon dobro spremlja posle. Trgovina deluje samostojno, je rentabilna, čeprav zaradi visokih stroškov ne vrača toliko, kolikor je vložene truda. Ko bo odprt center v Vilešu, sem prepričan, da bosta Qlandia in Supernova imeli velike težave. Kriza v Sloveniji je večja od tega, kar se lahko zdi na prvi pogled: plače so nizke, stroški so podobni našim. Slovenci kot narod se znajo bolje prilagoditi situaciji, ker so bili vedno vajeni se zadovoljiti z manj stvarmi. V Italiji gremo na aperitivček, na pizzo itd. Naši starši so bili vajeni hoditi na morje s sendviči. Veliko let smo živeli nad zmoglostmi, treba bo narediti korak nazaj. Danes vse to stane tudi delovna mesta, mehanizem je lahko nevaren. Upam, da bomo našli primerno ravnotežje.

Predsednik Monti je nedavno izjavil, da se od daleč vidi luč ob koncu tunela krize...

Mislil, da bo potrebnih še nekaj let. To so besede, ki hočejo vlti malo optimizma. Vesel sem, da prodajamo čevlje in športne artikle, stvari, ki so potrebne za vsak dan in za prosti čas, ki daje "dobro energijo". Če se bomo znali prilagoditi, bomo zdržali. Upamo samo, da ne bo slabše, kot je sedaj. / DD

V parku vile Coronini Cronberg

Goldonijev Nergač za osvežitev v poletni soparici

Niti čudovit, z drevesi in grmiči bujno obrasel park vile Coronini Cronberg na nekdanjem Cingrofu v Gorici ni mogel nuditi blažilne utehe v teh letošnjih neznošno vročih poletnih dneh, pa tudi večerih, v katerih nas kot podnevi pesti novodobna nadloga: "tigrasti" komarji. K sreči v torek, 31. julija, niso žvižgali okoli ušes gledalcev, ki so se v zelo velikem številu – verjetno bi skoraj napolnili dvorano v gledališču Verdi – udeležili predstave *Sior Toderò brontolon* velikega beneškega komediografa, ki je rad ošvrknil gospodo svojega časa in njene napake, ki so sila podobne današnjim. Komedijsko je uprizorila gledališka skupina Gruppo Teatrale per il dialetto, ki jo je pred leti z Mimmom Lo Vecchiam ustanovil v naših krajih dobro poznan igralec Gianfranco Saletta, doma iz Benetk; zadnje čase ga je "posinovila" Gorica. Saletta je igralsko pot začel l. 1963 s sodelovanjem na Rai. Nekaj let je bil član Stalnega gledališča FJK.

Nato je igral v raznih italijanskih gledališčih pod režijskim vodstvom znanih režiserjev, tudi Giorgia Strehlerja. l. 1986 se je zaposlil v Contradi in tu bil deset let. Kakih 29 let je bil soustvarjalec festivala operete v Trstu, ki ga je prirejalo Verdijevo gledališče. Sedaj pa nastopa predvsem v svoji gledališki skupini Gruppo Teatrale per il dialetto. S soigralci je že uspešno postavil na oder Goldonijevi komediji *La finta ammalata* (l. 2009) in *I Rusteghi* (l. 2011). V letošnji sezoni je izbira spet padla na Goldonija, tudi zato, ker so člani skupine želeli z njo počastiti dva jubileja, in sicer 250-letnico prve uprizoritve

Goldonijevega Nergača, ki je bila v gledališču San Luca v Benetkah l. 1762, in 50-letnico gledališke poti Gianfranca Salette. Za režijo je kot v prejšnjih odskih postavitvah poskrbel sam Gianfranco Saletta in sebi dodelil vlogo protagonista Toderà, ki bi rad, da bi v njegovi hiši vse potekalo pod njegovo

la Plaino. Goriško občinstvo, ki si v tem vročem poletju, sodeč po odzivu, želi tudi gledališke svežine, je z dolgotrajnim, bučnim ploskanjem pokazalo, da mu je bila Salettova uprizoritev Goldonijeve komedije zelo všeč. Na splošno je predstava imela kar živahen tempo, čeprav ga je prekinil odmor, kate-

oblastno "taktirko", tudi sklenitev poroke mlade vnučkinje. Priredbo Goldonijevega dela je podpisal igralec Giorgio Amodeo. Glasbeno kuliso, ki usklajeno spremlja vsebinski zaplet, je spisal Livio Cecchelin. Scena, ki predstavlja delček zunanjsčine bogate beneške meščanske hiše in del notranjsčine, pri kateri je Toderova delovna soba prikazana na malo privzdigljenem delu odra, bolj v ozadju, pa temelji na scenski zasnovi Remigia Gabbellinija. Pomočnik režiserja je bil Julian Sgherla. Stilne kostume, ki sicer v malce eklektičnem slogu časovno uokvirjajo dogajanje, si je zamislila Rossel-

remu se v zadnjih letih gledališča zelo rada odrekajo, ker se v premoru prekinjejo tiste na drobno stkanke vezi s publiko, ki se med pavzo razstrese in se mora po njej spet živeti v dogajanje. Vsa teža uprizoritve slo-

ni seveda na glavni vlogi, ki jo je Saletta ob dolgoletni odskri izkušnji dobro obvladal, čeprav je Toderà prikazal kot otročje, navno trmastega in skopuškega nergača, ne pa kot gospodovalnega mrkega družinskega "trinoga", ki venomer in vsakomur ponavlja, da je on gospodar v hiši. Ob njem je Giorgio Amodeo ustvaril pretirano ponižnega sina Pellegrina, popolnoma podrejenega očetovi volji. Njegova igra je bila kar precej afektirana; z bolj naravnim obdelavo vloge bi dosegel veliko večjo učinkovitost v orisu tega "nebogljeneja" sina. Prav tako brezbarvno jokava je bila nergačeva vnučkinja Zanetta, ki jo je v nerodno cmeravo, plašno osebnico odela Mairim Cheber. Ta slovenska ljubiteljska igralka, ki je obiskovala tudi gledališko šolo StudioArt, je na mavhinskem festivalu in kasneje na odskih deskah SSG pokazala mnogo boljši pristop do dodeljnih vlog. Očitno se Saletta kot režiser premo ukvarja s soigralci. Med njimi mu je bila najbolj kos Eva Mauri, ki je temperamentno posebila Toderovo snaho in Zanettino mater Marcolino. Le-ta je prepričana o svoji zmagi. Kar pristna v izoblikovanju vloge služkinje Cecilie je bila Federica Zoldan. Njenega izvoljenca Nicoletta,

ki ga skuša Toderò dati za moža Zanetti, je kot malce omejenega fanta prikazal Julian Sgherla. Suverena v vlogi posrednice, vdove Fortunate, je bila Liliana Decaneva. Fortunatnega bratranca Meneghetta, ki bi ga Marcolina rada imela za zeta, je upodobil Riccardo Beltrame, ki v opisu tega lika ni "štedil" z uglajenim obnašanjem in elegantnimi pokloni. Ostale vloge so odigrali Sergio Maggio, Pierluca Famularo in Michele Amodeo.

Predstavo, gostovanje katere so omogočile tržaška in goriška pokrajina, občina Gorica, Fundacija Goriške hranilnice iz Gorice in Fundacija Coronini Cronberg ter Gorizia Spettacoli, so v parku vile Coronini ponovili v sredo, 1. avgusta. V kratkem bodo gledalci lahko uživali ob Goldonijevih komedijskih virtuoznostih v amfiteatru Gradu Kromberk, v katerem je bila skupina Gruppo Teatrale per il dialetto že v gosteh.

Iva Koršič

12. 8. 2010 – 12. 8. 2012 SLAVICA (VITTORIA) DEVETAK vd. FURLAN

Z ljubeznijo se je spominjajo sin Alessandro, vnuk Michele in svojci Maša zadušnica bo v nedeljo, 12. avgusta, ob 10. uri, v cerkvi na Vrhju Sv. Mihaela

ŽENSKI PEVSKI ZBOR IZ RONK v sodelovanju z ŽUPNIJO SV. LOVRENCA

ob prazniku farnega zavetnika vabi na

ORGELSKI KONCERT

Mirko Butkovič (Števerjan) in Matej Lazar (Koper)

četrtek, 9. avgusta 2012, ob 20.30 cerkev sv. Lovrenca v Ronkah

Pet generacij!

Dne 16. julija 2012 je mlada družina Angelica in Luka Moroni iz Gorice dobila novorojenčka, ki so mu dali ime Matteo. Angelica izhaja iz družine Milene Vogrič, poročene Robazza, iz Štmarje. Tako je mlada Milena postala babica. Milena je prišla v Štmarje iz Števerjana, iz družine Vogrič Venerande in očeta Lucijana, ki sta še vedno čila in zdrava; sedaj sta prababica in pradedek. A to še ni vse, saj Lucijanova mati, Marica Rožič vdova Vogrič, bo v kratkem pranovala 99 let in

je tako postala praprababica. V Ušju imajo torej v družini s ponosom kar pet generacij! V nedeljo, 30. julija, so na domačiji Venerande slovesno praznovali in sprejeli medse novega malega člana in se seveda nastavili fotografu za spominsko sliko. Najstarejša družinska članica Marica, praprababica, je ponosno pestovala novorojenčka in ga poimenovala Angelček ter mu zaželela, da bi prinesel vsej družini veliko ljubezni in sreče. / SR

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na rojstni dan prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 17402 003 570 036 225; SWIFT CIVITZC. S pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Svet slovenskih organizacij obvešča, da bo goriški urad na drev. 20. septembra 85 v Gorici zaprt zaradi poletnega dopusta od 6. do 24. avgusta.

Praznovanje sv. Lovrenca na Vrhju Sv. Mihaela bo v nedeljo, 12. avgusta, ob 10. uri, s slovesno sv. mašo in procesijo. Sledila bo služabnost pred cerkvijo.

Prosvetno društvo Štandrež prireja od 8. do 9. septembra 2012 izlet na ogled biserov Toskane. Prvi dan si bodo ogledali Sieno in srednjeveško vasico Montepulciano. Drugi dan se bodo odpeljali do kraja San Gimignano. Cena potovanja na osebo pri najmanj 45 udeležencih znaša 145 evrov, za člane društva in sodelavce 140 evrov. Vpisovanja so možna do 26. avgusta. Akontacija 100 evrov ob vpisu. Za podrobne informacije potovanja: Božo (tel. št. 0481 20678), Vanja (tel. št. 347 9748704).

Društvo Jadro in ženski pevski zbor iz Ronk vabita na tradicionalni orgelski koncert ob prazniku sv. Lovrenca. Igrala bosta Mirko Butkovič in Matej Lazar. Cerkev sv. Lovrenca v Ronkah, četrtek, 9. avgusta, ob 20.30. Vabljeni!

SCGV Emil Komel organizira dva poletna glasbena kampusa za učence in novovpisane otroke od 6. do 12. leta starosti z umikom od 9. do 13. ure. Od 27.8 do 31.8 bo potekal na sedežu v Gorici pihalni in trobilni kampus (za info prof. Fabio Devetak – email: fabio2410gm@gmail.com). Od 3.9. do 7.9. pa kampus vseh instrumentov na podružnici na Plešivem (vpisnina do 20. avgusta). Za informacije in vpisnine info@emilkomel.eu

Romanje v Maribor 20. avgusta ob 150-letnici smrti bl. A. M. Slomška. Obiskali bomo tudi njegovo rojstno hišo. Vpisujeta dekanija Štandrež, župnijski urad tel. št. 0481 21849, in župnija Zgonik - tel. št. 040 229166. Pri vpisu akontacija 20 evrov. Lepo vabljeni na romarski izlet.

Mladinski dom prireja pripravo na vstop v srednjo šolo od 3. do 7. septembra (za peto-prvošolce) in tečaj slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, ponavljanje matematike in glavnih učnih snovi v novi ponudbi Srednja na štartu, od 27. avgusta do 7. septembra (za srednješolce). Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

KRUT obvešča člane, da poteka vpisovanje za skupinsko letovanje na otoku Rabu od 8. do 15. septembra, pa tudi, da sprejema prijave za skupinsko bivanje z vključenim prilagojenim paketom za zdrave in dobro počutje v termah Radenci od 26. avgusta do 5. septembra. **KRUT obvešča** še, da sprejema prijave za individualna bivanja v termalnih centrih v Sloveniji, na željo tudi s prilagojenimi zdravstvenimi programi. Informacije in prijave na sedežu, korzo Verdi 51/int. – tel. 0481 530927 ob torkih in četrkih od 9. do 12. ure ali na tel. 040 360072, krut.go@tiscali.it.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da se vpisovanje za 8-dnevni izlet na Sardinijo od 25. septembra do 2. oktobra nadaljuje nepreključno do 15. avgusta. Zato vabi društvo člane in prijatelje, naj se čim prej prijavijo po tel. 349-4042060 (Eda L.), 0481 882183 (Dragica

V.), 0481 884156 (Andrej F.), 0481 532092 (Emil D.). Na račun 300 evrov. Pohitite. V primeru nezadostnega števila udeležencev bo izlet odpadel.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo društveni sedež v Gorici na korzu Verdi 51/int. zaprt do 31. avgusta.

Prodajamo vino iz Goriške rdeče sorte - merlot, barbera, cabernet - v rinfuzi, količina 10 tisoč litrov, cena od 0,80 evra do 1,20 evra za liter. Tel. št. 00386 41 625393. **Nudim likanje in čiščenje.** Tel. št. 00386 41885539.

Prijazna in zanesljiva gospa srednjih let, z večletnimi izkušnjami, nudi vsestransko pomoč in nego starejšim in bolnim, tudi 24-urno varstvo, vse po dogovoru. Pripravljena tudi na pomoč pri čiščenju doma in raznih opravilih v gospodinjstvu. Kontakt: 00386 5 3882358 ali 00386 40303493.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajam stanovanje v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalnici, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko (+39) 335 6525946.

Iščem hotel za nakup od Trsta do Benetk, v zahodni Sloveniji ali Istri. Zavežljeno v obratovanju. Do vrednosti 15 milijonov evrov. Tel. št. 00386 41 625393.

Darovi

Za SCGV Emil Komel: v počastitev spomina drage Vanje darujejo družine Cej, Kussigh, Pahor, Primožič K., Primožič S. in Šuligoj 300 evrov.

V spomin na vnučkinjo Katjo Peršolja daruje nono Bruno Rustja 100 evrov za MePZ Podgora.

Sožalje

Skupnost družin Sručnica izreka Mojci Terčič in Sručni izkreno sožalje ob izgubi ljubljenega očeta Zdenka.

Ob izgubi dragega očeta in nonota Zdenka Terčiča izreka števerjanska sekcija Slovenske skupnosti ženi Elizabeti, sinu Matjažu, hčerka Mojci in Vidi ter vsem svojem in sorodnikom občuteno sožalje.

Ob slovesu dragega moža, očeta in nonota Zdenka Terčiča izreka svojem globoko občuteno sožalje uredništvo Novega glasa.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 10.8.2012 do 16.8.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 10. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 12. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 13. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti doma - Humor.

Torek, 14. avgusta: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 15. avgusta (v studiu Danilo Cotar): Pogled v dušo in svet: Praznični izbor melodij.

Četrtek, 16. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Poletna glasba - Zanimivosti po svetu - Humor.

Štandrež

Župnija sv. Andreja apostola v Štandrežu sporoča, da se bo 20. avgusta 2012 začelo Poletno središče v Štandrežu. Ob podpori Fundacije Cassa di Risparmio in v sodelovanju s krajevno osnovno šolo Fran Erjavec ter domačimi kulturnimi in športnimi društvi ga prireja župnija oziroma - v njenem imenu - skupina mladih animatorjev. Središče v domačem okolju je namenjeno otrokom od 6. do 11. leta starosti, ki bivajo na ozemlju štandreškega predmestja in obiskujejo štandreško osnovno šolo. Informacije lahko zainteresirani prejmejo v župnijskem uradu ob uradnih urah.

Odmev na nedavno glosu Jožeta Pirjevca v PD Na nasprotnih barikadah

V svoji glosi v PD z dne 5. 7. 2012 je prof. dr. Jože Pirjavec pod naslovom *Na nasprotnih barikadah* objavil kratko oceno moje nove knjige *Vstani Slovenija*. Če začnem pri naslovu glose, moram Pirjevca sporočiti, da mi je filozofija barikad tuja. Če je namreč prebral mojo knjigo, bi moral opaziti, da sem na str. 185 kot idealno družbeno stanje citiral besede pisatelja Borisa Pahorja, ko je dejal, da "smo Slovenci zaradi vsiljenega enoumja po vojni izgubili zgodovinsko priložnost za ureditve neponovljive slovenske izvirnosti, da bi namreč iz novonastalih družbenih sprememb ustvarili novo duhovno vstajenje, ki bi črpalo iz sožitja in dialektičnega razmerja dveh svetovnih nazorov, dveh etik, dveh eshatologij ..., in ki bi tako lahko bilo v srcu Evrope z gled edinstvenega družbenega in hkrati kulturnega koncepta oz. projekta". Torej nobenih barikad, ampak njihovo nasprotje, to je tvorna drža zdrave družbene dialektike. Moja knjiga obravnava pomembne konkretne dogodke tranzicije, navaja dokumentirana dejstva o njih, osvetljuje vlogo glavnih akterjev in dogajanje komentira. Pirjavec se v svoji oceni ni dotaknil nobenega teh dogodkov in ga tako nimam za kaj prijeto. Odpravil me je zgolj z nekaj, z ničimer podprtimi splošnimi kritičnimi izjavami in mi tako ne preostane odgovora, kot da odgovorim nanje.

Najprej je v uvodu potožil, da je bil prepričan, da pozna moje poglede na svet, a da sedaj ugotavlja, da stojiva "na nasprotnih barikadah", jaz na strani konservativne desnice, on pa na strani levice. Da ne bo izgledalo, kot da sem ga prevaral, mu moram kot prvo povedati, da se niti malo ne čutim krivega za to njegovo zadrego oz. zmedo. Ob tekstih in knjižnih delih z obmejno in meddržavno problematiko objavljam tudi svoje kritične poglede na družbo in njene akterje že nekaj desetletij najmanj v desetih pisnih medijih na Primorskem, vključno z zamejstvom, in v osrednji Sloveniji ter sem jih predstavil tudi že v treh knjižnih delih (*Razpotja, izbire, spopadi; Karlo Kocjančič, življenje in delo in Moj dom*). Zaradi njih so me v

prejšnjem režimu tudi več let vlekli po sodiščih. Da ne omenjam tega, da sem imel na desetine predstavitev svojih knjižnih del v živo in v medijih po celi Primorski in dosledno tudi v zamejstvu. Mimogrede, na Tržaškem sem se ponujal tudi Slovenskemu klubu, to je levičarskim krogom, a sem tam res nalletel na barikade. Na vprašanje, kako da teh mojih pogledov ni opazil, si bo moral pač sam odgovoriti.

V zvezi z mojo domnevno desničarsko konservativnostjo sem mu delno odgovoril že v uvodu, ko sem mu dokazal, da mi je filozofija barikad tuja. Ni pa tega očitka podkrepil z nobeno izjavo iz moje knjige in mu tako nimam na kaj odgovarjati. Kritično pi-

sanje o slovenski tranzicijski levici, ki ji tudi sam Pirjavec v glosi očita, da to sploh ni levica, še ne more biti predznak za desničarstvo. Tudi sicer bo težko prilepiti etiketo desničarske konservativnosti človeku, ki je na fakulteti predsal Marxov Kapital s svinčnikom v roki, verjel v delavsko državo in ki ima za seboj kar nekaj let partijskega staža, vključno z izključitvijo, ki jo je spremljalo veliko olajšanje. Sicer pa se strinjam z njim, da lahko konservativni desnici marsikaj očitamo, vendar moramo biti pošteni in ji priznati tudi kako "malenkostno" zaslugi kot npr., da je obvarovala Zahodno Evropo pred katastrofo komunizma in njegovih strašnih gulagov, pa da je ustvarila demokracijo, uzakonila človekove pravice in svobode, ustvarila EU in še marsikaj drugega.

Pirjevčeva ugotovitev, da so v času slovenske politične pomladi,

ko smo se začeli izvijati iz primeža komunističnega totalitarne sistema, demokratični procesi in ustvarjalni nemir zajeli tudi Zvezo komunistov, ne samo opozicijske kroge, mi je sprejemljiva, vendar z velikim zadržkom. Morda velja to za posameznike, ne pa za partijo kot organizacijo. Kajti, če je knjigo prebral, je lahko našel na str. 39 podatke, da je npr. Milan Kučan še spomladi 1988, to je tik pred prelomnimi družbenimi spremembami, na sestanku v Tacnu grmel o pisanju tedaj še opozicijske Mladine, "da je to nasilje in fašistoidna manira". O pisateljski ustavi pa, da je to tipična meščanska ustava, ki je slabša od Čosičeve, ter da gre pri tem za fašistoidno maniro, ki jo je treba

obzdati. Zvezna konferenca SZDL pa je prav tako spomladi istega leta obsodila pisanje Mladine kot protisocialistično in napad na sistem v celoti. Torej zelo malo demokratizacijskega navdiha in ustvarjalnega nemira, veliko pa sle po oblasti in groženj, ki so se potem z afero JBZT tudi uresničile. Naj se na koncu dotaknem še očitkov, ki jih Pirjavec tudi ni z ničimer utemeljil, da namreč "postavljam Cerkev na oltar", v smislu njenega poveljevanja namreč, in da "interpretiram finančni krah mariborske škofije kot obrobni pojav". V zvezi s prvim očitkom je lahko Pirjavec, če je prebral knjigo, našel na str. 183 na citat iz romana *Jutranjice*, pisatelja Alojza Rebule, ki sem ga povzel, ker je tudi meni blizu. V njem avtor razlaga, da postaja zaljubljen v Cerkev, ne v Vatikan in hierarhijo, ampak "v tisto mistično Cerkev, ki je neskončna čis-

stost, neskončna nedolžnost, ki je Kristus sam ...". Takšno jo v njenem jedru vidi "skozi vse katoliške zmote v zgodovini ... Skozi antisemitizem, križarske vojne, renesančno papeštvo in inkvizicijo, skozi procese proti Galileiu ali Ivani Arški, skozi ves klerikalizem, tudi naše preteklosti, skozi fašistične in komunistične škofe, skozi samopašne župnike, udbovske konfidente v talarjih ..." K temu sem sam dodal še misel, "da je slovenska Cerkev zaradi svojih grehov v preteklosti šla skozi svoje vice, to je polstoletno notranje politično pregnanstvo, in so kristjani to prenašali z velikim človeškim dostojanstvom". Mislim, da je zelo tvegano taki obravnavi Cerkev prilepiti "poveljevanje". Glede finančnega krah mariborske škofije pa bi Pirjevca spomnil, da bi na str. 193 moral najti citat P. Branka Cestnika, ki sem ga tudi navedel zato, ker sem ga povzel za svojega, in ki pravi: "Vprašati se je treba, kaj Cerkev je in kaj ni. Pa kakšna je podoba našega Boga. Je Bog nekakšen bizantinski cesar z močno armado uniformiranih uslužbencev? Zdi se, da tudi trpljenje pod komunizmom še ni očistilo podobe triumfalne in vojskujoče se Cerkev ... Kako naj duhovnik razlaga evangelij, uči blagre krotkim, če pa sam verjame v blagre močnih. In kako naj stopi pred ljudi, ki so mu zaupali in poverili svoje prihranke cerkvenim ustanovam, a so se znašli opeharjene". Tudi tem vrsticam bo težko prilepiti "obrobnost", ker so, nasprotno, globoko posegle v sam srž stvari.

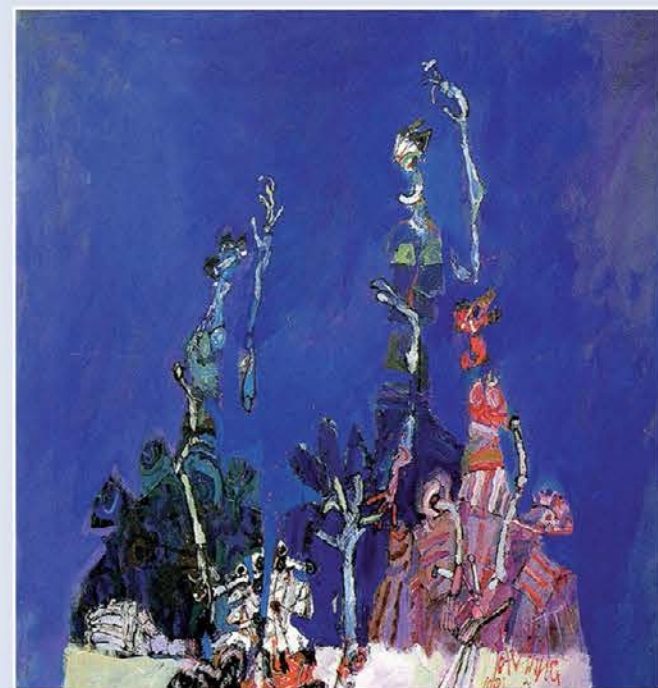
Naj se na koncu Pirjevca vendarle zahvalim, da je v uvodu glose priznal mojemu dosedanemu publicističnemu delu "trezen, argumentiran pristop, ki sta ga plemenitila močna civilna zavest in pogum", in, seveda, da je k štirim mojim knjigam napisal spremno besedo. Koristil mi je celo s svojo kritično glosi, saj sem dan po njeni objavi v PD dobil elektronsko sporočilo znanca, da bo pihel z nakupom knjige, ker bi morala biti zanimiva, če jo Pirjavec kritizira. Sicer pa je bila odmevna tudi brez glose, saj so bili v kratkem času po njeni predstavitvi objavljeni že štirje intervjuji z avtorjem, od Primorske navzgor (PN, NG), prek Ljubljane (Demokracija) pa vse do Štajerske (Večer). Peti, v Družini, pa je na vidiku. Poleg tega se mi je na predstavitvi knjige v Kopru zgodila manifestacija, saj se je udeležilo okrog 150 ljudi in je bilo prodanih kakih 50 knjig.

Milan Gregorič

Dela Jožeta Ciuhe v Vili Manin

V Vili Manin v Codroipu pri Vidmu so v četrtek, 2. avgusta, odprli razstavo Jožeta Ciuhe "Commedia umana". Na ogled so slike in mozaiki iz štirih desetletij umetnikovega ustvarjanja, poudarek pa je na novjših delih. Po oceni umetnostne zgodovinarke Nadje Zgonik Ciuha "vztraja pri tem, da dojamemo, kako drugačen je od ostalega slikarstva".

Kot je v uvodu razstavnega kataloga zapisal italijanski likovni kritik Toni Toniato, je Ciuha umetnik v "klasičnem

smislu", kar je po njegovem mnenju vedno redkejša izjema v panorami sodobne figurativne kulture. S Ciuho po Toniatovem mnenju slikarstvo slavi "nov prehod domišljije v brezmejno vsepriučujočnost smisla".

Ciuhova dela iz zadnjega obdobja gledalca, kot je zapisala Zgonikova, spominjajo na velike tematske sivocrne table, na katerih je izrisan bel mrežni diagram figur, zapletenih v medsebojni dialog. Umetnikove slike že nekaj desetletij nastajajo med vzhodnim Sredozemljem in evropskim zahodom - poleti na hrvaškem otoku Šipan, pozimi v Parizu, pojasnjuje Zgonikova, ki med drugim opozarja tudi na "globinsko in globalno" slikarjevega intelektualnega oblikovanja, ki se odražata v umetniški praksi.

Likovni kritik Zoran Kržišnik je ločil dve konstanti Ciuhovega ustvarjanja: kontemplacijo in eksperiment. Njegova želja prodreti z razmišljanjem v bistvo stvari in nagon zadreti v nekaj novega, še nepreizkušene prinašata "slast in muko, izhajajoča iz zmeraj spet obnavljajoče se zavesti omejenosti človeških možnosti. Toda človeka, umetnika Ciuhovega kova, navaja prav ta zavest k novim in novim poskusom, k napadanju poligona likovne ustvarjalnosti z najrazličnejših strani", je zapisal Kržišnik. Dodal je, da je rezultat tega izjemno bogastvo likovnih sporočil, ki zastavljajo tako rekoč vsa vprašanja in pokrivajo vse bivanjske razsežnosti sodobnega človeka.

Uvodna nagovora za katalog sta med drugim prispevala predsednik republike Danilo Türker, ki je pokrovitelj razstave, ter minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Žiga Turk. Razstava bo odprta do 23. septembra. Jože Ciuha se je rodil leta 1924 v Trbovljah. Študiral je na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Imel je več kot 400 samostojnih in 300 skupinskih razstav. Za svoje umetniško delo je prejel več priznanj, med drugim nagrado Prešernovega sklada, Jakopičovo nagrado, francoski naziv vitez lepih umetnosti in literature ter avstrijski častni križ znanosti in umetnosti. Je član Ruske akademije umetnosti.

18. Festival Europa Cantat Prvič v Italiji

Mesto Turin je bilo od petka, 27. julija, do nedelje, 5. avgusta 2012, evropska prestolnica zborovske glasbe. Italijansko državno združenje zborovskih društev Feniarco je pred štirimi leti postalo prireditelj festivala Europa Cantat, ki poteka od leta 1961 na pobudo evropskega istoimenskega

združenja vsaka tri leta v drugem mestu. Osemnajsta izvedba je letos prvič nagradila italijansko kandidacijo, kar daje dogodku poseben pomen. Odziv udeležencev je dodatno pripomogel, da je letošnja izvedba postala nepozabna in rekordna, saj se je vpisalo preko 4000 pevcev iz 41 držav, ki so skupaj z visokim števi-

lom prostovoljne "delovne sile" pri organizaciji in koordinaciji vseh vidikov razvejega dogodka dobesedno kolo-

nizirali mesto. Zastave, plakati, torbice z notami s prepoznavno magentno barvo festivala niso edini znak navzočnosti množičnega dogodka, ki se vidno uveljavlja z zelo do-

bro obiskanimi koncerti kot tudi z mnogimi, improviziranimi pevskimi točkami na prostem. Presenečeni Turinča-

nemu programu, ki upošteva katerokoli glasbeno željo. Od enoglasnega gregorijanskega petja do renesančnega in polifonskega razkošja, sodobnega eksperimentiranja, vedno priljubljene črnske duhovne glasbe, priredb zabavne glasbe ali jazza, je veselje do zborovskega petja vezna nit festivala, ki se je s svojim pestrim, celodnevним zaporedjem dogodkov nadaljeval do sobote.

Prvi dan je potekal ob vselem pevskem spredu po mestnem središču. Slovesnost odprtja s pozdravnima nagovoroma predsednika občinskega sveta in sedanega predsednika Feniarco in Europa Cantat Santeja Fornasierja je prikazala koncertni mozaik izrazov tega festivala, v katerega je uvedel nastop italijanskega Državnega mladinskega zbora. V naslednjih dneh so sledili vsakodnevni koncerti in posebni dogodki, med katerimi

je vreden omembe "skupinski" izlet v prelepo baročno rezidenčno družino Savoia Venaria Reale, kjer se je petje uglašilo tudi z bolj "turističnimi" željami počeo množice.

Dežela Furlanija Julijska krajina je dala festivalu izrazit pečat, saj je vodilne organizacijske funkcije prevzela ekipa državne federacije zborovskih društev Feniarco, ki ima sedež v naši deželi. Tudi med udeleženci je več posameznih pevcev, zborovodij in kar deset zborov iz tržaške, videmske, goriške in pordenonske pokrajine. Edini slovenski zbor, ki se je festivala udeležil v celotni zasedbi, je mešani zbor Gallus, ki je zaradi tega imel tudi priložnost nastopiti na nedeljskem koncertu, ki je bil v lepi dvorani turinskega konservatorija. Za to priložnost je zborovodja Marko Sancin pripravil primerno "vizitko" o primorski zborovski kulturi z izvedbo skladb Čopija, Vrabca, Merkuja, Lavrenčiča in Petelinove.

PAL

Kratke

Pojasnilo

V Novem glasu sem pred nekaj tedni zasledil in prebral ponatis govora, ki ga je imel prof. Boris Pahor ob odkritju doprsnega kipa Franca Jeze na Hajdini pri Ptujju. Pahor se je v svojem izvajanju navezal tudi na zbirko Jezovega političnega dela, ki nosi naslov In zgodil se bo čudež in je izšla pri založbi Slovenska matica v začetku poletja. V govoru je Boris Pahor omenil Draga Jančarja, ki se je za knjigo zavzel v imenu založbe, Jezovo hčerko Evelino, ki je kot lastnica avtorskih pravic dovolila objavo očetovih spisov, ter sebe, ki je h knjigi zapisal uvodno besedo in naredil izbor gradiva. Pahorjevo izvajanje naj dopolnim s podatkom (ta je zapisan v knjigi), da sem Jezovo gradivo zbral in za spremno besedo, ki je objavljena na koncu zbirke, poskrbel podpisani. / Primož Sturman

Odlikovanje za pisatelja Alojza Rebulo

V dneh okoli 21. julija, ko je obhajal 88. rojstni dan, je pisatelj Alojz Rebula prejel brzojavno sporočilo, da ga je predsednik republike Giorgio Napolitano imenoval za velikega častnika Viteškega reda za zasluge za Republiko Italijo. To je drugo najvišje državno odlikovanje na področjih kulture, gospodarstva, javnega ali človekoljubnega dela. Visoko priznanje je še en dokaz o tem, da rojeva pozitivne sadove "projekt Rebula", ki ga je izvedla Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta v sodelovanju z založbo Edizioni San Paolo iz Milana in s finančno podporo deželne uprave Furlanije Julijske krajine, da bi italijanska javnost temeljiteje spoznala delo tržaškega pisatelja in po njem tudi našo narodno skupnost in sploh slovensko kulturo. Poleg javnih predstavitev in odmevov v tisku je prof. Rebula 31. marca v kraju Riva del Garda doživel podelitev literarne nagrade Mario Rigoni Stern. V imenu italijanskih oblasti pa mu je 3. aprila med srečanjem v tržaški vladni palači čestital tržaški prefekt in vladni komisar v deželi Furlaniji Julijski krajini dr. Alessandro Giacchetti. Takrat je med drugim izjavil, da je lahko pisatelj Rebula s svojim literarnim delom, a tudi s svojo zavzetostjo svetel zgled za današnjo mladino. Kdaj bo vročitev visokega italijanskega odlikovanja, še ni bilo določeno.

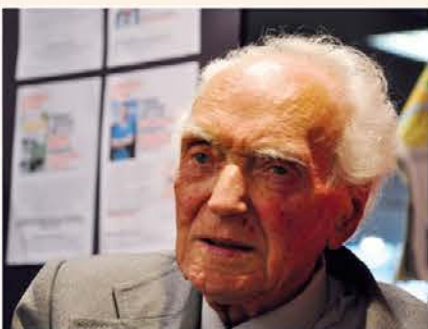

Foto IG

Poletno dogajanje na Goriškem
Festival Glasbe sveta 2012

Poletno dogajanje na Goriškem bo v mesecu avgustu popestril festival Glasbe sveta, ki ga letos prvič prireja Goriški muzej v sodelovanju z društvom KUD Morgan in podjetjem za umetniško uprizorjanje Odprta koda d. o. o. ter s podporo Mestne občine Nova Gorica. Na gradu Kromberk bodo torkove večere razgibali živahni ritmi izvrstnih glasbenih ustvarjalcev tako imenovane worldmusic, glasbe sveta oziroma etno glasbe. Festival se je začel v torek, 7. avgusta, ko so na oder stopili tamburaši skupine Šukar, ki že več kot dvajset let kakovostno preigravajo romsko glasbo. V torek, 14. avgusta, bosta nastopila skupina Vruja, kar v istrskem narečju pomeni izvir ali studenec, ki s svojo glasbo širi istrsko svežino in vedrino, ter vokalni kvintet Tminski madrigalisti s tolminskimi zgodbami o ljubezni, poštenosti, skromnosti, prijateljstvu in iskrenosti. Na tretjem koncertu, 21. avgusta, se bo predstavila priznana hrvaška pevka, flavistka, skladateljica in tekstopiska Tamara Obrovac, ki z zasedbo Transhistris Ensemblea ustvarja edinstven glasbeni izraz, z mešanjem mediteranske in istrske glasbe z

jazzovsko improvizacijo, resno glasbo ter teksti v istrskem dialektu. Festival se bo končal 28. avgusta z nastopom tria znanih slovenskih glasbenikov, Janca Dovča (harmonika, vokal, elektronika), Boštjana Gombača (klarinet, piščali, vokal, pojoča žaga, zvočila) in Gorana Krmaca (tuba), članov različnih uveljavljenih zasedb, med drugimi Katalene, Jararaja, Terrafolk. Poleg izbrane glasbene ponudbe si bodo lahko obiskovalci vsakič privoščili še pookušnjo goriških domačih dobrot na tržnici, ki bo v času festivala v amfiteatru ob kromberškem gradu. Krajevni vinarji, sirarji, čebelarji, zeliščarji in drugi bodo na stojnicah predstavljali svoje pridelke in izdelke,

tako bodo lahko obiskovalci, poleg glasbene, spoznali še svojo prehrabno dediščino.

Dovč - Gombač - Krmac trio

Direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič je povedal, da si želi s takšnimi prireditvami promovirati grad Kromberk, ki z razpoložljivimi prostori in prelepo lokacijo nudi številne možnosti za raznolike vsebine, vezane

predvsem na koncept varovanja in predstavljanja kulturne dediščine. Festival Glasbe sveta sledi točno temu načelu, zato je še toliko bolj povezan z delovanjem muzeja. Malnič je poleg tega izrazil željo, da bi postal ta festival tradicionalna prireditev in se udomačil tako kot že Vinil večeri, predavanja, filmski večeri in Kromberški punt. Vodja projekta Aleks Vičič je o vsebinskem delu festivala dejal, da je glasba eden ključnih elementov izražanja, zato so pri izboru glasbenikov iskali predvsem pristnost in srčnost, kar pogrešamo v današnjem prehitrem in površnem načinu življenja. Nastopajoči izvajalci ustvarjajo kakovostno ter sporočilno glasbo, ljudske elemente prepletajo z modernimi, jih reinterpretirajo in tako ponovno obujajo v življenje. Festival bodo izpeljali ob vsakem vremenu, za koncerte je potrebno kupiti vstopnico, za tržnico pa je vstop prost.

Katarina Brešan

Umril je ameriški pisatelj Gore Vidal
Bil je resnična zvezdniška osebnost

Na svojem domu v Hollywoodu je 31. julija 2012 v 87. letu starosti umrl ameriški pisatelj, dramatik in kritik Gore Vidal. Po navedbah tujih tiskovnih agencij je Vidal umrl za posledicami pljučnice. Gore Vidal je eden velikih ameriških književnosti, ki je prejel številne ameriške literarne nagrade. Napisal je 25 romanov in številne drame, eseje, scenarije za film in televizijo ter zgodovinske knjige, še posebej o ZDA in ameriških javnih osebnostih. Med njegovimi naj-

bolj uspešnimi deli sta romana Myra Breckinridge (1968)

in Lincoln (1984). Prvega je v slovenščino leta 2001 prevedel Jure Potokar. S svojim tretjim romanom The City and the Pillar iz leta 1948 je postavil nove meje v homoseksualni literaturi. Roman velja za prvo povojno gejevsko literaturo, ki o homoseksualnosti govori odprto in brez zadržkov, njen protagonist pa je družbeno dobro prilagojen. Vidal je za svoja literarna dela prejel več nagrad, bil pa je tudi dramatik, esejist in scenarist. Njegova igra The Best Man je bila nominirana za nagrade tony. Aktivno se je vključeval tudi v politiko. Bil je demokratski kandidat za kongresnika, deloval pa

je tudi kot politični komentator. Vidal je bil vztrajen kritik ameriškega militarizma, med drugim je trdil, da je Busheva administracija vnaprej vedela za teroristične napade 11. septembra 2001. Bil je visok ter navidez hladna in cinična osebnost. Kolega po peresu Christopher Hitchens ga je nekoč opisal kot sodobnega Oscarja Wilda. Znan je bil tudi po razburkanem zasebnem življenju. S sodobnikom Normanom Mailerjem in Trumanom Capotejem je pripadal zadnji generaciji avtorjev, ki so bili tudi resnične zvezdniške osebnosti - redni gostje pogovornih oddaj in družabne kronike. Vidal je umrl po daljši bolezni na svojem domu v Los Angelesu, kamor se je po letih bivanja v Italiji preselil leta 2003. V Italiji je živel z dolgoletnim spremljevalcem Howardom Austenom.

Poslušajmo ... z branjem

Perpetuum Jazzile - Africa (samozaložba, 2009)

Slovenci radi pojemo, to vsi vemo. A vemo tudi, kakšno bogastvo je v tem? So 'zborovski narodi', ki po koncertu za praznično mizo prepevajo "akuna matata", saj veste: "awimba wa awimba wa". Kakšna revščina! Mi lahko celo noč trosimo melodije, ki dišijo po zgodovini in življenjskih zgodbah. Stoji mi polje široko, Magdalena ali barkovljanska Škrinja uorehova. S preprostimi besedami in globokim pomenom, ne pa obratno: jezik se zapleta, vsebine pa od nikoder ni.

V kontekst zborovstva lahko torej spada marsikaj: ljudska pesem in pripovedništvo, zborovstvo, opera. Kaj pa, če bi glas uporabljali kot instrument? To se je vprašal legendarni jazz pevec Bobby McFerrin,

ko je v začetku 80. let prejšnjega stoletja začel z vokalnimi vragolijami. Ob zimelemi Don't worry be happy je pel Mozarta, virtuozno izvajal največje jazz instrumentaliste, povečal onomatopejo in alikvotne. V zgodovini bo ostala njegova skladba Drive in duet z basistom Richardom Bono. Korak naprej naredimo z vokalnimi 'a cappella' skupinami, kot so King singers, Swingie singers ali Manhattan transfer, poenostavimo in prevedemo v zborovsko govorico pa imamo nov slovenski fenomen.

Perpetuum jazzile je zbor izven zborovskih kategorij in kriterijev, zato ga ne moremo uvrščati znotraj 'univerzuma' zborovske glasbe. Nastal je na temeljnih kamnih komornega zbora Gaudeamus, s katerim je Marko Tiran leta 1983 posegal po jazzu in zabavnem repertoarju. Pevec, aranžer in dirigent Tomaž Kozlevčar je ob novem tisočletju prevzel sestav in z novim imenom potencialno sodobnost koncepta. Zamislil si je ozvočenje vsakega pevca, dodatek vokalne ritmike s t. i. beat box-om, spektakularne vizualne efekte. Priredba Totove pesmi Africa je s 13 milijoni ogledov na portalu you tube višek PJ-manije, ki jo televiziji lahko zaslužitve v enem izmed zadnjih oglasov Radenski (you tube v tem primeru pomaga). S šestimi izdanimi albumi, med katerimi sta dva s priloženim DVD-jem, se PJ uvršča med prvake skupinske popevke na a cappella način.

Privrženci zborovstva vihajo nos, kajti ta način petja tehnično, aranžersko in interpretacijsko ne zahteva zborovske natančnosti. Mikrofonni in odmevni efekti v ozadju, podvojene melodijske linije, 'tolčenje' po telefonu za slovit "efekt nevihta" so majhni lepotni posegi, ki pa temeljno olajšajo koordinatno zborovstvo. Rezultat je, tako rekoč, digitalno ojačen. Na najboljši plošči skupine PJ boste našli 12 popevk svetovnega formata. Dva medleya (Earth, wind and fire, Bee gees), nekaj slovenskih (Poletna noč, Prisluhni školjki, Prebujena) in vse ostalo (Africa, Libertango, Night fever, Boogie wonderland). Slušno zadoščenje je zagotovljeno, vzdušje bo naenkrat postalo barvito in zabavno. To jim nedvomno uspeva.

Jernej Šček

JOLKA MILIČ

TUJI PESNIKI O NAŠIH KRAJIH IN LJUDEH

Gaetano Longo

HAPPY DAYS

Prebudil sem se že zdolgočasen, pa se mi je zahotelo, da se malce poamerikanim. Grem po hišnih stopnicah dol in zavijem na levo. Uberem jo po Old Lazzaretto Street v smeri Venice Place, dokler ne prispem na Unity Place. Še zgodaj je in jutro nekam prazno. Zmore le štiri ali pet golobov, ki so prileteli iz Slovenije. Pa saj nismo v San Franciscu. Tu je Sabova knjigarna, ne pa Ferlinghettijeva City Lights. Vrh tega ni niti enega mostu in edini tramvaj, ki nam je ostal, je tisti, ki pelje na Opicina Hill.

JOYCEOVE MARLBORO

"Obljubim ti, da... tale je zadnja", je dejal gospod Svevo in se usedel, ne da bi sploh rekel dober dan, in vzel, popolnoma neženirano, eno od Joyceovih marlborov. Pepelniki so se polnili in kozarci izpraznjevali, medtem ko se je iz njunega klepeta izoblikovalo pravo življenje

in jima polnilo čas pred mirnimi vodami Jadranskega morja.

O avtorju

Italijanski pesnik, prevajalec, esejist in pripovednik Gaetano Longo se je rodil leta 1964 v Trstu, kjer tudi živi. Izdal je deset pesniških zbirk, in sicer: Lo Scacco Matto (Šah v matu), 1990; Atmosfera di Tatuaggio (Vzdušje tetoviranja), 1994; Diario di un Pagano (Pogonov dnevniki), 1997; Paesaggi senza ritorno (Krajine brez vrnitve), 1999; Antologia di Deliri e Meraviglie (Antologija blodenj in čudes), 2001; Graffiti. Antologia poetica 1982-2001 (Graffiti. Pesniška antologija 1982-2001), 2001; Ciacatrici per la memoria (Brazgotine za spomin), 2003; Tempi e contratempi (Časi in zapreke), 2005; Versi a buon mercato (Poceni stih), 2009 in Acquisti tardivi in un piccolo supermarket di parole (Pozni

nakupi v malem besednem supermarketu), 2011. Tik pred izidom priredbeni založbi Campanotto je izbor vseh njegovih pesmi od leta 2001 do 2011. V Peruju pa bo septembra izšla v prevodu antologijska zbirka. V Braziliji so mu nedavno nekaj podobnega natisnili. Leta 1999 je izšel v Trstu njegov roman LIBERO, Storia di un oste triestino (LIBERO, Zgodbe tržaškega gostilničarja). Prevedel je v italijanščino nekaj ducatov zbirk in antologij latinsko-ameriške poezije, in nekaj romanov. Objavlja pesmi tudi v italijanskih in tujih dnevnikih, revijah in antologijah. Preveden (z izbori pesmi revijalno in s samostojnimi zbirkami) v številne jezike. Umetniški direktor mednarodne nagrade Trieste po-

sia. Kdor hoče zvedeti še kaj več, naj ga poišče v googlu.

Prevedla in napisala beležko
Jolka Milič

Kratke

Varčevalna politika občinskega sveta

V prvem letu županovanja Roberta Cosolinija, predvsem pa v prvem letu predsednikovanja Iztoka Furlaniča tržaškemu občinskemu svetu so se stroški občinskega kolesja, tistega, ki zadeva seje občinskega sveta in občinskih komisij znižali za 65.585 evrov v primerjavi z zadnjim letom županovanja Roberta Dipiazzze. Podatke o učinkih varčevalne politike je na tiskovnem srečanju predstavil sam Furlanič, ki je poudaril, da so v obdobju od julija 2011 do junija 2012 sejnine za seje občinskega sveta in občinskih komisij znašale 574.635, od maja 2010 - aprila 2011 pa 640.220 evrov. Varčevanje je bilo mogoče zaradi znižanja sejin članov občinskih komisij (od 477 tisoč na 388 tisoč evrov), porast pa gre beležiti pri stroških sejin za občinske seje (od 162 tisoč na 187 tisoč evrov): Furlanič je podčrtal, da gre razlog za ta povišek poiskati v dejstvu, da so se nekatere seje občinske skupščine podaljšale čez polnoč, zaradi česar so svetniki prejeli dvojni 'žeton'. Njegov predlog, da bi začetek sej občinskega sveta anticipirali za nekaj ur, ni prodril (teško je namreč usklajevati službene obveznosti svetnikov z delom v občinskem svetu...). Predsednik mestne skupščine je glede dela občinskih komisij dodal, da se je število sej načelnikov svetniških skupin povečalo zato, ker so se pristojnosti omenjene komisije (ki ji predseduje sam Furlanič) razširile še na področje delavskega vprašanja. Predsednik občinskega sveta na tiskovnem srečanju ni pozabil omeniti dokajšnje zamude pri obravnavanju predloženih resolucij (to je bilo značilno tudi za obdobje zadnjega Dipiazzovega županovanja). K splošnemu varčevanju večine, ki podpira Cosolinijev odbor, je pripomogel sam Furlanič, ki po novih pravilih namesto predsedniške doklade prejema le sejnino; poleg tega se ni in tudi se ne bo posluževal službenega vozila, kot je to počel njegov predhodnik Sergio Pacor.

Prejeli smo / Sloveni (i) a, kje je Tvoj ponos?

Spoštovani, slovenskim športnicam in športnikom želim za olimpijske igre v Londonu seveda samo najboljše, dobre tekme, veliko uspehov in vse to brez poškodb.

Prijatelj me je opozoril na spletno stran <http://london2012.olympic.si/>, na kateri med drugim ponujate oblačila iz olimpijske kolekcije v podporo našim športnikom.

Prizadelo me je dejstvo, da na majicah piše "Team Slovenia", ne pa Slovenija.

Gospod veleposlanik Republike Slovenije v Italiji Iztok Mirošič je v nedavnem intervjuju za Primorski dnevnik izpostavil, da je Slovenija v Rimu - in mogoče tudi drugod? - premalo poznana. Slovenija v svetu po mojem mnenju ne bo povečala prepoznavnosti s tem, da nastopa na tako velikih in pomembnih dogodkih, kot so npr. olimpijske igre, s svojim imenom v tujem jeziku.

Če primerjam oblačila tekmecev iz Španije, Nemčije ali Italije, kjer živim, ni nikomur prišlo na misel, napisati na majice "Spain", "Germany" ali "Italy", ampak vsi se predstavijo z imenom države v svojem maternem jeziku. Na notranji strani jopičev italijanskih športnikov je celo natisnjena državna himna - v italijanskem jeziku seveda!

Ponavljam, slovenskim športnikom želim vse najboljše - a prihodnjic, prosim, kot Slovenci in ne kot "Slovenes". Z odličnim spoštovanjem, / Igor P. Merku', Slovenec iz Trsta (in ne: Slovene from Trieste)

Nekdanja ribarnica / Afganistan v očeh Monike Bulaj

Do 23. septembra bo na ogled v prostorih nekdanje ribarnice fotografska razstava poljske fotoreporterke Monike Bulaj z naslovom Nur (Svetloba) - Afganistanski zapiski. Kot je povedala sama umetnica, razstava priča o samotnem potovanju po afganistanski zemlji, "ko sem z domačini delila jedajo, spanje, napore, lakoto, mraz, smeh, bojazen in še marsikaj". Od iranske meje vse do Kitajske so Moniko Bulaj spremljala neskončna obzorja afganistanske pokrajine, predvsem pa ljudje, katerim vselej preti nevarnost vojne in njenega uničujočega kolesja. V črno-bele fotografije je umetnica ujela neposrednost tamkajšnjega vsakdana, kjer so zlasti ženske tarča tribalne ureditve družbe. Naj omenimo, da fotografske posnetke dopolnjujejo tudi lastnorčno zapisane misli in dialogi, ki zgovorno prikazujejo utrip doživljanja daljne dežele.

ALPE ADRIA GREEN Načrt uplinjevalnikov

V Bruslju je nekaj zelo narobe

Predstavnice naravovarstvene organizacije Alpe Adria Green še skrbi stališče dežele in njenega predsednika Renza Tonda, ki še vedno vztrajata pri gradnji plinskega terminala v Žavljah, čeprav je graditelj objekta, podjetje Gas Natural, tudi na zadnjih sestankih predstavil pomankljivo dokumentacijo. Pri naravovarstveni organizaciji so prepričani, da se razprave in zasedanja raznih strokovnih komisij v zvezi s tem vlečejo kot jara kača. Po njihovem mnenju bi morala zato Evropska komisija že zdavnaj prekiniti in zaustaviti gradnjo, saj ni pričakovati, da bi prišlo do političnega dogovora med obmejnima država-

ma: to je nazadnje potrdil tudi predsednik države Slovenije dr. Danilo Türk, ki je na srečanju z italijanskim predsednikom Giorgiom Napolitanom javno povedal, da ne podpira izgradnje plinskih terminalov v Tržaškem zalivu. Alpe Adria Green ima že nekaj časa 'zamrznjene' pritožbe zoper gradnjo. Dokumentacijo so poslali na Oddelek za okolje EU. Pri naravovarstveni organizaciji trdijo, da so uradno pritožbe 'zamrznjene', ker evropski komisar g. Janez Potočnik še vedno zatrjuje, da je politični dogovor med država-

Janez Potočnik

bruselskem parlamentu, na dan obravnavate celo skical novinarje in jim ta poskus zamočal. Iz dokumentov je mogoče

sklepati, da evroparlamentarci o njegovem stališču (ki ga pri AAG imajo celo za lažno) niso bili obveščeni še vsaj mesec po zasedanju. Kljub kršitvi Italije ni sprožil kazenskega postopka: to pomeni, da zagovarja eno stran in s tem krši osnovna načela Evropske unije. O tem je bil ob-

Renzo Tondo

vanje prestopnikov evropskih pravnih norm. Kljub očitnim kršitvam zakonodajnih predpisov se očitno sprenevedajo in ne opravljajo svoje naloge; med drugim pristojni zagovarjajo še varianto meddržavnega dogovarjanja, čeprav ga je ena stran že pred poldrugim letom enostransko in javno prekinila. Pri AAG menijo, da pristojni v EU zagovarjajo le eno stran nabraž pod vplivom ekonomskih lobijev. Od EU komisije niso pri AAG prejeli nobenih pojasnil glede obravnavane teme. Na zadnji dopis naravovarstvene organizacije so namreč odgovorili, da na vprašanja glede uplinjevalnih objektov ne bodo več odgovarjali: to je po mnenju AAG znak njihove šibkosti in slabe vesti. Če bi delovali v skladu s pravnim redom, bi jim ne bilo potrebno svojih dejanj utemeljevati na ta način. Pri AAG so gotovi, da bi že temeljni dosedanjih analiz zados-

tovali za to, da bi lahko pri pristojnih oblasteh sprožili postopek proti Italiji. Na podlagi dokumentacije slovenskih pravnih strokovnjakov bi slovenska država imela olajšano pot na pristojnem evropskem sodišču zaradi nepravilnosti v obravnavi vpliva na okolje teh naprav in kršitve direktive Seveso. V tem primeru Evropska komisija ne bi mogla zamrzniti postopka AAG. Pri AAG namigujejo zato, da je komisar Potočnik pod vplivom tudi silnic v RS, ki načrt uplinjevalnika podpirajo. AAG se obenem pritožuje tudi zaradi visokih stroškov, ki jih zahtevajo sproženi sodni postopki v Italiji. Do konca leta naj bi AAG plačala okrog 90.000 evrov. V dveh letih se je tako nabralo za skoraj 100.000 evrov kazni in sodnih stroškov. Zaradi tega so pri AAG sprožili akcijo zbiranja prostovoljnih prispevkov, saj, če ne bodo zbrali vsaj 40.000 evrov, bomo prisiljeni umakniti pritožbe.

MIROVNIŠKA POBUDA Že četrto leto

Kolesarjenje proti jedrskemu orožju

S pomin na boleči in sklepni dogodek 2. svetovne vojne, ko sta ameriška bombnika spustila na japonski mesti Hirošima in Nagasaki 6. in 9. avgusta atomski bombi, je vzgib, zaradi katerega je pred štirimi leti nastala miroljubna pobuda Mir na kolesu (Pace in

v času in ravno ob letošnji izvedbi razširila simbolno podlago, saj kot so ob prisotnosti tržaške podžupanje Fabiana Martini na predstavitveni tiskovni konferenci poudarili ostali organizatorji, je teža manifestacije usmerjena v čezmejno 'podiranje' mej. Za-

do Izole in Kopra vse do našega zalivskega mesta in nato naprej do laških naselij in Červinjana, Latisane, Portogruara, Pordeona in Aviana. Tridnevni program je vseboval veliko pomembnih trenutkov. Naj omenimo le srečanje slovenskih in hrvaških obmejnih županov v Sečovljah (pomen tega dogodka gre poiskati v kočljivem pogajanju glede slovensko-hrvaške morske meje), obisk tržaškega Muzeja vojne za mir de Henriqueza (zbi-

ratelj gradiva Diego de Henriquez je namreč zaradi neposredne vojne izkušnje želel, naj bi njegov muzej

Podžupanja Fabiana Martini s prireditelji manifestacije (foto IG)

bičici). Dogodek koordinira združenje Beati i costruttori di pace, ki v sodelovanju s Prijatelji kolesa krepi senzibilizacijo občanov glede tematike obstoja in nevarnosti jedrskega orožja in spodbuja vključitev krajevnih uprav v svetovno združenje, poimenovano Župani za mir, ki ga vodi župan iz Hirošime. Čeprav je pobuda nastala na točno določenem zgodovinskem in ciljnem izhodišču, velja poudariti, da je

četni del proge, ki so jo kolesarji končali v Avianu, kjer domuje ameriška vojaška baza USAF, ki hrani vrsto jedrskega orožja, so namreč prireditelji postavili v Poreč. Mirovniki so se od tod tudi po progii nekdanje Porečanke, to je železniške proge, ki je v obdobju med leti 1902 in 1935 povezovala Trst s Porečom, odpravili pod pekočim avgustovskim soncem preko Buj in Vižinade

nosil prav tako ime) in svečanost v parku nekdanje umobolnice pri Sv. Ivanu (kjer je iz semena kakija, tistega, ki je preživel učinke jedrske bombe v Nagasakiju, pognalo

POLETJA POD KOSTANJEM Zimzeleno duhovit konec

Zadnji poletni večer v društvu Tabor na Opčinah

V četrtek, 26. julija, smo v Prosvetnem domu na Opčinah imeli prijetno poletno doživetje pod zvezdami. Bolje rečeno, pod kostanjem. S koncertom *Note in besede v črno-belem* se je namreč končal poletni niz dogodkov *Poletje pod kostanjem* domačega društva Tabor, ki že vrsto let polni kulturno ponudbo najtoplejših mesecev na vzhodnem Krasu. Tokrat so v sodelovanju s *Festivalom kitare Kras 2012*, ki se nadaljuje 18., 23. in 24. avgusta v Repnu, Sežani in Križu, sestavili

koncertno-kabaretni program. Za melodiko, harmoniko in ritmiko je poskrbel uveljavljeni Gornji Kramer Quartet, ki se zlahka spogleduje z raznolikim, tudi zahtevnejšim programom, saj ga sestavljajo uveljavljeni instrumentalisti. Ob stalni zasedbi Zorza-Feri-Paunović-Fristich sta zapela Martina Feri in Leonardo Zannier, violinski lok pa je vlekel Toni Kozina. Poslušali smo "zlate" italijanske pesmi iz sredine 20. stoletja, prav tako žlahtni swing in jazz ter "bal-musette", ki je zadišal po Parizu

leta 1880. Posegli so po repertoaru italijanskega harmonikarja in skladatelja Gornija Kramerja, kakor tudi Tržačana Lelia Luttazzija, kar je pozorni publiki pričaralo čar zimzelenega obdobja italijanske televizije. Ob glasbi pa na Opčinah ne moreta manjkati tudi zabavna beseda in smeh. Tokrat sta jo zakuhal Boris Devetak in Andro Merku', ki se preizkušata v novem projektu TranSatira, ki ga je pred kratkim predvajal slovenski televizijski program Rai. Poznamo ju: Devetak, vsestranski zabavljak, glasbenik in kabaretist ter duhovit opazovalec zamejskega dogajanja, in Merku', radi-

jski in televizijski voditelj na državni ravni, ki z izpiljenim znanjem z lahkoto obvladuje odre ležernih in tehtnejših odrov. Ob pomoči Oopenskega mladinskega krožka, zavoda Bonawentura gledališča Miela in preverjenim poletnim projektom vzhodnokraških društev *Prešerno skupaj* smo se režali ob karikaturah in likih, kot so Patrik Solfeggiato, Margarita Hack in Julijus Triglav (Giulio Tremonti), ki vsak po svoje doživljajo te čase. Za uho tenkočutni, vrhunsko izvedeni, lahko bi rekli "demokratsko jazzovski" zimzelenčki, za veselo dušo pa pikre in naivne, umetniške in politične, astronomske in krizne burke za dobro uspele srečanje. Pod open-ski kostanj se bomo še vrnili.

Jernej Šček

POGOVOR G. Anton Bedenčič ob prazniku Velikega šmarna

Vsi vabljeni v cerkev Marije Vnebovzete na Tabor

Tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi je 21. januarja 2012 izdal dekret, s katerim je župnijo Repentabor skupaj s stolnico sv. Justa in cerkvijo v Miljah povzdignil v nadžupnijo. S tem je tudi župnik dobil naslov nadžupnika. O tej novosti, o dejavnosti openske dekanije in – kot že tradicija veleva v tem avgustovskem obdobju – o prazniku Velikega šmarna na Repentabru smo se pogovorili z vikarjem za slovenske vernike v tržaški škofiji, openskim dekanom in repentabarskim nadžupnikom g. Tonetom Bedenčičem, ki nam je ob koncu pogovora posredoval še misel glede usode, ki se piše nekdanjemu ljubljanskemu nadškofu g. Alojzu Uranu. "Če se bo g. nadškof Uran odločil, da pride v Trst, bo pri nas dobrodošel. Slovenski duhovniki ga bomo z veseljem sprejeli v svojo skupnost in srčno upamo, da nam bo po svojih močeh pomagal. Še posebej pa bi se rad zahvalil tržaškemu škofu, nadškofu Giampaolu Crepaldiju, ki je nadškofa Urana sprejel in ga umestil v slovensko komponento tržaške Cerkve: pogledimo samo, koliko slovenskih duhovnikov iz matične domovine deluje v zamejstvu! Nihče izmed nas se ne počuti v izgnanstvu, ko dela za svoje ljudi. Zato si upam trditi, da se bo nadškof Uran počutil kot doma", nam je povedal g. Bedenčič.

Glede novosti o repentabarski nadžupniji?

To, da je naša župnija postala nadžupnija, je predvsem častni naziv, z golega vidika statusa pa to ne poverja večjih organizacijskih ali upravnih pristojnosti. V cerkveni strukturi je namreč ta vloga poverjena dekaniji.

Zakaj pa je bila župnija Repentabor deležna tega častnega naziva?

Tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, je želel, da bi ob že omenjenih italijanskih župnijah bila tega statusa deležna tudi ena slovenska župnija. Repentabarska ima namreč med vsemi ostalimi večjo simbolično in zgodovinsko vrednost, čeprav ni največja 'slovenska' župnija v tržaški škofiji.

Omenili ste, da ima večje vsestranske pristojnosti openska dekanija.

Dekanija dejansko pomeni povezavo več župnij v eno enoto, ki jo vodi dekan. Tega izberejo duhovniki, škof ga nato potrdi.

Zanimivo je, da openska dekanija vključuje vso slovensko versko dejavnost v tržaški škofiji: tudi v mestu, sicer z razliko, da se lahko v mestu duhovniki in laiki vključujejo v svojo župnijo. Obenem pa so vsi skupno sodelovali v openski dekaniji. Ta je razdeljena na tri področja:

G. Anton Bedenčič (foto IG)

mestno, brežansko in kraško. Organ, ki koordinira dejavnost slovenskih vernikov v tržaški škofiji, je Pastoralni svet openske dekanije. Pastoralni svet ima tako po eni strani v sklopu tržaške škofije svojo specifično in avtonomijo, po drugi pa je vanjo vpet kot njen sestavni del. Pomembno je, da je nekdanja in sedanja tržaška škofijska oblast to našo organizacijsko enoto podprla. Cilji Pastoralnega sveta so poglobitev in poživitev verskega življenja slovenskih vernikov, povezovanje, usklajevanje in načrtovanje pobud na pastoralnem, liturgičnem in karitativnem področju ter gojenje zavesti pripadnosti slovenskemu delu tržaške Cerkve. Predsedniško mesto Pastoralnega sveta pripada dekanu, podpredsednik pa je laik (to je Aleksander De Luisa).

Ali bi nam lahko navedli dejavnosti openske dekanije?

Openska dekanija ima predvsem povezovalno in pastoralno funkcijo vseh dejavnikov, ki sodijo v dekanijo. Dejansko je naša dekanija tudi posrednik težav ali odprtih vprašanj slovenskih vernikov višjemu, škofijskemu nivoju. Omenil sem že ustanovitev Pastoralnega sveta

openske dekanije, ki je nastal pred letom dni. Pred tem časom je dekanija slonela zgolj na navezi duhovnikov, nato se je občutila potreba, da bi to sredino razširili tudi na laike, ki skupno z dušnimi pastirji sodelujejo pri debatah in glasovanjih. Dekanija sloni tako na sodelovanju predstavnikov posameznih župnij. V tem času je bila osrednja naloga članov dekanije priprava na sinodo tržaške Cerkve. Srečanja članov Pastoralnega sveta so obrodila skupen dokument, ki smo ga posredovali škofiji.

Ali bi nam lahko bolj poglobljeno spregovorili o pomenu, ki ga laiki čedalje bolj imajo v cerkvenem, celo liturgičnem vidiku?

Že dalj časa se slovenska zamejska verska skupnost ukvarja s problemom pomanjkanja slovenskih duhovnikov. Pastoralni svet openske dekanije je bil ustanovljen tudi zato, da bi na celovit način obravnaval ravno to vlogo, ki jo lahko laiki izvajajo v našem cerkvenem občestvu. Rekel bi, da so laiki ključni element, ki lahko ohrani pri življenju skupnosti slovenskih vernikov na tem območju. Zavedamo se namreč, da se duhovniške vrste na Tržaškem redčijo, prav zato je potrebno že danes izoblikovati rešilne strategije za prihodnje.

Obnovljeni del cerkve, zgrajen leta 1512

Povrnimo se na Tabor ... S 15. avgustom bo cerkev Marije Vnebovzete pridobila še en nov naziv.

Tako: uradno bo postala škofijsko Marijino svetišče. Že do sedaj je bila repentabarska cerkev romarsko središče več stoletij. Ljudje so jo kar sami poimenovali svetišče. Od letos naprej pa bo to ime nosila tudi uradno. Prav gotovo bo to še bolj spodbudilo vernike, da bodo radi poromali k Mariji Vnebovzeti na Repentabor. Tudi to je korak v smer enakopravne vloge slovenske komponente tržaške škofije, kar si nadškof Crepaldi – kljub težavam glede govorjenja slovenskega jezika – močno prizadeva. Na tak način je še enkrat poudarjeno, da je slovenska komponenta integralni del tržaškega cerkvenega občestva. Sama škofija bi bila popolnoma drugačna, če bi v njej ne bilo slovenske stvarnosti. Tako ima tržaška Cerkva izredno priložnost, da lahko globlje in celovite

teje uresničuje Kristusovo zapoved ljubezni in pomaga manjšinskemu delu svoje škofije. Res pa je, da v preteklosti ni bilo vedno tako. Nas slovenske kristjane pa obvezuje dolžnost, da ostanemo kot verniki aktivni in da ohranjamo lokalne skupnosti – naše župnije pri življenju. To je mogoče le, če bomo poglobili vero in iz vere živeli. Le tako se bo krepilo tudi naše narodno telo. Upam, da bo k temu pripomogla tudi škofijska Sinoda, ki je posvečena pravi veri in življenju po veri.

V zadnjih dveh letih je obhajala vaša župnija posebni obletnici.

Tako. Pred letom dni smo se spominjali 1100-letnice prve omembe Tabra. To obletnico so slovesno obhajali tudi leta 1911. To je bilo tik pred prvo svetovno vojno, ko je bil župnik g. Kranjčič, doma iz Kranjske. V ta spomin so freske v prezbiteriju in na stropu cerkvene ladje. To delo je opravil slikar Delneri.

Letos pa imamo že novo obletnico. Znano je, da je bil v teh krajih leta 1511 zelo močan potres. Verjetno je bil porušena velik del Tabra in med njim tudi dotedanja cerkva. Že leto dni po potresu je bila cerkev obnovljena in posvečena. Dne 27. novembra 1512 jo je posvetil škof Peter Bonomo, humanist, diplomat in Trubarjev mecen, Blaženi Devici Mariji Vnebovzeti in podelil romarjem posebne odpustke. Ta cerkev stoji še danes. To je tisti del današnje cerkve, ki ga zdaj imenujemo prezbiterij. Očitna je tudi razlika v gradnji. Grajena je na tipičen način, kot so bile zgrajene cerkve tistega časa. Ne obstaja pa nikjer podatek, ali je bila tudi poslikana s freskami. Ta cerkev iz leta 1512 je vsa zidana iz kamna. Strop je obokan in ima gotoske elemente. Tudi spodnji del pod podom je obokan, saj je zunanji del obnem del obrambnega obzidja. Verjetno pa je bil

Obvestila

Svet slovenskih organizacij obvešča, da je deželni urad na ul. Donizetti 3 v Trstu zaprt zaradi dopusta od 6. do 24. avgusta.

Romanje v Maribor 20. avgusta letos ob 150-letnici smrti bl. A. M. Slomška. Obiskali bomo tudi njegovo rojstno hišo. Vpisuje župnija Zgonik - tel. št. 040 229166. Pri vpisu akontacija 20 evrov. Lepo vabljeni na romarski izlet.

Narodna in študijska knjižnica in Knjižnica Damir Feigel sporočata, da sta od 25. junija do 31. avgusta odprti s poletnim urnikom, in sicer od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure. Zaprtje zaradi dopusta: Narodna in študijska knjižnica od 13. do 24. avgusta; Knjižnica

Damir Feigel od 6. do 17. avgusta; Odsek za zgodovino od 30. julija do 15. avgusta.

Knjižnica Dušana Černeta, Donizettijeva 3 v Trstu, obvešča, da je v poletnem času odprta po tem urniku: ponedeljek, torek in četrtek od 8.30 do 13.00; sreda od 8.30 do 16.00; petek od 8.30 do 13.30. Poletni urnik velja od 18. junija do 9. septembra 2012. Za izjemne primere lahko pokličete na tel. št. 040-662407.

Knjižnica Dušana Černeta, Donizettijeva 3 v Trstu, obvešča, da je zaradi dopusta zaprta od 6. do 17. avgusta.

Iščem hotel za nakup od Trsta do Benetk, v zahodni Sloveniji ali Istri. Zaželjeno v obratovanju, do vrednosti 15 milijonov evrov. Tel. št. 00386 41 625393.

Sv. maša v cerkvi sv. Marije na Pečah

V sredo, 15. avgusta, na dan praznovanja Velikega šmarna prireja boljunška župnija in njen dušni pastir g. Jože Špeh sveto mašo ob 17. uri v cerkvi sv. Marije na Pečah. Odhod s prenovljenega vaškega trga Gorica bo ob 16. 45. Navadno se boljunski verniki odpravijo

do svetišča nad Dolino Glinščice trikrat na leto. Oktobra namreč prireajo pohod in bogoslužje zato, da bi dragoceno podobo Matere Božje, sicer kopijo originalne slike, ki so jo iz cerkve ukradli leta 1913 in ki v poletnih mesecih domuje v tem svetišču, odnesli 'na varno' v župno cerkev v Boljunec; spomladi pa jo ponovno postavijo v notranjščino priljubljene cerkve v objemu prelepe narave.

val. Ob tej priložnosti naj omenim le delovanje OPZ Zvonček. Vanj so vključeni otroci, ki obiskujejo verski pouk v župniji. Kot vsako leto (in to že 30 let!) je OPZ Zvonček tudi letos nastopil na reviji Pesem mladim. V župniji obstaja še MePZ Repentabor, ki redno oblikuje verska srečanja. Poleg tega pa je še vrsta sodelujočih, brez katerih si ne moremo predstavljati delovanja med letom, še posebej pa ne praznovanja 15. avgusta.

Prav zaradi te obletnice in teh poimenovanj bo letošnje praznovanje zelo slovesno. Župnija je v sodelovanju z občino Repentabor in Tržaško pokrajino pripravila 5-dnevno praznovanje. Ali bi nam ga lahko predstavili?

Že v nedeljo, 12. avgusta, nas bo s svojim petjem ponovno razveseljeval Komorni moški zbor VAL (Vokalna akademija Ljubljana). V ponedeljek, 13. avgusta, bomo odprli razstavo Branke Sulčič z naslovom Piccolomini v naših krajih, s katero se bomo spomnili velikega škofa Bonoma. Razstavo bo predstavil časnikiar Sergij Pahor. Sodeloval bo združen pevski zbor Repentabor. Isti večer bomo predstavili najnovejšo knjigo Majde Artač Sturman z naslovom Mozaik v kovčku, ki je pred kratkim izšla pri Mladiki. Predstavila jo bo Vilma Purič, odlomke pa bo brala Julija Berdon. Jasna Merku' bo predstavila originalne ilustracije iz knjige. Na predvečer praznika Velikega šmarna, 14. avgusta, bo koncert prireditve Med zvoki krajev. V sredo, 15. avgusta, na sam praznik Marijinega vnebovzeta, bo glavna slovesnost ob 17. uri, ko bo g. nadškof Crepaldi razglasil repentabarsko Marijino cerkev za

svetišče. Med mašo bo pel Združeni zbor ZCPZ. Jutranja slovesnost bo kot po navadi ob 10. uri. Vodil jo bo novi predstojnik slovenskih salezijancev g. Janez Potočnik. 16. avgust pa je posvečen župnijskemu zavetniku sv. Roku. Zvečer ob 18.30 bo odprta romarske poti in nato ob 19. uri večerno bogoslužje. Večer bo obogatila, kot že vrsto let, nabrežinska godba na pihala.

IG

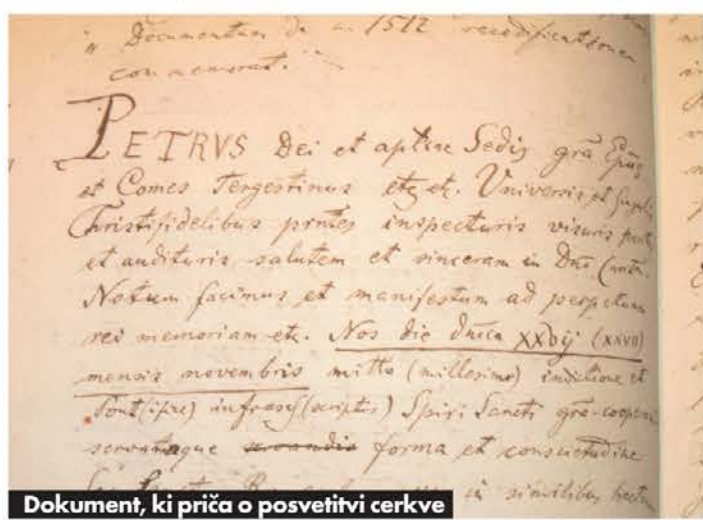
Občina Repentabor v sodelovanju z župnijsko skupnostjo Repentabor in ob podpori Pokrajine Trst ob 500-letnici cerkve na Tabru in praznovanju Velikega šmarna

vabi na

koncert
Vokalne akademije Ljubljana

v nedeljo, 12. avgusta 2012 ob 20. uri

v cerkvi na Tabru.

Dokument, ki priča o posvetitvi cerkve

V Ljudskem vrtu v Gorici

Kapljice kulture so se zlike v svež ustvarjalni izvir

Po enoletnem zatišju so v Ljudskem vrtu v Gorici od ponedeljka, 30. julija, do petka, 3. avgusta, pod starimi krošnjami dreves, spet pršile ustvarjalno svežino *Kapljice kulture*, *Gocce di cultura*, *Gotis di culture*, *Kulturtropfen*, ki jih je četrto leto priredila Zveza slovenskih kulturnih društev iz Gorice ob finančni

brijelo Vidmar, ki sta iz citer privabili tudi poznane slovenske ljudske pesmi, profesorico slovenščine iz Nove Gorice Marijo Mercina, ki je prebrala odlomek o svojih vezev z Goriško, kulturno delavko ter nekdanjo podžupanjo Darinko Kozinc, ki je izbrala za poslušalce eno izmed svojih prireditev, in še Vido Mokrin Pauer,

skem vrtu. Kar trikrat je na Kapljicah nastopil prof. Aldo Rupel, ki je vzbudil smeh v poslušalcih z interpretacijo svojih kratkih, z ironijo prežetih zapisov v vezani besedi v goriško-tržaškem italijanskem narečju *Cossa xe 'sta roba strana?*, ki so izšli lansko leto v samozaložbi. Med nastopajočimi moškimi so bili med drugimi Radoj Pahor iz Renč, ki je prebral svojo pripoved v narečju, Andrea Bellavite z branjem odlomka o koncu sveta, pa še ravnatelj goriške mestne knjižnice Marco Menato, ki bi bil moral udeležence zadnjega večera popeljati na ogled dvorane Petrarca v Fabianijev

Skupina Štirje mandeljci iz Pevme

podpori goriške pokrajine in pokroviteljstvom nekaterih italijanskih ustanov in Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti ter KBcentra. S to prireditvijo ZSKD daje možnost vsem tistim (Slovencem, Italijanom, Furlanom, Nemcem ni bilo), ki bi radi doživeli trenutek pozornosti pred občinstvom v siju žarometov, da javno pokažejo svojo ustvarjalno žilico ali ljubezen do glasbe, plesa, petja, gledališkega nastopanja ... Kapljicam naklonjeno vreme – prvič so potekale nemoteno, brez premora zaradi dežja – je privabilo na prizorišče vsak dan veliko ljudi; po mnenju prirediteljev od petdeset do sto. Spored je bil vsak večer pester in v glavnem kakovostno kar dober. To je lep uspeh za prireditve, ki si je letos pridobila viden prostor v bolj skromni poletni kulturni ponudbi v našem poletniško zaspanem mestu, ki je nekoč, ko je slovelo kot avstrijska Nica, imelo poleti gotovo bolj iskričev videz. Nastopajočih, tudi z onstran nekdanje meje – Kapljice očitno imajo tudi povezovalno moč! –, ki so s svojo nekajminutno točko prikazali v italijansčini, slovenščini, furlanščini ali narečju, je bilo 89, "prevec", da bi vse naštevali poimensko! Lahko povemo, da je bilo med njimi kar precej mladih, predvsem deklet – le-ta se bolj pogumno in brez predsodkov odločajo se predstaviti pred občinstvom. Med temi naj omenimo vsaj Valentino Nanut, ki je ob klavirski spremljavi Enrica Jerončiča zaigrala Schubertovo skladbo na prečno flavto, Kristino Frandolič, ki je ob spremljavi kitarista Piera Juretiča presenetila z jazzovskim petjem in suverenim nastopom, gibka dekleta Cheerdance skupine Star Dust iz goriškega športnega društva Dom, plesalke skupine Take dance iz društva Vipava s Peči, dvojčki Anejo in Nastjo Černigoj iz plesne šole Terphsihura iz Šempetra, ki sta se izkazali kot spretni izvajalki trebušnega plesa, pa tudi zrelejše gospe, Marto Zorn in Ga-

ki je prebrala nekaj svojih živahnih pesmic za otroke. Drobne, bolj ali manj posrečene kabaretne točke sta v dvoje in posamič pripievali ljubiteljski igralki iz Tržaške, Irene Pahor in Tatjana Malalan, znanki z mavhinskega festivala. Najbolj učinkovit in dobro pripravljen gledališki trenutek pa je bil gotovo v petkovem večeru nastop Marinke Černic in Mateja Pintarja, ki sta v kostumih, odsliskavajočih kmečki svet izpred vojne, odigrala zakonski par – ona je trmasta Kraševka, on Bric -, v pogovoru katerega se krešejo iskriče zaradi hčerine poroke. Tekoče in živahno, v sočnosti narečja odigran prizorček je okrušek iz pevsko gledališke predstave *Grozdi so dozoreli*, ki jo je ob 60-letnici MePZ F. B. Sedej iz Števerjana spisala in zrežirala mlada gledališka zagnanka Jasmin Kovic in s tem pokazala velik smisel za razkrivanje nekdanjega življenja in

Marinka Černic in Matej Pintar v prizoru iz pevsko gledališke lepljenke *Grozdi so dozoreli*

Trgovski dom, a zaradi izklopitve električnega toka tega ni mogel storiti. Ob bežni predstavitvi dvorane ni niti z najmanjšim namigom povedal, da so se v tej dvorani pred fašističnim požigom poslopja vrstile prireditve goriških Slovencev in gostovanja slovenskih gledališč (!). Šansonjersko ozračje, nekakšen odmev sloga "Štorij" Iztoka Mlakarja, je zavelo, ko so na prvem večeru zaigrali Štirje mandeljci in zapeli svojo skladnico v narečju *Ljudje na vasi smo kot modras!* Skupino iz Pevme sestavljajo Joško Leban (harmonika), Miloš Uršič (kitara), Jordan Ipavec – Ringo (bas), ki je izven programa mojstrsko zajodljal, in pevec Vili Prinčič, ki je sestavil omenjeno pesem in igral na orglice. V terek je med bleščče, igrive Kapljice kanila tudi grenka kaplja spomina. Nekdanji ravnatelj novogoriške knjižnice France-ta Bevka, Rajko Slokar, je iz svoje-ga prevoda angleške knjige *Ospaki navihanec* prebral črtico o smrti Lojzeta Bratuža, nedolžne žrtve fašizma. Četrtkovo veselo ozračje je ustvaril otroški zbor Kulturnega društva Sovodnje, ki je pod taktirko Jane Drasič zapel poskočne pesmice iz filma *Kecek*. Na letošnji prireditvi je tudi zadišalo iz loncev. Kuhar Bruno Vignanelli je občinstvu podaril nekaj svojih kuharskih večer, ki si jih je nabral na tečaju zavoda Ad formandum.

Pri režijski mizi je v družbi mladih tehničnih sodelavcev dogajanje vsak dan skrbno spremljala predsednica ZSKD za Goriško Vesna Tomsič. Na petkovem večeru se je zahvalila vsem, ki so omogočili letošnjo izvedbo Kapljic, in vsem nastopajočim. Na obisk je prišel tudi deželni predsednik ZSKD Igor Tuta. Vsak večer so uvodni pozdrav in poslovilne besede v štirih jezikih prebirale Tjaša Corva, Lucija Rosano, Mari-sa Pelesson in Giulia Branca.

navad v domačem kraju. V letošnjem maju so jo v domači dvorani uspešno izvajali pevci Števerjanskega zbora pod vodstvom Aleksandre Pertot in člani Dramske družine F. B. Sedej iz Števerjana. "Veteran" iste gledališke skupine, v ljubiteljskih gledaliških krogih na Goriškem dobro poznan Simon Komjanc, je isti večer čustveno interpretiral pesem Simona Gregorčiča *Siromak*; nekaj teh pomenljivih stihov je vklesanih v doprni kip "goriškega slavčka", ki stoji v goriškem Ljud-

skem vrtu. Kar trikrat je na Kapljicah nastopil prof. Aldo Rupel, ki je vzbudil smeh v poslušalcih z interpretacijo svojih kratkih, z ironijo prežetih zapisov v vezani besedi v goriško-tržaškem italijanskem narečju *Cossa xe 'sta roba strana?*, ki so izšli lansko leto v samozaložbi. Med nastopajočimi moškimi so bili med drugimi Radoj Pahor iz Renč, ki je prebral svojo pripoved v narečju, Andrea Bellavite z branjem odlomka o koncu sveta, pa še ravnatelj goriške mestne knjižnice Marco Menato, ki bi bil moral udeležence zadnjega večera popeljati na ogled dvorane Petrarca v Fabianijev

Trgovski dom, a zaradi izklopitve električnega toka tega ni mogel storiti. Ob bežni predstavitvi dvorane ni niti z najmanjšim namigom povedal, da so se v tej dvorani pred fašističnim požigom poslopja vrstile prireditve goriških Slovencev in gostovanja slovenskih gledališč (!). Šansonjersko ozračje, nekakšen odmev sloga "Štorij" Iztoka Mlakarja, je zavelo, ko so na prvem večeru zaigrali Štirje mandeljci in zapeli svojo skladnico v narečju *Ljudje na vasi smo kot modras!* Skupino iz Pevme sestavljajo Joško Leban (harmonika), Miloš Uršič (kitara), Jordan Ipavec – Ringo (bas), ki je izven programa mojstrsko zajodljal, in pevec Vili Prinčič, ki je sestavil omenjeno pesem in igral na orglice. V terek je med bleščče, igrive Kapljice kanila tudi grenka kaplja spomina. Nekdanji ravnatelj novogoriške knjižnice France-ta Bevka, Rajko Slokar, je iz svoje-ga prevoda angleške knjige *Ospaki navihanec* prebral črtico o smrti Lojzeta Bratuža, nedolžne žrtve fašizma. Četrtkovo veselo ozračje je ustvaril otroški zbor Kulturnega društva Sovodnje, ki je pod taktirko Jane Drasič zapel poskočne pesmice iz filma *Kecek*. Na letošnji prireditvi je tudi zadišalo iz loncev. Kuhar Bruno Vignanelli je občinstvu podaril nekaj svojih kuharskih večer, ki si jih je nabral na tečaju zavoda Ad formandum.

Pri režijski mizi je v družbi mladih tehničnih sodelavcev dogajanje vsak dan skrbno spremljala predsednica ZSKD za Goriško Vesna Tomsič. Na petkovem večeru se je zahvalila vsem, ki so omogočili letošnjo izvedbo Kapljic, in vsem nastopajočim. Na obisk je prišel tudi deželni predsednik ZSKD Igor Tuta. Vsak večer so uvodni pozdrav in poslovilne besede v štirih jezikih prebirale Tjaša Corva, Lucija Rosano, Mari-sa Pelesson in Giulia Branca.

Pogled čez – K'ntina Čotar

Branko & Vasja Čotar, Gorjansko

Naše popotovanje po vinodni deželi Primorski sklepamo na Krasu, in sicer v vasi Gorjansko. Večini naših bralcev je kraj po vsej verjetnosti znan, saj leži tik ob državni meji med Italijo in Slovenijo. S tržaške strani sta mu najbližja Praprotni in Šempolaj, na slovenski strani pa Komen, v občino katerega Gorjansko tudi upravno spada. V vasi stoji spomenik zbiratelju slovenskega ljudskega slovstva Karlu Štreklju (1859 – 1912), ki se je rodil na Gorjanskem. Vas pa danes slovi predvsem po vsakoletnem mitingu vozil alfa romeo. Maja letos se jih je zbralo preko petsto in tako se je dogodek vpisal v Guinnessovo knjigo rekordov.

Čotarjeve je na Gorjanskem vsekakor možno dobiti na hišni številki 4, kjer imajo stanovanje, vinsko klet in prostore za pridelavo ter stekleničenje vina, prav pred kratkim pa so ponovno usposobili tudi gostinski lokal, ki stoji ob odcepu za Brestovico. Ne gre vsekakor več za gostilno, ampak za kmečki turizem, ki je odprt ob koncih tedna oziroma za večje skupine gostov tudi med tednom, seveda po predhodni najavi. Že sam pogled na vinsko klet Čotarjevih je veličasten. Sestavljena je iz dveh dolgih prostorov, v katerih so shranjeni sodi za staranje oziroma zorenje vina. Ta dva prostora stoji drug nad drugim, torej v dveh etažah, na plani pa se nahaja še hala za stekleničenje vina. Poleg tega so Čotarjevi v pritličju stavbe pod svojim stanovanjem uredili prostore, v katerih bodo sprejemali goste, ki bodo prišli na degustacijo. Zraven le-teh je še nekaj manjših sobic (v eni od teh je potekal tudi naš pogovor), v katerih je zbrana bogata arhiv iz preteklih let Čotarjeve vinske bere.

Podobno kot veliko naših prejšnjih sogovornikov tudi Čotarjevi prisegajo na ekopridelavo vina. Vasja, s katerim smo se pogovorili, pravi, da je pri vsem tem predvsem potrebno, da si posameznik, v našem primeru vinar, najprej sam pri sebi razčisti pojme o tem, kaj si želi od lastnih trt in kako pridelovati vino. Kako pa se je pri Čotarjevih začelo? Malodane vsaka hiša na Krasu je od nekdaj imela vsaj nekaj trt, iz katerih so pridelovali vino, ki so ga nato prodajali, pravi Vasja. Tudi hiša, v kateri se je rodil Vasjev oče Branko, je imela podob-

no tradicijo, a on se je odločil, da se odseli od staršev. Za delo je vsekakor poprijel takoj zatem, gostilno je družina odprla leta 1974, naslednje leto pa so nasadili prvi vinograd. Vino, ki so ga pridelovali, je zadoščalo potrebam družinske gostilne. Leta 1990 so vinski letnik 1988 prvič stekleničili in ga prodali v etiketiranih steklenicah. Vse se je potem razvijalo dalje. Gostilno so nato zaprli in se usmerili v vinogradništvo, njene prostore pa so vsekakor uporabljali za degustacijo. Pred šestimi meseci so jih ponovno usposobili in ustvarili turistično ponudbo, o kateri smo že pisali v prejšnjem odstavku.

Vasja nam ve povedati, da je bil prvi vinski hram narejen leta

1978, in sicer tedaj, ko so trte, ki jih je posadil njegov oče Branko, prvič obrodile. Stavba, v kateri sta že omenjena stanovanje in degustacijski prostor, je precej nove gradnje, zanimivo pa je, da je bila zgrajena s starim materialom, ki ga je Branko zbiral prav v ta namen. Nova vinska klet pa je tako velika, da sta jo približno dva meseca dolbla dva velika buldožerja. Z gradbišča je seveda "odtekalo" samo kamenje, saj je na Gorjanskem zemlje za manj kot pol metra. Na zemljišča, na katerih so Čotarjevi ustvarili vinograde, je bilo treba namreč najprej navoziti zemljo.

Trt imajo danes nasajenih približno sedem hektarjev in pol, kar je za Kras veliko. Vasja pravi, da so na slovenski strani Krasa med zasebniki po površini največji vinarji, ostali jih imajo manj. Vinogradov je vse skupaj deset, trt pa je približno sedem tisoč na hektar, seveda ne povsod. Čotarjevi delajo na avtohtonih vinskih vrstah, ki so vitovska, malvazija in nekaj sauvignona. Od rdečih oziroma črnih vin pa je največ terana, nekaj manj pa merlota, ki skupaj dajata mešano črno zvrst po imenu Terra rossa. Vse vino od samega začetka prodajajo stekleničeno. Čotarjeva posebnost je tera-

nova penina, ki jo delajo po nekoliko prirejani klasični metodi. V štiri leta staro vino namreč ne dodajajo kvasovk, ampak mlad mošt iz izsušenega grozdja. V zaprti steklenici tako poteka drugo vretje. Usedlina se ne odstranjuje, ampak ostaja v steklenici in se nabere na njenem dnu.

Glavno tržišče Čotarjevih je tuji-na, približno štiri desetine steklenic pa prodajo v Slovenijo. Od tujih držav vino najbolj prodajajo v Italiji, Hrvaški, Nemčiji, Avstriji, Norveški, Švedski, Finski, Združenih državah Amerike, Rusiji in Avstraliji. Vasja pravi, da so v začetku svoje dejavnosti obiskovali precej sejmov, danes pa tega ne delajo več tako pogosto. Danes so namreč bolj pogoste prireditve, na katerih se zbere manjše število vinarjev. Ti vzamejo v najem hotel, vilo ali grad in tam dva dni predstavljajo svoja vina. Pri tem sodelujejo slovenski, italijanski, španski, francoski in še drugi vinarji. Vasja je bil nazadnje v New Yorku, konec avgusta pa bo obiskal Oslo. Poleg tega velja še omeniti dejstvo, da so se štirje podobno misleči

primorski vinarji združili in ustvarili svojo skupino. To so Mlečnik iz Vipavske doline, o katerem smo že pisali, iz slovenskega dela Brd prihaja Klinec, iz italijanskega Terpin, s Krasa pa seveda Čotarjevi. Skupaj namreč nastopajo in se predstavljajo javnosti.

Kar se tiče ekopridelave, je Vasja prepričan, da se nanjo tržišče dobro odziva. Tako vino pa za zdaj pije le malo ljudi. Čotarjevo vino je narejeno tako, kot so ga delali nekoč. Posebno bela vina ležijo na jagodah (macerirajo) tudi do en teden, seveda odvisno od sladkorne stopnje grozdja. Vasja vsekakor poudarja, da ni pristaš hlajenje mošta v inox posodah. Poleg tega prideluje vinjak, ki pa ni še v prodaji.

Izzive za prihodnost Vasja vidi predvsem v dokončanju vinske kleti in širitvi vinogradov do velikosti deset hektarjev, saj bi večja količina pomenila odmik od družinskega podjetja oziroma pridelave vina. Sedaj je namreč sam zaposlen na kmetiji, pomaga mu oče Branko (na sliki med zimskimi opravili med trtami), ko so na vrsti večja dela, pa priskočijo na pomoč še trije delavci, od katerih pa za zdaj ni še nihče stalno zaposlen.

Primož Sturman

Za Slovence v zamejstvu in po svetu

Javni razpis za štipendije za študij v RS

V Uradnem listu RS je bil v terek, 31. 7. 2012, objavljen Javni razpis za dodelitev štipendij za študij v Republiki Sloveniji za Slovence v zamejstvu in Slovenice po svetu za študijsko leto 2012/2013,

ki ga razpisuje Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije. Vlada RS je na svoji 23. redni seji dala soglasje k pogojem in višini štipendije za Slovence v zamejstvu in Slovenice po svetu. Višina razpoložljivih sredstev

za štipendije po tem javnem razpisu za študijsko leto 2012/2013 znaša 500.000 evrov. Višina osnovne štipendije za študijsko leto 2012/2013 znaša 150 evrov mesečno oziroma 1.800 evrov za celo študijsko leto.

Na podlagi razpisa bo predvidoma podeljenih 150 štipendij. O pogojih prijave si lahko preberete na spletni strani Javnega sklada RS za razvoj kadrov in štipendije (www.sklad-kadri.si).

Varčevanje tudi pri poslanskih plačah in nadomestilih

Veliko število upokojitev v državni upravi

Politična in ideološka levica, ki zdaj upravlja Slovenijo, dr. Franceta Bučarja uradno rada predstavlja kot svojega privrženca ali vsaj občasnega somišljenika, vendar pa se nihče od njenih predstavnikov ne opredeljuje za trditve, zapisane v njegovi novi knjigi z naslovom *Temelji naše državnosti*. Starosta slovenske politike in predsednik prve večstrankarske Skupščine Republike Slovenije je namreč v njej opozoril, "da je nova slovenska država v svojem bistvu ostala totalitarna država, čeprav s formalno parlamentarno in demokratično nadgradnjo. V komunističnem obdobju je o vseh bistvenih družbenih zadevah odločala partija, v novi formalno demokratični državi pa o vsem vsebinsko enako odloča politična elita".

Desno območje slovenske politike zaradi razklasti družbe in države z velikimi težavami izvaja izvršilno oblast in uresničuje svoje pristojnosti, saj je deležno bojkota in ovir vplivnih posameznikov iz političnega ozadja in celo nasprotovanja in kritik predsednika države. Zato je zelo vprašljivo, ali bodo stranke do meseca septembra, kot so se dogovorile, dosegle sporazum o najpomembnejših ukrepih v boju zoper čedalje hujšo in vsestransko krizo. Gre za ustanovitev slovenskega državnega holdinga, to je organa za upravljanje državnega premoženja, zapis

zatega fiskalnega pravila v ustavo ali ustavni zakon ter za ustanovitev agencije oziroma posebnega sklada za sanacijo državnih bank. Odnosi med političnimi strankami, ki pripadajo koaliciji in opoziciji, so zelo slabi in malo je upanja, da bi se stranke spoznale o politiki in načinih delovanja za izhod iz krize. Politični

Dr. Jože Pirjevec

opazovalci, pa tudi predsednik državnega zbora dr. Grega Virant menijo, da je stranka Socialnih demokratov morda pripravljena na sporazumevanje z vlado. Vsakemu dogovoru pa ostro nasprotuje Pozitivna Slovenija, največja opozicijska stranka. Njeno ravnanje in glasovanje v parlamentu bo odločilnega pomena bodisi za obstanek ali pa za padec vlade. V strankah že obravnavajo nadaljnji mogoč razplet, ki bi se dogajal po razpadu sedanje koalicije. Večina politikov omenja

možnost oblikovanja tehnične vlade, medtem ko bi bile nove predčasne državnozborske volitve primerne le kot skrajna možnost. Dr. Grega Virant, predsednik državnega zbora in stranke Državljanska lista, je v intervjuju, objavljenem v novi številki tednika Mladina, povedal, da bi njegova stranka v primeru novih volitev ponovno izbrala koalicijo s SDS oziroma z Janezom Janšo, ne pa s stranko Pozitivno Slovenijo, to je z Zoronom Jankovičem. Vlada se je vrnila s kratkih počitnic in redno deluje. Vodi postopek zniževanja stroškov v parlamentu, kjer so znižali plače delujočim poslancem in nadomestila nekdanjim poslancem. Sedem poslancev se je v začetku tega meseca upokojilo, njihovim delujočim kolegom pa so skrajšali čas prejetja denarnega nadomestila po koncu mandata in znižali njegovo višino. Čas sprejemanja denarnega nadomestila po koncu mandata so skrajšali z enega leta na šest mesecev, višino nadomestila pa znižali za 20%. Zaradi varčevanja so plače in razne dodatke znižali tudi najvišjim funkcionarjem v Sloveniji. Plača predsednika vlade Janeza Janše je, denimo, v mesecu juniju znašala 5.980,74 evrov bruto. Skladno s tako imenovanim super varčevalnim zakonom bi se morali v začetku tega meseca upokojiti vsi državni uradniki vseh stopenj in lestvic, ki so izpolnjevali pogoje za starostno upokojitev. Izjeme so dovoljene le v primerih, ko gre za uradnike oziroma funkcionarje, ki so potrebni na dosedanjih delovnih

mestih. V prvih nekaj dneh se je upokojilo okoli 900 uradnikov iz najrazličnejših resorjev, med njimi jih je bilo večje število iz policije.

Veliko zanimanje javnosti pa še zmeraj vzbuja primer upokojenega ljubljanskega nadškofa Alojza Urana, ki je sicer zaradi težav s srcem na zdravljenju v ljubljanskem kliničnem centru. Sedanji nadškof in metropolit dr. Anton Stres je v intervjuju za Radio Ognjišče opozoril, da slovenski verniki naj verjetno še nikoli niso bili tako razdvojeni in zaskrbljeni, kot so v dogajanju v zvezi z nadškofom Uranom. Zaradi tega si bo sam prizadeval za razjasnitev vzrokov in dogodkov, ki naj bi opravili ukrepe, vključno z umikom v tujino, zoper nadškofa Urana.

Kritično tudi o dr. Jožetu Pirjevcu Za popretnost politične kronike navajamo, da so časopisi in tudi elektronska javna občila podrobno poročali o primeru zgodovinarja dr. Jožeta Pirjevca, ki mu premier Janez Janša domnevno ni dovolil imeti govora na slovesnosti v čast ruskim vojakom, ki jih je med prvo svetovno vojno zasul plaz pod Vrščicem. Zoper njega pa je bil v neki drugi zadevi zelo kritičen raziskovalec zgodovinarja Luka Lisjak Gabrijelčič. Ocenil je odziv akademika prof. dr. Jožeta Pirjevca na izid knjige Renata Podbersiča o revolucionarnem nasilju na Primorskem. Za tednik Demokracija je dejal, "da od Pirjevca ni pričakoval tako primitivnega odziva. To je hujskaštvo, kakršnega si akademik v odzivu na izid monografije svojega strokovnega kolega enostavno ne bi smel privoščiti. Bilo me je sram namesto njega. Zgodovinar, ki je pisal tudi o pomembnih razkritjih, se je s tem spustil na raven poniglavega pisana. Kako naj ga drugače ocenim, saj je zgodovinarja Renata Podbersiča dobesedno obtožil simpatiziranja z nacifašizmom".

Marian Drobež

Slovenski parlamentarci in afere "copy-paste"

Parlamentarni konjiček prepisovanja

Slovenska politična elita je na počitnicah. Še dobro, saj bi jim drugače še kako zakuhalo možgane. Predsednik DZ Gregor Virant je bil pred začetkom počitniškega odmor prišel še kako prav zato, da si bodo poslanci nekoliko ohladili vroče glave, ki so skoraj pripeljale do vladne krize. Kljub temu da obstajajo še vedno zelo močni o tem, da bo nekajtedenski premor lahko prinesel zbliznanje v stališčih med pozicijo in opozicijo, bo premor tudi zmanjšal stopnjo visoke napetosti, ki je naelektrila ozračje v zadnjih tednih.

Seveda pa ozračje "ne sme biti" povsem mirno: to bi pomenilo, da nekaj ni v redu. Dogajanje mora biti, dinamika prav tako. In zato je v ospredje spet stopilo drugačno vprašanje, s katerim se je slovenska javnost ukvarjala v prejšnjih tednih. Kakšen je nivo etičnosti v slovenskem parlamentu? Kako nizek je ugled, ki ga uživajo slovenski poslanci in zakaj javnost očita poslancem tolikšno nepoštenost? Odgovora seveda ni težko najti. Poslanci so od nekdanj (in povsod) veljali za "lenuhe, ki si znajo izredno dobro postlati". In ta predsedek velja a priori, ne glede na to, kaj poslanci počnejo. V slovenskem primeru pa se je prikladno še kar nekaj takih primerov, zaradi katerih se vprašanje etike in morale pri poslancih postavlja povsem upravičeno. Med slovenskimi poslanci se je namreč kar razpasla t. i. "copy-paste" afera. "Copy in

paste" sta namreč najpogostejša izraza pri računalniških programih za pisanje, ko del teksta izrežeš in ga prilepiš v nov dokument. Nekoliko metaforično ta afera posebej vnmemo nekaterih izvoljenih predstavnikov ljudstva po prepisovanju akademskih tekstov in po pridobivanju univerzitetnih naslovov "po krajših poti". V zadnjih mesecih se je namreč v javnosti pojavilo kar nekaj takih primerov.

Dvojna merila etike in morale Zadnji v vrsti je primer poslanca Pozitivne Slovenije Boruta Ambrožiča. Poslanca so zalotili pri prepisovanju magistrske naloge. Ambrožič si je sicer naslov magistrske "pripel" že pred več leti, a kaj ko so mediji pred nekaj tedni pogruntali, da je bil večji del magistrske naloge prepisan. Tema magistrskega dela je bila azbestoza in hude bolezni na poklicnem mestu, Ambrožič pa naj bi po računalniški analizi, ki jo je izvedla za to pristojna družba, prepisal več kot 90 odstotkov celotne naloge (!). Skratka, raven plagiatstva na tako "visokem nivoju", da ga je drugod že zelo težko najti. Ambrožič sicer zanika, da bi šlo za plagiat, čeprav strokovne analize kažejo povsem drugačno sliko. V njegovi maticni stranki, Jankovičevi Pozitivni Sloveniji, so na dogajanje dokaj hitro reagirali in poslancu postavili pred jasno izbiro: "toplo so mu svetovali" odstop iz poslanske funkcije, v nasprotnem primeru pa naj bi ga izključili iz poslanske skupine in stranke. Rek-

li bi lahko, da je vrh stranke primerno in pravočasno reagiral na primer kršenja najosnovnejših pravil etike in morale. A kaj, ko imajo v Jankovičevi stranki še en podoben vroč kostanj, do katerega pa se ne opredeljujejo tako jasno. Gre za Marka Jakliča, direktorja Lekarne Ljubljana in ožjega sodelavca ljubljanskega župana. Tudi pri njem je bil ugotovljen magistrski plagiat in to s strani senata ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer je Jaklič magistriral. Do njegovega ravnanja pa v stranki niso bili tako kritični, tudi Jankovič se ni nič oglasil. Nasprotno, pred nekaj meseci, potem ko je afera Jakličevega prepisovanja že preplavila vse medije, so ljubljanski mestni svetniki samemu Jakliču mirne duše izglasovali nov mandat na čelu Lekarne Ljubljana, ki je med pomembnejšimi zdravstvenimi institucijami v prestolnici in je v 100 odstotni občinski lasti. Skratka, očitno je bilo za Jankoviča precej enostavneje napoditi "preprostega vojaka" Ambrožiča kot pa "generala in tesnega prijatelja Jakliča". Med prepisovalci Pozitivne Slovenije si posebno mesto nazadnje zasluži tudi nekdanji urednik Dela Mitja Meršol: njegov "greh" je sicer manjši. Diplomsko nalogo je sicer tudi on (bolj ali manj dobesedno) prepisal, a vir prepisovanja je bila njegova lastna knjiga, ki jo je napisal le kako leto pred tem.

Slovenija ne premore samo prepisovalce, ampak tudi ponarejevalce Prepisovalce in ponarejevalce pa ne najdemo samo v vrstah Pozitivne Slovenije. Odmevna sta bila še vsaj dva primera, ki jih povežemo s sedanjo vladno koalicijo. Največja koalicijska stranka SDS ima v svojih vrstah tudi poslanca Branka Mariniča. Nanj se je že

pred časom usul plaz polemik, da naj ne bi sam opravljal izpita iz nemščine na fakulteti. Skratka, nekdo drug naj bi namesto njega opravil sporni izpit. Tudi Marinič je te obtožbe zanikal. Stranka ga je na decembrskih predčasnih volitvah ponovno kandidirala kljub velikemu kaosu, ki se je dvignil na Mariničev račun v slovenski javnosti. Marinič je bil dejansko tudi ponovno izvoljen in sedi danes še vedno med izvoljenimi predstavniki slovenskega ljudstva. Sredi letošnjega aprila je na račun Mariniča prišla še obsodba s sodišča. Zaradi nepravilnosti pri izpitu iz nemščine so Mariniču dosodili pogojno pet mesecev kazni. Marinič se je na razsodbo pritožil, do pravomočnosti razsodbe pa se o primeru ne bo izrekala niti Mariničeva stranka, SDS. Tudi poslanec Marinič tako do nadaljnjega ostaja na svojem mestu. Še en odmeven primer te vrste je bil takoj po izvolitvi v sedanji parlamentarni sklic poslanec Desusa Ivan Simičič. Njemu očitajo, da naj bi ponaredil spričevalo srednje gostinske šole na Hrvaškem, na podlagi katerega se je vpisal na dodiplomski študij na ljubljanski univerzi (ter študij dokončal). Zgodbo so prav tako razkrili mediji, Simičičev spričevalo pa naj bi kot nepravilno opredelil tudi ravnatelj omenjene srednje šole, na kateri naj bi Simičič maturiral. Potem ko je Simičič straka Desusa dalj časa branila, ga je aprila izključila iz stranke, ker po njihovem mnenju ni bilo ustreznih dokazov, da je bilo spričevalo izvirno. Pa kako so se v teh primerih že oglašali v antičnem Rimu? Cicero je jezno rohnel "o tempora, o mores". Kaj bi šele bilo, ko bi se seznanil s prepisovalci današnjega časa!

Andrej Černic

Kratke

Poletje v Bukowci

Ekipe Društva Mladi Renče-Vogrsko že četrto leto zapored pripravljajo vedno bolj razpoznaven poletni festival Poletje v Bukowci.

Festival označuje strast do življenja in dobro voljo ter ekipnega duha, ki preveva mlade v naših krajih. V nekaj letih skupnih aktivnosti smo s prostovoljnimi delom prišli do zavidanja vrednih dosežkov. Zgradili smo igrišče za odbojko na mivki, prejeli nagrado za najboljši mladinski prostovoljni projekt v Sloveniji, pripravili edinstvene dogodke, ki so odmevali daleč naokoli, v naše goste pa že večkrat povabili mednarodno prepoznavne izvajalce.

Letos festival prinaša še daljše avgustovsko dogajanje in še bolj raznovrstno ponudbo za vse ciljne skupine obiskovalcev, tako mlajše kot starejše privrženice festivalske sprostivte. Dogajanje v Bukowci letos poteka od 3. do 31. avgusta.

Aktivno Poletje bo popestrjeno z brezplačnimi športnimi tečaji (pilates, zumba), ki bodo dvakrat tedensko, ob ponedeljkih in četrtekih, prvo izvedbo poletnega teka v Bukowci ter stalnicami: nogometnim in odbojgarskim turnirjem. Ustvarjalno Poletje bo prineslo prvi Art & Craft sejem pri nas, kjer se bodo lahko predstavili vsi, ki doma ali kako drugače z lastnimi rokami ustvarjajo čudovite in edinstvene okraske, nakit in druge izdelke. Zавabno Poletje pa bo seveda v znamenju nepozabnih koncertov najboljših domačih rock skupin (Zmelkoov, Bohem), priznanih domačih in tujih DJ-jev (Get Far (Italija), DJ Nadine (Madžarska), Paolo Barbatto, Mike Vale), Stand Up zabavljavec (Jonas Žnidaršič, Tin Vodopivec) ter letos tudi gledališke predstave najboljših žlahtnih komedijantov daleč naokoli (Iztok Mlakar s predstavo Sljehrniki) in vročega končnega večera z latino ritmi.

Na vročem Poletju prav tako ne bodo manjkali filmski in karaoke večeri ter različna predavanja. Program je, kot vedno, sestavljen tako, da bo zadovoljil vse okuse obiskovalcev in bo dostopen vsakemu žepu. Več informacij o programu in izvajalcih lahko najdete na uradni spletni strani festivala www.poletje.net.

Tičarjev dom na Vrščicu praznuje sto let

Tičarjev dom na Vrščicu, ki je ena najstarejših in najbolj obiskanih slovenskih planinskih postojank, praznuje stoletnico. Ob odprtju 4. avgusta 1912 je bila kočica, ki se je takrat imenovala Slovenska kočica, pomembna za narodno samozavest. Danes pa v koči, ki leži na prelazu Vrščic, prihajajo predvsem turisti.

Kot je na novinarski konferenci na Vrščicu pojasnil Branko

Bergant, predsednik Planinskega društva Jesenice, ki od druge svetovne vojne dalje skrbi za Tičarjev dom, so kočico pred sto leti zgradili člani takratne kranjskogorske podružnice slovenskega planinskega društva ob pomoči predsednika Josipa Tičarja, ki je bil oče planinstva v Gornjesavski dolini in soustanovitelj gorske reševalne službe.

Slovensko kočico, ki se je šele po Tičarjevi smrti preimenovala v Tičarjev dom, je 4. avgusta 1912 blagoslovil starosta slovenskega planinstva župnik Jakob Aljaž. Bila pa je protiutež takratni nemško-avstrijski Vossovi kočici na Vrščicu, ki se danes imenuje Erjavčeva kočica. Nemci in Čehi so namreč takrat imeli precej več sredstev, da so tudi v slovenskih gorah gradili planinske postojanke. Slovenci pa so kočice gradili predvsem ob velikem zanesenjaštvu in prostovoljstvu.

Leta 1966 je Planinsko društvo Jesenice ob stari koči zgradilo nov sodoben objekt, ponovno pa so morali člani društva za delo poprijeti leta 1975, ko je z vzhodnega pobočja Mojstrovke prihrumel ogromen plaz in porušil velik del objekta. Po opravljeni sanaciji so dom, ki je bil že tedaj priljubljena točka za planince in številne obiskovalce Vrščica, leta 1976 ponovno odprli.

Danes je Tičarjev dom sodobna in dobro obiskana planinska postojanka. Obiskujejo jo predvsem turisti, medtem ko se planinci raje ustavijo v bližnji Erjavčevi koči. Največ je tistih, ki z avtomobili ali motorji prečkajo Vrščic ali pa se nanj povzpnejo s kolesom. Kar 80 odstotkov gostov je tujcev. Vendar se večinoma ustavljajo zaradi gostinske ponudbe, medtem ko je nočitev relativno malo. Lani so v Tičarjevem domu, ki je odprt od maja do oktobra in ponuja 70 ležišč, našli nekaj čez 800 nočitev.

Posebnega praznovanja ob stoletnici Tičarjevega doma Jeseniško planinsko društvo ne pripravlja. "To je namreč povezano z določenimi stroški, trenutno pa ni situacija taka, da bi si lahko privoščili takšno razkošje", je pojasnil Bergant. V društvu pa se že pripravljajo na nujno investicijo v čistilno napravo, za katero bodo v letu 2013 ali 2014 odšteli od 25.000 do 35.000 evrov.

Razstava v miljskem muzeju Ugo Cara'

Od utopije do disidenstva

Do 12. avgusta je na ogled dragocena razstava o ruskem socializmu "Od Utopije do Disidenstva" (1951-1991) v miljskem muzeju Ugo Cara'. Občina Milje oz. njeno odborništvo za kulturo prvič predstavlja v Italiji izbor slik, plakatov, risb, grafik in uporabnih predmetov iz zbirke časnikarja Francesca Bigazzija, ki je bil 30 let dopisnik in tudi kulturni ataše italijanske ambasade v Sovjetski zvezi oz. Rusiji. Koordinatorica projekta je Barbara Negrinis, postavitelj razstave pa Massimo Premuda.

Možno si je ogledati tako tradicionalne portrete od Lenina in Stalina do herojev dela, kot tudi manj konvencionalne, npr. Lenin v družbi otrok in ribičev. Ze-

lo lepi so tudi izrisani portreti malih pionirjev. Prehod iz Sovjetske zveze v Rusijo preestrojke pa izpričujejo razne slike in kolaži disidentskih umetnikov, a tudi številni predmeti kot npr. kristalna vaza iz Gorbačova kabineta. Daleč od stereotipov kulta osebnosti in propagande

razstave s prostim vstopom: od torika do petka od 17. do 19. ure, v soboto od 10. do 12. in od 17. do 19. ure, v nedeljo samo od 10. do 12. Za informacije se lahko pokliče Občino Milje na tel. 0403360340 ali e-pošto ufficio_cultura@comunedimuggia.ts.it.

Davorin Devetak

sovjetskega režima preveva izbor, pri katerem je sodelovala ruska strokovnjakinja Tatjana Vilinbakhova, sla po poduhovljenosti, ki je tako značilna za rusko dušo. Urnik

Koncert: Ko starši plešejo in pojejo kot mladostniki!

V Gradežu so Simple Minds navdušili

V soboto zvečer, 28. julija 2012, je v Gradežu igrala svetovno znana skupina Simple Minds, ki je s koncertom dokazala, zakaj je prodala v svoji zgodovini več kot 40 milijonov plošč.

Občina Gradež je s sodelovanjem dežele Furlanije Julijske krajine organizirala koncert v sklopu festivala Avtorski koncerti. Oder je bil postavljen na nasipu Nazario Sauro tik ob občinski palači s prekrasnim pogledom na morje, kar je še bolj pripomoglo k lepemu vzdušju izjemnega števila ljubiteljev legendarne škotske skupine. Škotska rock-pop skupina Simple Minds sicer neprekinjeno nastopa že od leta 1977, pravi uspeh pa je dosegla komaj v 80. letih prejšnjega stoletja s ploščo New Gold Dream. Njihova glasba predstavlja prav "sound" tega obdobja in za nekatere tudi njihovo mladost, kar se je v Gradežu lepo videlo, saj je na koncert prišlo več kot 1500 štirideset in petdesetletnikov, ki so razposajeno plesali ob zvokih

Simple Minds zaigrali pet najboljših pesmi iz petih najboljših albumov.

Vse vstopnice so bile razprodane v nekaj dneh že pred časom; koncertu so prisluhnili tudi tisti, ki niso bili "na prizorišču". Koncert se je začel točno ob 21.30, ko so se oglasile prve note pesmi *I travel*.

Pravo vzdušje pa se je začelo pri pesmi *Waterfront*, ko so ljubitelji skupine Simple Minds do-

ponudil izjemen šov. Tudi dodatka se rokerji iz Škotske niso branili, kar je poslušalce izjemno razveselilo.

Pevac Jim Kerr, ki je tudi danes "front man" skupine Simple Minds, kitarist Charlie Burchill, basist Ged Grimes, bobnar Mel Gaynor in klaviaturist Andy Gillespie so tudi v Gradežu dokazali, da so Simple Minds skupina, ki je še kako zaznamovala rock in new wave glasbeno sceno

besedno ponoreli. Isti učinek so imele tudi druge pesmi, kot so

med leti 70. in 80.

Koncert se je končal z uspešnicama *Sanctify Yourself* in *Alive and Kicking*, pri katerih je množica poslušalcev navdušeno prepevala in plesala, kot je plesala v mladosti.

Za nas, najmlajše (bilo nas je zelo malo!), je bil koncert izjemno lep, ker smo lahko v živo spoznali legendarno skupino Simple Minds, imenitno pa smo se zabavali tudi zato, ker smo videli celo generacijo naših staršev, kako je (na drugačen način kot mi!) plesala in prepevala vse pesmi škotske skupine!

Ko so Simple Minds zapeli svetovni hit *Don't You*, je bilo več kot opazno, da fantje na odru uživajo še danes tako, kot so v mladih letih!

In mi smo z njimi!

Tina Paljk

skupine iz njihove mladosti. *Tour 5x5*, kot se je koncert imenoval, je ponudil poslušalcem kar dve uri odlične glasbe, saj so

Don't you, Celebrate in Love song. Pevac Jim Kerr je kot mladenič obvladoval oder in prisotnim

danes tako, kot so v mladih letih!

Maturantka Natalia Ciccone ob končani gimnaziji v Celovcu

Pred kratkim so v Celovcu opravili 50. maturo na Zvezni gimnaziji in zvezni realni gimnaziji za Slovence. Z odliko jo je opravila tudi Natalia Ciccone iz Saržente/Sorzento pri Špetru.

Za študij v Celovcu so se sicer odločili njeni starši, ob koncu te izkušnje pa tudi sama priznava, da je bila to prava izbira. V koroško prestolnico se je preselila že pri 12 letih, kar je bilo vsekakor težko. Navaditi se na nov prostor in ljudi ni bilo lahko, a na koncu ji je uspelo. Benečije ni nikoli zapustila, a se je, kot pravi, samo za kratek čas oddaljila, zdaj pa se je vrnila. Dvojezična šola v Špetru jo je, kot sama pravi, dobro pripravila na slovenski študij, čeprav je v Celovcu obiskovala razred "Julius Kugy", kjer so učni jeziki celo štirje: slovenščina, nemščina, italijanshina in angleščina. Natalia je prepričana, da so znanje, govorjenje in razumevanje jezikov prihodnost, zato jih toplo priporoča vsem mladim. Bivala je v slovenskem mladinskem domu, v stiku

je bila predvsem s pripadniki slovenske koroške manjšine, a tudi z Avstrijci in Italijani. Izkušnja je Nataliji dala evropska obzorja. Kot sama pravi, bi nadaljnji študij v Italiji pomenil korak nazaj, zato se zdaj odloča za medicino med Slovenijo, Avstrijo in Nemčijo, naprej pa bo morda na vrsti celo Amerika. Študijska in delovna pot bo Natalio ponesla v svet, kar pomeni, da se bo neizbežno oddaljila od rojstne Benečije. Natalia pravi, da se bo vedno vračala domov k staršem, družini in domačim krajem, morda jo bo zdravniška pot zanesla v Videm, kdo ve. V maturitetni nalogi je raziskovala slovensko manjšino v Benečiji in odkrila, da je stanje kljub vsemu pozitivno. Veliko se v Benečiji dela za slovenski jezik, kulturo, bolj so aktivni in zgodovinsko osveščeni. Natalia misli, da se bo slovenska prisotnost na Videnskem z dvojezično šolo, gledališčem in Glasbeno matico okrepila in utrdila v bližnji prihodnosti. / JŠ

Po podatkih italijanskega statističnega urada V Italiji junija rekordno veliko brezposelnih

Stopnja brezposelnosti se je v Italiji junija okrepila na 10,8 odstotka. V šestem mesecu je bilo v tretjem največjem gospodarstvu v območju evra brez dela rekordno število ljudi, je objavil italijanski statistični urad. Italija je junija zabeležila skoraj 2,8 milijona brezposelnih, kar je 37,5 odstotka več kot v enakem obdobju la-

ni in 2,7 odstotka več kot maja letos. Stopnja brezposelnosti med mladimi, starimi med 15 in 24 let, je bila junija

34,3-odstotna, kar je en odstotek manj kot maja. Italija je sedaj v recesiji. Ker ima zelo visok javni dolg, je tehnična vlada Maria Montija od svojega nastopa vpeljala stroge varčevalne ukrepe.

Apple krepí tržni delež Trg tablic tudi v drugem četrtletju z dinamično rastjo

Proizvajalci tablic so v drugem letošnjem četrtletju dobavili skoraj 25 milijonov enot, kar je 33,6 odstotka več kot v prvem trimesečju in 66,2 odstotka več kot v enakem obdobju lani, kažejo prvi rezultati tržne raziskave mednarodne tehnološke analitske hiše IDC. Najuspešnejši tržni igralec ostaja ameriški Apple, ki še krepí tržni delež.

Ameriški velikan je tako v drugih treh mesecih leta dobavil dobrih 17 milijonov ipadov, kar je nov četrtletni rekord. Prejšnjega je postavil v zadnjem trimesečju lani, ko je dobavil 15,4 milijona teh daleč najbolj priljubljenih tablic. V medletni primerjavi je Apple v drugem četrtletju dobavil za 84,3 odstotka več ipadov. Applov tržni delež se je v pri-

merjavi s prvim četrtletjem zvišal z 61,5 na 68,2 odstotka. "Ogromna večina potrošnikov

drugem četrtletju dobavil malo manj kot 2,4 milijona tablic Galaxy, kar pa je vseeno za skoraj 118 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Samsung je svoj tržni delež glede na prvo trimesečje okrepil s 7,3 na 9,6 odstotka.

Amazon se je pobral po zelo slabem prvem četrtletju in prodal dobrih 1,2 milijona tablic Fire. Te sicer prodaja le na ameriškem trgu. V luči omejenega območja prodaje je Amazonov tržni delež le petodstoten.

Še nižje na lestvici sta tajvanska Asus in Acer s 3,4-odstotnim oziroma 1,5-odstotnim tržnim deležem. IDC pričakuje, da se bo konkurenca na trgu tablic v drugi polovici leta ob vstopu v predpraznično nakupovalno sezono še okrepila, pri čemer bodo na voljo tablice z Applom, Googleom ali Microsoftom operacijskim sistemom. Takšna velika izbira bi lahko koristila Applu s svojim preizkušenim proizvajalcom ali pa kupce celo odvrnila od nakupov, ocenjujejo v IDC.

pri nakupu raje izbere ipade kot izdelke konkurence", so poudarili v IDC. Daleč za Applom je namreč južnokorejski Samsung, ki je v

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. avgusta, ob 14. uri.

Koga ljubiš najbolj, skrivnostni človek, povej? Očeta, mater, sestro, brata?

Nimam očeta in matere, ne sestre, ne brata.

Prijatelje?

Izusti si besedo, ki mi je njen pomen ostal do danes neznan.

Domovino?

Ne vem, na kateri strani leži.

Lepoto?

Rad bi jo ljubil, ko bi bila božanska in nesmrtna.

Zlato?

Sovražim ga, kakor ti boga sovražiš.

Ej, kaj pa torej ljubiš, čudni tujec?

Ljubim oblake... oblake, ki romajo... tam doli... tam doli... čudovite oblake

Charles Baudelaire

Baudelairejevo poezijo Tujec sem že večkrat delila s prijatelji na Facebooku, že dolga leta pa jo znova in znova prebiram, kajti v njej so zapisana čustva, ki jih nosim v srcu. Spominjam se je iz najstnikskih let, ko sva jo z neločljivo prijateljico Lidijo prebirali na Oberdankovem trgu ali na prenatrpanih tržaških avtobusih na poti iz šole domov. In sanjali o oblakih v sivini, kjer zanje ni bilo prostora. Nekako sva se že tedaj zdeli drugačni, čudaški, morda ravno zato, ker sva ljubili poezijo in požirali knjige ... Predvsem med počitnicami, ki so jih drugi preživljali ob morju ali ob klepetu s prijatelji.

Od tedaj je minilo že nekaj dese-

Kot oblaki na nebu Tujec

tletij, jaz se še vedno počutim tujca, skoraj povsod, predvsem pa med ljudmi, ki me obkrožajo. In v času, ki ga živim. Nekako kot tujec, o katerem je pred toliko leti pisal Baudelaire.

Nekako se spoznam že v prvih verzih, ne ker bi mame, ki je edina še živa, kajti očeta sem izgubila pred petnajstimi leti, ne imela rada. Pomagam ji, kolikor morem, dejansko pa sama dobro vem, da nisem družinski človek. Morda, ker določenih navad pri nas ni bilo. Recimo poljubov, objemov, praznovanj ob rojstnih dnevih. Pa čeprav smo se imeli radi, nismo živeli tistega običajnega družinskega življenja, ki so ga ljudje vajeni. Nekoliko zaradi navade, nekoliko zaradi problemov v odnosih med starši, ki so pozneje ostali v moji podzavesti. In nedelje, praznike, rojstne dneve sem praznovala in še vedno praznujem sama, no, sedaj z možem, najraje v naravi. Ker hrupa in pojedin ne maram, ker vem, da so včasih tudi objemi prazni. Pa tudi pravega zaupanja med mano in starši ni bilo, žal, verjetno zato, ker sta bila onadva preveč sramežljiva in zaprta, jaz pa preveč vihrava, radoživa in povsem drugačna od njiju, predvsem od mame.

V prijateljstvo verjamem, a ravno to najbolj boli. Ker vem, da

prijateljem vedno zmanjka časa, da bi bili v najtežjih trenutkih s tabo, da bi znali poslušati, da bi cenili roko, ki jo začutiš na rame. Morda to sploh ni hudobija, a pomanjkanje časa, hitenje, družba, ki nam jemlje zasebnost in medčloveške odnose. V taki družbi postajajo tudi prijateljski odnosi vse bolj površni in bežni, časa za pogovor je vse manj in vsak dan smo bolj sami.

Domovino sem dolgo nosila v srcu, verjela vanjo, ker je bila daleč, nekako kot tisti oblaki, ki jih na nebu ne moreš ujeti. Tujec sem bila tam, kjer sem se rodila, in upala sem, da obstaja beseda doma. Pa je nisem nikoli našla, niti doma niti domovine. Morda sem jo našla v naročju gozdov in gora, v modrini jezer in hitenju rek, tam, med travami, ki mi nudijo naročje, med ljudmi ne, tudi v domovini sem tujec. In z žalostjo v srcu bi hotela znova na pot, za oblaki in za vetrom v iskanju tistega, kar je po dolgem tavanju našel Siddharta. Občutek imam, da ni več domovine v srcu ljudi, sta samo pohlep in odtujenost. Nekateri imajo domovino zato, da jo izropajo, da ji izključijo oči in ubijajo lepoto, drugi, da zanjo ubijajo in sovražijo ... Jaz je nimam, razen neba in oblakov na njem in večne želje po odhajanju.

Lepota, ki jo je ustvaril človek in v katero odeva sebe in svojo praznino, je meni tuja, daleč od mojih podob in sanj. Prijatelji mi včasih dobrohotno govorijo, naj si kupim vsaj hlače, da ne bo

lukenj na njih, ličenja ne maram, oblek tudi ne, zemeljski lepoti ni nikoli uspelo, da bi me vklenila v svoje okove. Lepe so mi le divje cvetke med travami, pisane barve ptic, bele stene gora in morje brez konca. Ljudi pa cenim samo zaradi srca, nikoli zaradi oblek ali videza.

Weissensee

Sicer sem bila v mladih letih drugačna, nisem marala svoje podobice in zavidala sem lepim, vitkim dekletom. Potem se mi je zaiskriilo in sem razumela. Zaradi odkritega prijatelja, ki mi je pomagal v stiski, pri popravilu hiše. Za tvoj nasmeš bi storil vse, mi je povedal, samo da bi bil vedno zarisan na tvojem licu in bi vsem nam lepšal dneve. In sem razumela, da ni lepota tisto, kar lahko nudiš sočloveku.

Denar ... denar sovražim, pa če-

prav vem in priznavam, da brez njega ne gre. Ampak vem, da ubija prijateljstvo, podira družinske vezi, uničuje človeka v nas. Pri nas doma denarja ni bilo nikoli, moji starši so bili zadovoljni z malim in moja mama je z najnižjo pokojnino še vedno eden izmed najsrečnejših ljudi,

nega kupujejo in preprodajajo, se drugi celo življenje trudijo in borijo za golo preživetje. Na koncu ostanejo brez vsega, vidijo, kako je vse njihovo delo propadlo zaradi lakomnosti posameznikov, ne vedo več, kako naprej, ne upajo si pogledati v oči svojim otrokom. Tisti, ki se igrajo z bogastvom in našimi življenji, Boga ne poznajo, nikoli ga niso poznali, sovražijo ga tako, kot jaz sovražim njihov pohlep. Tisti, ki so izgubili vse, pa so izgubili tudi Boga, ker ne morejo več verovati, ker je bolečina prehuda in krivica preveč okrutna. Denar in bogastvo sta ubila našo vero, naše sanje, naš čas in besede. Ostali smo brez vsega in sami. Kot tujec med množico, ki se peha za lepimi avtomobili in kričavimi dobrinami, gledam življenje, ki mi polzi iz dlani, hočem ga ujeti, največje bogastvo je, a je dandanašnji brez cene in brez vrednosti.

In bežijo, tako hitro bežijo dnevi in meseci, tako hitro beži vse to, kar je lepega, kot oblaki, kot oblaki na nebu med skalami, na obzorju nad morjem. Sedim v čolnu, ki polzi po jezeru, in gledam bele oblake, ki se zrcalijo v vodi. Modro je nebo in modro je jezero. Te oblake ljubim, ker jih ne morem ujeti, a vendar vem, da so, na vseh mojih obzorjih, v vsakem mojem jutru in vedno, ko otožnost prinaša večere. Oblaki so kot sanje, spremljajo nas od rojstva do smrti, a samo nekateri vemo zanje.

Suzi Pertot

Kras med Štanjelom in Devinom

Ponatis dragocene čezmejne publikacije

Vroke smo prejeli izredno zanimivo publikacijo, ki je na pobudo občine Komen izšla že leta 2004, novembra lani pa je doživela že tretji ponatis v nakladi 1000 izvodov. Zbornik *Kras med Štanjelom in Devinom* predstavlja pomembno obogatitev za čezmejni prostor med komensko in devinsko-nabrežinsko občino in je tudi sad čezmejnega dela. Zgodovinarka, etnologinja in kulturna antropologinja Jasna Fakin je zbrala skupino poznavalcev tega prostora in sestavila lično, z informacijami in slikovnim gradivom bogato knjižico, ki podrobno prikazuje naravo in način življenja kraškega prebivalstva: zgodovino, etnologijo, umetnost in druge zanimivosti. Kras se v njej bohoti z vsemi obrazy. Preko naravoslovne slike in zgodovinskega pregleda

darske dejavnosti, domače obrti, kraško arhitekturo, hiše in gručasta naselja, šege in navade, praznovanja in kuhinjo ter likovno umetnost. V drugem delu sto strani debele knjige sle-

di predstavitev vaških skupnosti obeh občin, dokaz temeljito opravljenega dela. Med vsemi in občini Devin-Nabrežina se veselo pomikamo od Trnovce in Praprota do Šempolaja, preko Prečnika s postankom v Slivnem proti Mavhinjam in Cerovljam tja do Medje vasi in Štivanu, pa spet nazaj v Vižvlje,

di predstavitev vaških skupnosti obeh občin, dokaz temeljito opravljenega dela. Med vsemi in občini Devin-Nabrežina se veselo pomikamo od Trnovce in Praprota do Šempolaja, preko Prečnika s postankom v Slivnem proti Mavhinjam in Cerovljam tja do Medje vasi in Štivanu, pa spet nazaj v Vižvlje,

si želi pristnega Krasa, temveč tudi domačina, pa naj bodo Slivenci ali Komenci. Ali ste kdaj obiskali najobsežnejšo dolino na Krasu, Lišček, vojaško avstro-ogrosko pokopališče v Šiščku, stopili na slivenski gradec pri Sv. Antonu ali na "borjač" Pirčeve domačije, občudovali "gospotki" portal iz leta 1776 v Praprotu? Kaj pa jama Pod kalom ali vižoveljski previs, kjer so našli najstarejše ostanke kosti izpred 700.000 let, staroslavno cerkev sv. Ivana ali ostanke nekdanjega svetišča boga Mitre v Štivanu? Zbornik vam bo pomagal pri tem in še marsičem.

Dragocena publikacija je nastala v čezmejnem evropskem projektu PHARE-CBC Slovenija/Italija:

Razvoj turizma in s turizmom posredno povezanih dejavnosti; poleg dveh občin sta k delu pristopila tudi SKD Igo Gruden iz Nabrežine in OŠ Antona Šibelja Stjenka iz Komna. Med avtorji besedil so tudi kulturna delavca Zvonko Legiša in Vera Tuta Ban ter biologinja Marinka Pertot. Za izvod se lahko obrnete na občino Komen ali SKD Igo Gruden v Nabrežini.

Ko smo že pri relaciji Štanjel-Devin, naj spomnimo, da v poletnih mesecih, in sicer od 25. junija do 31. avgusta ob sobotah, nedeljah in praznikih, vozi redna avtobusna linija med tema krajema s postanki v večini vmesnih vasi. Odhod iz Štanjela je ob 9., 14. in 19. uri, iz Devina pa ob 10.10, 15.10 in 20.10. Več informacij na: www.krascarso.com.

Jernej Šček

spoznamo pomembne osebnosti tega ozemlja: mahajo nam Fabiani, Mahnič, Čehovin, Spacal in Štrekelj, Gruden in Rebutla. Človek se prav zamisli ob poglavju *Kras in ljudje*, v katerem spoznamo tradicionalne gospo-

Sesljan in "prestolnico" Nabrežino. Informacij je ravno prav: predstavitev, dostop, zgodovinski podatki, znane osebnosti, znamenitosti, turistična infrastruktura in druge zanimivosti poučijo ne samo turista, ki

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

122

Pred dnevi sem med enim tistih svojih večnih "Kaj sploh počnem tukaj?" zavil v goriško slovensko knjižnico Damirja Feigla, kjer so me pričakala prijazna dekleta, vstopil sem, da bi jih pozdravil, zelo rad imam namreč punce, ki imajo rade knjige, pa čeprav moram priznati, da sem sam slab uporabnik knjižnice, ker imam raje knjige doma, še sposojam si jih zelo malokrat, zadnje čase mi jih pravzaprav prinese v branje samo prijatelj Andrej, ki mi jih samo odloži na mizo, kar pomeni, da bi po njegovem moral tisto knjigo prebrati. Je pa Andrej kot mlad goriški duhovnik eden redkih nadaljevalcev plemenite tradicije sloviten primorskih duhovnikov, ki so nam pod fašizmom ter kasneje komunizmom bili svetilnik, a tudi opora, predvsem pa so bili tisti tihi tkalci bogatih vezi in vnašanja kulturnih vrednot iz romanskega sveta v pretežno germansko obarvano slovensko mišljenje matične države. Andrej se je namreč odlično naučil italijanskega jezika, ja, tudi on je pri (skoraj) tridesetih letih eden tistih goriških izobražencev, ki so se italijansko imenitno naučili ob gledanju risank v zgodnjem otroštvu. Zakaj na Slovenskem ni nobene raziskave, ki bi preučila ta fenomen, ne vem, kot tudi ne vem, zakaj je dobro, da se danes v obmejnem pasu z Italijo v šoli ne učijo italijansko. Sam sem trdno prepričan, prav iz zgleda sloviten primorskih duhovnikov, ki so se šolali v slavnem goriškem semenišču, tej naši nikdar dovolj opevani kovnici sožitja, dobrega, lepega, da so naši primorski duhovniki v ves slovenski narod vnesli izjemno veliko dobrega prav iz italijanske kulture. Že stokrat sem napisal, pa bom še enkrat: soseda se bojši, če ga ne poznaš! Primorske duhovnike so označevale izjemna širina, razgledanost, plemenita "mekkost", ki je lastna visoki italijanski kulturi in se bije z germansko zadrtostjo. Meni je še danes žal, da ob meji ni semenišča, teologije, tudi univerze, na kateri bi se šolali v vseh treh jezikih naše Goriške, v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku. Tudi tisti italijanski duhovniki, ki so se šolali skupaj s slovenskimi, da ne govorim o Furlanah, so imeli do nas čisto drugačen odnos, kot ga imajo danes tisti, ki nas ne poznajo! In sem zato Andreja vesel, ko vidim, kako pridno kupuje poleg slovenskih tudi zahtevne italijanske knjige, čeprav sem mu pred dnevi prostodušno priznal, prinesel mi je neko zahtevnejše branje o stranpoteh v naši družbi, da se mi je zadnje tedne "branje ustavilo".

"Bo že, ne skrbi, to ni problem!" je zabundal. Knjig si namreč ne sposojam, ker obstajajo določeni roki vračanja, v Sloveniji so tu še globe in čisto stroge, kalvinistične metode, ki so me od nekdanj motile, še posebej pa me motijo od takrat, odkar je naš Luka doma nekam založil neko knjigo iz knjižnice Franceta Bevka in smo jo dolgo iskali, a našli šele takrat, ko se je globe nabralo že za ceno knjige. Rezultat je ta, da me sedaj Luka vpraša, ali lahko knjigo kupim... O tem, da sem ob tej zgodbi doma ponovno prejel lekcijo o tem, kako se ne smem izražati, raje ne bi. Me pa tolaži dejstvo, da je znanstveno dokazano, kako (občasno) izražanje grdih misli na

sočen način pomaga. Kdor ne verjame temu, naj se pozanima, znanost je tudi to dokazala. Stroka torej ve! Vsaj enkrat mi je bila v pomoč, pa čeprav mi tega noče nihče, vsaj doma ne, verjeti, ko potegnem na dan svoj bogati arzenal, ki ves izvira iz južnih krajev.

"Glej ga, mojstra!" se je iz notranjih prostorov knjižnice prikazal Mitja Volčič, ki na jesen življenja ne more brez Gorice, čeprav je videl ves svet, kot poliglotal govoril z domala vsemi, ki so v minulem stoletju kaj pomenili, bil direktor italijanskega informativnega središča RAI, poslanec, evropski poslanec, predvsem pa človek, ki je še danes legenda v italijanskem svetu, kajti dolga leta je poročal iz za železne zaves. Rad ga občasno srečujem, predvsem zato, ker mi je vseh njegovih ironij, ta njegov "mojster" spada v zakup, predvsem pa zato, ker ogromno ve, ker je živel in ni naključje, da mi je takoj po pozdravu dodal: "Veš, sem prebral, kar pišeš v zadnji številki Novega glasa, vseč mi je, ko si napisal, da si socialistični otrok in da zato ne smeš v nakupovalne centre, ker bi sicer vse pokupil".

In Mitja se je spomnil, kako je sam sredi Moskve v časih Sovjetske zveze sredi vročega julija stal v vrsti in kupil smučke, a je njegova gospa, ko sta prišla v Italijo, v trgovini kupila vrsto škotel in jo je vprašal, zakaj jih je kupila, žena pa mu je preprosto odvrnila: "Ma, Mitja, zato, ker so jih imeli!". Mitji sem rekel, da naju dekleta ne razumejo, in sem mu zato predlagal, naj jim raje kaj pove, že ko smo v knjižnici, kaj o svojem srečanju z Markusom "Mišo" Wolfom, legendarnim vohunom iz nekdanje Demokratične republike Nemčije, ki je bil kasneje tesen sodelavec Gorbačova, ko je le-ta dokončno sesul komunizem.

"Punce, naš Mitja je edini Slovenec in eden redkih, ki je govoril z največjim vohunom minulega stoletja", sem rekel. "Veš, ne, Jurij, da je v Le Carre'jevem romanu on Karla"? se je pozanimal knjigožer Mitja, ki ga moji italijanski prijatelji poznajo kot Demetria Volčica in so mi nevoščljivi, ker ga poznam, a jim pravim, naj stopijo do Gorice in gredo po mestu, v knjigarne, pa ga bodo mogoče srečali, svetujem jim, naj ga ogovorijo, ker je prijazen...

Seveda sem vedel, seveda vem, le njegovih knjig, ki so izšle v nemščini, ne morem brati in razpoložnemu Mitji sem priznal, da nisem imel te sreče, da bi se lahko dobro naučil nemško.

"Vsako leto, ko je umrl eden od njegovih prijateljev, je napisal knjigo o njem", je še dodal Mitja. Odveč je bilo povedati, da so bili prijatelji Miše Wolfa vsi vrhunski vohuni.

Moral sem naprej, v uredništvu me je v računalniku že čakalo pisemce prijazne Sare, ki mi je poslala fotografijo Miše Wolfa z našim Mitjo Volčičem, zraven je še pripisala, da ji "Mitja pravi, da je bil Miša tesen Gorbičev sodelavec".

Ko sem se pozno zvečer spraševal, kaj bi bral, sem samodejno poiskal knjigo Johna Le Carre'ja in vzel v ponovno branje njegovo knjigo o Smileyju in Karli, eni najlepših vohunskih zgodb vseh časov.

S 3. strani

Etične vrednote ....

Zdajle bom povedal nekaj besed, ki zagotovo ne bodo zveneje politično korektno. A od človeka, ki zastopa ustanovo, prosim, v prvi vrsti politično korektnosti. Izrazil bom svoje zgražanje nad tem, kar opazujemo že nekaj mesecev. Varnostni svet OZN je zmanjšan ustaviteljski zločinski pomore civilnih prebivalcev Sirije, za katere je odgovoren režim Basharja Al-Asada. Trikrat zapored sta sprejetje resolucije o ustavitvi tega norega hudodelskega pobiranja, celo klanja moških, žensk in otrok z vetom preprečili Rusija in Kitajska. Razlogi za varovanje superzločincev so strateške in materialne koristi. Če mislimo z boljšim jutrišnjim svetovnim redom resno, bi morali proti imenovanim državam ukrepati. A deležni nista niti besednega neodobravanja.

V nadaljevanju bom ponovno odstopil od politične korektnosti. Sprašujem se, kako si bomo v globalni družbi delili omejene planetarne vire, če niti od daleč nimamo podobnih etičnih standardov, na primer glede varovanja planetarne narave. Samo za primer: Skrajno neetično je zlorabljati stisko in naivnost revnih Afričanov in za smešen denar kupovati od njih obdelovalno zemljo, na kateri že zdaj s težavo pridelujejo svojo skromno hrano. Znano je, da to počnejo Kitajci. A moralne moči, da bi to preprečili, Zahod nima. Preveč podobnega ima na vesti iz ne tako davnih časov kolonializma, preveč ima tudi današnjih grehov. Spomnimo se na naglo rastoče nove farme za pridobivanje biodizla na Skodo pridelave hrane. Ta pa postaja vse dražja in najrevnejšim lačnim vse teže dostopna.

Zakaj govorim slovenskim romarjem o svetovnih zadevah, na katere nimamo vpliva? Ker mnogi želimo ravnati prav, pa smo se znašli znotraj velikih združb, ki jih ni sram neetičnega vedenja. Že samo s pasivno navzočnostjo smo del sistema, ki dela grde stvari. V današnjem globalnem svetu to velja še bolj. Morda bi morali začeti graditi na skupnih zdravih temeljih. Nekaj jih je, in to so moralne vrline, to je spoštovanje, ki ga ljudje vseh ras, religij in kultur že skozi mnoge rodove, skozi tisočletja gojimo do teh vrlin. Odnos do etičnih pravil je lahko tudi racionalen. Takrat ne pomeni več kantovskega nezmožljivega notranjega nagiba, da se človek opredeli v skladu z etičnim

Lojze Peterle (foto JMP)

zakonom in da tako tudi ravna. Racionalne opredelitve ne temeljijo na nagibu, ampak na razmisleku. Tam pa je vedno prostor tudi za drugačne, vzporedne razmisleke, ki to tale, češ, saj drugi ne bodo opazili, če bom malo poskrbel tudi za lastne koristi. Le na videz je vseeno, kaj je motiv za pravo ravnaje. Ali je to notranja etična nujna, ali je religijska zapoved, ali je zakonska regulativa, ali je strah pred kaznjivo. Od teh štirih motivov sta notranja potreba po etičnem vedenju in versko prepričanje zagotovo več vredna, bolj vseobsegajoča in bolj trajna pred spoštovanje zakona in strah pred kaznjivo. Eno pa je gotovo res. Brez poprave vedenja na ravni posameznika, naroda in svetovne skupnosti je sedanja civilizacija obsojena na konec. Ko-

nec, ki bo s seboj potegnil tudi dobršen del planetarne žive in nežive narave.

Logika nereguliranega svobodnega trga, brezobzirna tekmovalnost in vgrajena zakonitost kapitalističnega sistema, ki terja vse hitrejši gospodarski razvoj v nedogled, nedvomno vodijo proti katastrofičnemu koncu. Ni videti, da bi kdo že imel pripravljen moder, splošno sprejemljiv in uresničljiv odgovor na ta eksistenčna svetovna vprašanja.

Ko na tak odgovor še čakamo, pa je pametno že ravnati, kot da ga imamo. Na ravni posameznika in celo naroda so stvari preglednejše, kot so globalno. Tu pa ni veliko ugotovljivega: vložiti je treba nov napor, morda kar v vse štiri prej navedene motive za pošteno ravnaje. Še največ morda lahko naredimo na podlagi prvega: to je večanje zavesti o nujnosti etičnega vedenja.

Za to sta dve možnosti. Ena je samovzgoja in pospeševanje etične kulture med ljudmi. To je naloga, ki jo danes vse več ljudi jemlje resno. Etična vprašanja vse bolj prodirajo v javno razpravo. Drugo pa je vzgoja otrok in mladostnikov v spoštovanju etičnih in humanističnih vrednot. Dolgoročno lahko naredimo največ pri otrocih. Dovolite mi nekaj besed o tem.

Na SAZU že nekaj časa razmišljamo o potrebi po nacionalnem projektu za vrnitev vzgojnih in etičnih vrlin v slovenske šole. Znano je, da so bile te vrline v šolstvu skozi desetletja zanemarjene, celo namerno izločene. Medicinska in psihološka opazovanja razvoja otrokovih spoznavnih in drugih duševnih sposobnosti so pokazala presenetljive zakonitosti. Prikrajšanje za potrebne vzgojne izkušnje v kritičnih obdobjih razvoja in odraščanja dobesedno poškoduje otrokove možgane. Govorim o odmiranju neuporabljene nevronov in izginjanju mednevron-

otrokove možgane v predšolski dobi. Tedaj se mora otrok srečati z omejitvami svobode, z oziranjem na soljudi, s potrebo po sočutju, s prvimi etičnimi nauki, ki jih že tisočletja sporočajo basni in pravljice. V naslednji, tretji dobi, v času osnovne in nato srednje šole, je treba otrokom privzgojiti občutljivost za razločevanje med dobrim in zlim in sprejemanje dobrega. A še tedaj se vzgoja in pouk te vrste ne smeta končati. Študentje na

Jože Trontelj s soprogo, Peter Stavanja in prof. Tomaž Pavšič (foto JMP)

univerzi se morajo naučiti bistvenih vrlin poklicne etike, kandidati za doktorje znanosti pa morajo spoznati ključne zakonitosti etičnega pridobivanja in uporabe znanstvenih dognanj. Vsega tega moramo dati otrokom in mladim v prihodnje veliko več, kot so dobivali doslej.

Nalog torej ne manjka, od dobe dojenčka, prek vrtca, osnovne in srednje šole do univerze in doktorskega študija. Začeti pa je treba, kot je samo po sebi razumljivo, pri starših in učiteljih. Staršem je treba dati ne samo dobro orientacijo, ampak tudi dovolj priložnosti, da izpolnijo svoje starševske dolžnosti. Delodajalci, ki preobremenjujejo svoje zaposlene s pogosto nepotrebnim nadurnim delom, morajo vedeti, da kradejo njihovim otrokom čas in priložnosti za vzgojo, nekaj nepriemerljivo pomembnejšega, kot so delodajalčevi delovni načrti, nekaj, česar pozneje ni več mogoče nadomestiti. Učiteljem pa je treba vrniti ugled. Imamo vsaj eno zamisel, kako se to stori. Po-

večati je treba njihovo samostojnost, vrniti jim priložnosti, da uveljavijo svojo ustvarjalnost. Obnoviti je treba njihovo avtoriteto. Samo tako bo učitelj lahko izpolnjeval svoje drugo pomembno poslanstvo: biti zgled, ob katerem se oblikujejo osebnosti mladih ljudi. Kar sem rekel prej o prikrajšanju dojenčkov in predšolskih otrok pri času, ki ga z njimi preživijo starši, velja tudi za čas, ki ga lahko posameznemu otroku v vrtcu namenimo vzgojiteljice in vzgojitelji in velja v šolski dobi za učitelje. Še več. Ta zakon-

itost seže prav do univerze. Pred leti so primerjali mlade zdravnike, ki so pravkar končali študij na mali, a elitni univerzi Cornell v državi New York z diplomanti večjih medicinskih šol. Pokazalo se je, da so oboji imeli približno enako temeljito medicinsko znanje. Velika razlika pa je bila opazna pri odnosu do stroke in do bolnikov. Novi zdravniki s Cornell so imeli svoj poklic pomembno bolj radi, do bolnikov pa so imeli veliko boljše odnos kot kolegi z večjih kolidžev. Raziskovalci so razlike pripisali velikosti letnikov. Na Cornellu so letniki majhni, študentje imajo veliko več učiteljev in tutorjev, kar 9 na enega študenta. Zanimivo bi bilo raziskati, ali velikost skupin in velikost razredov v osnovni in srednji šoli kaj vplivata na odnos otrok do

osebnega poštenja in etike, posebej pa na sposobnost empatije, vživljanja v kožo drugega. Da ne bom napačno razumljen: govorim o razvitem delu sveta nasploh, ne le o položaju v Sloveniji. Kako pomembna je že predšolska vzgoja, je prva zares zgovorno pokazala Perryjeva raziskava na dveh skupinah afroameriških otrok iz 60. let prejšnjega stoletja, ki so jih potem opazovali skozi več desetletij. Ena je hodila v vr-

tec, druga pa ne. Razlike v nadaljnjem razvoju so se pokazale že v otroštvu in adolescenci: šolski uspeh je bil veliko bolj pri skupini iz vrtcev. Višja je bila tudi raven inteligentnosti! Razlike so se pokazale tudi v odrasli dobi: Skupina iz vrtcev je imela boljše službe in večji zaslužek, do 40. leta je doživela bistveno manj aretacij. Dober vrtec je torej pomembno izboljšal intelekt in življenjsko uspešnost, povečal pa je tudi poštenje v odrasli dobi.

Moja stroka, nevrofiziologija, je prispevala k spoznanju o nenadomestljivosti učenja v zgodnjih obdobjih življenja. Za nekatere vrline vzgoje je človek dojemljiv samo v majhnem časovnem oknu. Okno je lahko res presenetljivo ozko – od nekaj tednov do nekaj mesecev ali let. To velja za prav raznovrstne stvari: denimo za razvoj vida. Če novorojenčke pustite prve tedne življenja v temi, bodo vse življenje slepi. Prikrajšanje za dražljaje iz okolja in učeče izkušnje v kritičnih obdobjih lahko dra-

matično okrnijo temeljne sposobnosti gibanja, jezika in govora, pa tudi sposobnost empatije, čustveno inteligenco – in še malo pozneje tudi sposobnost za sprejemanje vrednot. Tu ne moremo računati na poznejše, nadomestno vseživljenjsko učenje. Pomen tega spoznanja je preprosto neprecenljiv. Od tega, kar bomo storili za vzgojo otrok od prvih tednov, mesecev in let naprej do odraslosti, bo odvisna ne samo njihova usoda, ampak tudi usoda naroda, če pogledamo globalno, tudi človeštva.

Dr. Kristjan Musek Lešnik in Marjan Musek sta pred šestimi leti izdala knjigo z naslovom Odraslim Slovenije. To je knjiga risb, misli in sporočil, ki so jih otroci namenili odraslim. Knjigo bi morali vzeti v roke vsi, ki imajo otroke ali so vpleteni v njihovo vzgojo. Velik del teh spontano nastalih pisem razkriva otroške želje, da bi starši z njimi prebili več časa, da bi se z njimi igrali, da bi bili prijazni do njih in med seboj, da bi bili več doma. Pisemca in risbice nas pretresejo. Še bolj, ker nam nastavlja zrcalo. V njem smo mnogo manj lepi, kot sami mislimo. V njem uzremo tudi hrepenenja očij otrok, ki jih prikrajšujemo ravno za tisto, kar naj-

bolj potrebujejo – za naš čas, za našo čustveno toplino. Kot da ne vemo, da je samo v ljubeči vzgoji mogoče srečno otroštvo in uspešno odraščanje v zrele ljudi, ki bodo tudi sami znali dobro vzgajati svoje otroke, ko pride njihov čas. Sedanja slovenska in svetovna ureditev tega ne podpirata. Kapitala ne skrbi sreča prihodnjih generacij.

Rastočo vlogo naravoslovnega znanja, umeščenega v sistem humanističnih vrednot in odgovornosti, ki naj bi jih privzgojili otrokom in mladim ljudem, spoznavajo misleči posamezniki in znanstveni forumi po vsem svetu. Naj omenim UNESCO, Odbor Sveta Evrope za bioetiko, EGE-etično svetovno telo predsedniku Evropske komisije, evropske in svetovne akademije znanosti. Ponovno je treba dati veljavo znanstveno utemeljenemu pogledu na svet. Gotovo je treba povečati razumevanje delovanja človeške družbe. A posebno pozornosti mora biti deležno naravoslovje.

Tu je namreč največ ključnih dejstev, ki jih mora človek upoštevati v novi situaciji globalnih kriz. Pouk o dejstvih pa mora biti pospremljen z vrednostno oceno, sicer bo učinek boren. Potrebna je torej humanistična orientacija. Ne enega ne drugega ni mogoče podati drugače kot v obliki neke skupne, kolikor mogoče zaokrožene in uravnotežene podobe o svetu. To smo nekoč imenovali dobra splošna izobrazba. Pozneje se je Evropa žal od tega koncepta oddaljila, ko se je odločila, da bo zavrnila priporočila Unescove ko-

Organizatorja: predsednik Slovenskih izseljenskih duhovnikov Janez Pucelj ter predstavnik Rafaelove družbe Lenart Rihar (foto JMP)

misije pod vodstvom Jacquesa Delorsa. Izbrala je drugo načelo: izobraževanje podrediti čim zgodnejšemu usposabljanju za delo. Cilj je bil čim večja konkurenčnost, čim hitrejši gospodarski razvoj. A prav ta cilj vse več mislečih ljudi spoznava kot bližnjico v gospodarsko in podnebno krizo. Brez pomišljanja lahko dodamo: tudi v krizo našega dojemanja vrednot.

Kako smo pravzaprav mogli zabresti tako globoko, se sprašuje marsikdo. A krize niso prišle kot popolno presenečenje. Na področju podnebnih sprememb so se napovedi kopičile že dolgo prej. Na neizogibnost gospodarske in vrednotne krize pa so prav tako opozarjali modri ljudje že pred desetletji. Filozof Erich Fromm je ti dve krizi napovedal že pred 30 leti. Spoštljivo omembo si zasluži že zato, ker je kot eden redkih podal tudi nasvete, kako spremeniti cilje človeške družbe. Predvsem v delu Imeti ali biti, pa tudi v drugih, je vrsta dragocenih navodil, kako vzgojiti novega človeka za novo, srečnejšo družbo, ki bo znala živeti v ravnovesju sama s seboj in s svetom okrog sebe.

Za tako ravnovesje je treba razviti drugačne ambicije, drugačne cilje. Odpovedati se bo treba poh-

lepu, razsipnosti in dirki za materialno blaginjo, ki presega potrebe. Nekateri ste me že slišali navajati Aristotela in Kanta: etični cilj človeka naj bi bil dobro življenje z drugimi in za druge v pravičnem redu. Krščansko resnico pa tudi poznate: teže bo spraviti bogataša v nebesa kot kamelo skozi šivankino uho. No, pravilnejši prevod ne govori o kameli, ampak o sidrni vrvi.

Prvo pa je neizkrivljeno razumevanje sveta, ki ga je treba vsaditi v osebni svetovni nazor. Za to potrebujemo dobro splošno izobrazbo – dovolj temeljito znanje, a umeščeno v sistem vrednot.

Spoštovani, o nečem ni treba dvomiti. Več etike med ljudmi pomeni več sreče. Ljudje so spoznali, in takih je po nedavni oceni že blizu devet desetlet, da za srečo niso bistvene materialne dobrine. Največ srečnih ljudi so nedavno našli v Nigru, revni afriški državi, polni pomanjkanja, lakote in boleznih. Pojem blaginja mora imeti tam drugačen pomen. Nekateri so pred dobrim desetletjem predvideli, da se bo beseda etika v novem stoletju slišala pogosteje kot kdaj prej. Napoved se je uresničila. Pri Slovencih je že več let zaznati pravo lakoto po etičnih razpravah, in to velja tudi za javnost, tudi za sredstva javnega obveščanja. Kolegi v Mednarodnem odboru za bioetiko pri Unescu mi povedo, da je za etiko marsikje po svetu bistveno manj zanimanja. Ni pa dovolj o etiki samo govoriti. Upamo, želimo in pričakujemo, da bo govorjenju sledilo drugačno razmišljanje. Temu pa drugačno vedenje. Dejanja, ki bodo pomagala Slovincem sedanjega in prihodnjih rodov k večji sreči. Dejanja, ki bodo pomagala reševati globalne probleme človeške prihodnosti.

Naj sklenem z ugotovitvijo, da po-

trebujemo nov načrt sonaravnega, odgovornega in zdravnega razvoja Slovenije, ki ne bo več temeljil na spodbujanju gospodarske rasti, niti na krajih dobrin našim otrokom in vnukom. Prevara, kakršno je uporabil tatič spovednikove ure, nas ne bo opravičila pred potomci. Govorim o dragoceni naravi, ki smo jo prejele zgolj v začasno upravljanje od očetov in dedov, pa smo jo v svoji požrešnosti že hudo prizadeli in jo bomo razvednoteno predali naslednjemu rodu. Med prednostnimi cilji morajo biti trajnostna samozadostnost, na nov način pojmovana blaginja in ustvarjalni odnos med ljudmi in do sveta.

Ni treba, da bi bili povsem črnogledi. Lahko se zanesemo na svoje. Prvič, kljub opozorilom, ki sem jih izrekel v tem nagovoru, je tudi res, da se je med ljudmi nabralo že kar veliko modrosti. Naršača število takih, ki se ne pustijo indoktrinirati, manipulirati in zlorabiti. In drugič, lahko računamo na biološki nagon samohranitve in preživetja vrste, ki bo pogubno vedenje znal ob pravem času ustaviti.

Začeti pa bo treba z vzgojo k drugačni miselnosti. In s ponovnim negovanjem etičnih vrednot.